

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Març 2008

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Març 2008

Direcció: ANDREU SANSÓ ROSSELLÓ
Director General d'Economia

Coordinació: Alejandro Valdivia Schneider

Realització:

Margalida Albertí Garau
Amelia Cabellos Barreiro
Mª Carmen Iglesias Manjón
Joan Matamalas González
Yvette Matas Moranta
Josep Mateu Sbert
Miquel Quetglas Oliver
Patricia Tous Prieto

Direcció General d'Economia
Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

DL PM 1.214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correus electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre butlletí de conjuntura econòmica en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Març 2008

índex

Resum executiu	3
I. Entorn	5
1. Internacional	5
2. Unió Europea	8
3. Espanya	10
II. Illes Balears	12
1. Agropesquer	13
2. Indústria i energia	16
3. Construcció	20
4. Serveis	22
4.1. Comerç	23
4.2. Turisme. Hosteleria	24
4.3. Turisme. Transport i comunicacions	29
4.4. Intermediació financiera	34
4.5. Serveis empresarials	35
4.6. Altres serveis	37
5. Mercat Laboral	38
5.1. Ocupació	38
5.2. Costos laboral	40
6. Preus	41
7. Demanda	43
7.1. Consum	43
7.2. Turisme. Consum dels no residents	44
7.3. Inversió	45
III. Medi ambient	47
IV. Monografia	56
Aproximació a la balança fiscal de les Illes Balears.	
Metodologia i resultats	
<i>Maria Marquès Caldentey; Catalina Barceló Maimó; Manuel José Carmona Robert</i>	
<i>Direcció General de Pressuposts i Finançament. CAIB.</i>	
Notes i abreviatures. Agraïments	65

Resum executiu

EVOLUCIÓ I PERSPECTIVES DE L'ECONOMIA BALEAR

Taxes de variació del PIB a preus constants (en %)

	Anual				Trimestral				2007 (a)			
	2005	2006	2007	2008	2006 (e)							
	(e)	(e)	(a)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zona €	1,5	2,8	2,6	2,2	3,1	2,2	2,5	3,1	3,2	2,5	2,7	2,3
Espanya	3,6	3,9	3,8	3,1	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,0	3,8	3,5
Balears	2,4	2,8	3,0	2,8	2,5	2,7	2,9	3,0	3,0	3,0	3,1	3,0
Agropesquer	2,1	3,5	2,0	3,0								
Indústria	1,2	1,7	1,5	1,6	1,5	1,8	1,8	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5
Construcció	2,5	3,7	3,8	2,7	3,3	3,7	3,9	4,0	3,9	4,0	3,8	3,5
Serveis	2,5	2,8	3,1	2,9	2,5	2,7	2,9	2,9	3,0	3,0	3,2	3,1
Mallorca	2,6	3,1	3,2		2,8	3,0	3,2	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1
Menorca	1,9	1,5	1,4		1,3	1,4	1,6	1,6	1,6	1,4	1,3	1,3
Pitiüses	1,2	2,1	2,7		1,5	2,0	2,3	2,4	2,3	2,6	2,9	3,1

a: avanç

e: estimació

p: previsió

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació; INE; Comissió Europea

L'activitat econòmica **mundial** manté un ritme de creixement notable el 2007, llevat del debilitament dels darrers mesos de l'any. La prolongació de les turbulències financeres alenteix el creixement econòmic i provoca alguns xocs borsaris. Malgrat el deteriorament del clima financer als països desenvolupats, la fortalesa de les economies emergents i els sòlids fonaments de les economies europees permeten mantenir els fluxos comercials internacionals.

El preu del **petroli** acumulà nous increments els darrers mesos de 2007 i els primers de 2008. Quant al mercat canviari, la fortalesa de la **lliura** esterlina davant altres divises es manté. El **dòlar** continua amb la depreciació front a l'euro, conseqüència de l'afebliment de l'economia nord-americana.

Al **Regne Unit** es modera el creixement del quart trimestre fins al 2,9%, front el 3,3% del trimestre precedent; per al 2008, es preveu que es moderi el creixement fins el 2,3%. **Alemanya** creix un 1,8% el quart trimestre, front el 2,5% del trimestre precedent, conseqüència de la moderació tant del consum intern com de les exportacions. Tot i així, continua el creixement de l'ocupació.

El PIB **espanyol** augmenta un 3,8% el 2007, amb una progressiva desacceleració al llarg de l'any, el que s'explica per un to menys expansiu de la demanda nacional

compensada en part per una aportació més positiva del sector exterior. Les perspectives pel 2008 apunten cap a una taxa de creixement inferiors a les de l'any anterior, resultat d'un refredament del consum i de la inversió. La creació d'ocupació perd la seva fortalesa, especialment a la construcció, i de forma menys acusada al sector manufacturer. El gener, la inflació augmenta fins el 4,3% per l'evolució dels preus energètics i dels aliments.

Les **Illes Balears** registren un creixement del 3,0% el quart trimestre de 2007, amb el que manté el nivell assolits al llarg de l'any. Per al conjunt de l'any es situa també en el 3,0%, quatre dècimes per sobre de la Zona euro. S'intensifica el creixement de les **Pitiüses** al llarg del 2007, assolint un ritme no registrat des del 2001. A l'altre costat, **Menorca** manté un perfil moderat, amb una atònica temporada turística i el manteniment en les xifres d'arribats. I **Mallorca** conserva l'activitat dels trimestres anteriors, amb un creixement per sobre del 3% durant tot l'any.

L'**agricultura** es veu afavorida per la bona temporada turística, amb importants alces als preus de les fruites i hortalisses. La **ramaderia** es veu afectada per l'augment del cost del pinso, i la **pesca** manté el valor de captures el quart trimestre.

L'**energia** mostra increment a l'activitat, afavorida per l'increment del turisme i les baixes temperatures de la tardor en comparació amb la del 2006. La **indústria** alimentària

es manté, el calçat veu minvar les seves exportacions i la fabricació de materials per a construcció es veu afectada per l'alentiment de la demanda.

La desacceleració és la tònica general en el sector de la **construcció** que tot i així continua essent el quart trimestre el sector amb major dinamisme (3,5%). La pressió del sistema creditici i les fortes pujades dels preus han reduït la demanda d'habitatge, frenant així el creixement del número de transaccions immobiliàries i el de constitucions d'hipoteques. Les expectatives a mitjan termini no preveuen que la situació d'alentiment canviï.

Els bons resultats que presentà el tancament de la temporada turística han afavorit que el sector dels **serveis** acabi l'any amb taxes de creixement superiors al 3,0%. Els majors creixements es donen en els serveis financers i les activitats sanitàries i veterinàries, mentre que les activitats immobiliàries i els empleats de la llar són els serveis que presenten una tendència més decreixent.

La dinàmica del **comerç** ha presentat una inflexió gradual a la baixa a mesura que ha anat avançant l'any i, per Nadal s'han moderat els creixements registrats fa un any. El menor impuls de les vendes minoristes ha afectat especialment als productes de major qualitat i als productes alimentaris, que han esdevingut una de les partides més inflacionistes.

A **hoteleria**, el nombre de pernoctacions sobrepassa els 62 milions el 2007, lleugerament per sota de la registrada l'any 2006. Però al llarg de 2007, l'evolució dels ingressos hotelers es mostra clarament en augment. Aquest fet es fa encara més intensiu els mesos d'estiu, que incrementen els ingressos fins el 8,6%.

Un dels majors canvis estructurals que ha tingut lloc el passat any ha estat el procés de concentració de operadors turístics i línees aèries europees, amb el que augmenta el control de la demanda turística en menys companyies. Pel que fa als **transports** el 2007, es registra major activitat als aeroports i ports de les Pitiüses i Mallorca, mentre que es modera a Menorca.

Els **intermediaris financers** han tancat l'any amb notables augments de beneficis i expandint la seva xarxa d'oficines. No obstant això, la pèrdua de vigorositat del mercat hipotecari, principal impulsor de l'intens creixement del subsector d'intermediació financera durant la darrera dècada, està obligant a bancs i caixes a reorientar les seves estratègies de mercat cap a la captació de dipòsits.

El indicador del **mercat laboral** estabilitzen el creixement, després del deteriorament que experimentaren a mitjans

de l'any anterior. El nombre d'ocupats presenta a principi del 2008 un ritme d'augment sostingut, per damunt del 2,5%, que es manifesta més intens al sector serveis que no pas al sector de la construcció i industrial. Mentrestant, el total d'aturats registra, des del novembre de 2007, creixements lleugerament més moderats, tot i que se segueixen formalitzant menys contractes. Per la seva banda, els **costs laborals** han ascendit un 4% el tercer trimestre de 2007, i d'aquesta manera han mantingut el ritme d'avanç de la primera meitat de l'any. Si descomptem la inflació, el guany per treballador i mes creix un 1,8% durant el trimestre. Mentrestant, els costs ajustats per les hores efectives treballades s'alcen a un ritme més alt, a conseqüència del descens del nombre d'hores treballades per assalariat.

L'Índex de **Preus** de Consum per al mes de gener assoleix el 3,8%, confirmant una tendència a l'alça mantinguda pels preus dels aliments i de l'energia. Sense tenir en compte ambdós grups, la taxa d'inflació subjacent se situa en un 2,6% de variació interanual, mig punt percentual per sota de la taxa del conjunt de l'estat.

El **consum** de les llars residents es desaccelera i allarga la gradual inflexió a la baixa dels períodes precedents. El repunt de la inflació a finals d'any provoca un menor impuls de la capacitat adquisitiva de les llars. Alhora, els tipus d'interès en nivells relativament alts i el menor ritme d'avanç de la riquesa, ajuden a contenir la despesa de les famílies, que es manifesta en la desacceleració de les compres tant de béns duradors com de no duradors. El **consum dels no residents** augmenta, tot i l'abreujament de l'estada mitjana, gràcies a l'increment de la despesa diària. Destaca l'increment de l'11% en compres i disposicions d'efectiu amb targeta per part dels estrangers.

La **inversió** presenta una trajectòria poc definida al llarg dels darrers mesos de l'any. Per una banda, la inversió productiva conserva la solidesa, atès que el mes de desembre el volum net de capital multiplica per quatre l'existent fa un any. Per l'altra, s'experimenta una pèrdua de to de la inversió en construcció, en paral·lel amb el descens d'activitat al sector, que es palesa tant en el segment d'inversió pública com en el de residencial.

Pel que fa als indicadors **mediambientals**, es destaca l'impuls en el dessalatge d'aigua el darrer trimestre de 2007, sobretot a Mallorca, així com l'augment de les reserves hídriques a Eivissa. Les aigües costaneres continuen presentant un alt nivell de qualitat. Per últim, s'han obtingut les primeres estimacions d'emissions de gasos d'efecte hivernacle de l'any 2006, en el que es mostra una reducció tot i la major activitat d'ençà del sector del transport.

1 Internacional

INDICADORS INTERNACIONALS I DE LA UNIÓ EUROPEA

		PIB ^x		Taxa d'atur	Inflació ^x
		IVT2006	IVT2007	Ds.2007	Ds.2007
Estats Units	USA	3,1	2,5	5,0	4,4 ⁿ
Japó	NP	2,5	1,8	3,8	0,6 ⁿ
Unió Europea	UE	3,1	2,6	6,8	...
Regne Unit	UK	3,0	2,9	5,1 ^o	2,1
Zona euro	Z€	3,1	2,3	7,2	3,1
Alemanya	D	3,7	1,8	7,8	3,1
França	F	2,1	2,1	7,8	2,8
Itàlia	I	2,7	1,9*	...	2,8
Espanya	E	4,1	3,5	8,6	4,3

Fonts: Banc d'Espanya
^x. Taxa interanual

*. Dades del tercer trimestre
^o. Dades d'octubre
ⁿ. Dades de novembre

Al llarg del 2007 l'activitat econòmica mundial manté un ritme de creixement notable, llevat dels darrers mesos de l'any que mostra cert debilitament. La prolongació de les turbulències financeres, que s'iniciaren l'estiu passat arran de les hipoteques *subprime* dels Estats Units d'Amèrica, alenteix el creixement econòmic i provoca l'aparició de xocs borsaris, el que agreuja més la inestabilitat monetària. Per això, les autoritats monetàries dels diferents països han hagut d'introduir liquiditat als mercats, a la vegada que algun estat les va acompanyar de davallades del tipus d'interès.

Malgrat el deteriorament del clima financer als països desenvolupats, la fortlesa de les economies emergents i els fonaments sòlids de les economies europees mantenen les taxes de creixement de l'economia mundial per damunt del 4 %. Les previsions de creixement del Fons Monetari Internacional (FMI), que es revisaren pel gener, són del 4,9 % per al 2007 i del 4,1 % per al 2008.

El preu del petroli manté la tendència a l'alça i arriba a màxims històrics

A la darrerria del 2007 i principi del 2008, el preu dels productes energètics manté la tendència a l'acceleració. Però la contínua apreciació de l'euro enfront del dòlar fa que aquest augment sigui més suau als països de la zona euro.

Estats Units d'Amèrica

Tal i com s'havia previst, l'economia dels Estats Units es refreda en el darrer trimestre de l'any. La taxa de creixement del PIB davalla fins el 2,5 %, enfront del 2,8 % del tercer trimestre. Aquesta desacceleració va en consonància amb l'ajust del sector immobiliari, els problemes del sistema financer, la desacceleració del consum i de l'ocupació, i les pressions inflacionistes.

Pel que fa a la demanda, la inversió privada residencial afavoreix el menor creixement del PIB; i el consum privat també es modera, cosa que es reflecteix també en l'índex de confiança dels consumidors que descendeix el desembre a causa de l'evolució dels preus del petroli, aliments i habitatge. La demanda externa redueix la seva contribució positiva al creixement per la desacceleració dels fluxos d'intercanvi amb l'exterior. Pel que fa a l'oferta, la indústria sembla mantenir-se estable, contràriament a la construcció i als serveis que s'alenteixen.

L'economia mundial està marcada, en part, pels xocs borsaris del mercat nord-americà

En aquest context, les perspectives per al conjunt del 2008 també són de refredament. Per això, a principi d'any s'anuncià l'aprovació de mesures d'incentius fiscals, amb la intenció que aquestes comencin a tenir efectes sobre l'activitat econòmica a partir del segon se-

PREVISIONS PER A L'ANY 2008

		PIB 2008	Taxa d'atur 2008	Inflació 2008
Estats Units	USA	1,7	5,3	1,8
Japó	JP	1,9	4,0	-0,2
Unió Europea	UE27	2,4	6,8	2,4
Zona euro	Z€	2,2	7,1	2,1

Fonts: Comissió Europea

mestre de l'any. Tot i així, no s'arriba a enfortir la confiança dels agents econòmics, el que ha provocat caigudes significatives dels mercats borsaris internacionals, que començaren el 21 de gener l'anomenat "dilluns negre". En conseqüència, la Reserva Federal (FED) va continuar amb la política de davallades de tipus d'interès, que varen passar d'un 5,25 % l'agost del 2007 a un 3,0 % a principi de febrer.

Els preus de consum s'acceleraren pels continus increments dels preus del petroli i l'encariment dels aliments (per l'alça dels preus de les matèries primeres agrícoles i canvis dels hàbits de consum). Aquesta acceleració es fa més intensiva a partir de setembre del 2007 i situa la inflació de desembre en el 4,1 %.

El mercat laboral també reflecteix el debilitament econòmic. La creació d'ocupació es desaccelera el desembre, principalment en els sectors de la construcció i manufacturer. La taxa d'atur s'accelera els darrers mesos del 2007 i comença el 2008 amb un 4,9 %.

Japó

El quart trimestre, l'economia nipona mostra una lleugera reducció en les seves taxes de creixement, amb un 1,8 % davant de l'1,9 % del trimestre precedent. Per al conjunt del 2007, la taxa de creixement es manté prop del 2,0 % previst. En canvi, per al 2008, possiblement es revisi la taxa a la baixa, en línia amb la resta d'economies i amb les incerteses existents a principi de l'any.

Pel que fa als indicadors de demanda, cal destacar la despesa de consum que manté una evolució positiva, encara que l'índex de confiança dels consumidors davalla a nivells mínims en els darrers quatre anys pel deteriorament del mercat laboral.

Respecte al sector exterior, els darrers mesos de l'any les exportacions minven i les importacions s'incrementen per l'evolució dels preus en relació amb el preu del petroli. Tot i així, per al conjunt del 2007 la balança comercial mostra un saldo positiu pel major augment de les exportacions respecte de les importacions.

A la darrerria del 2007 hi ha certa pèrdua del dinamisme de l'activitat industrial i les previsions oficials apunten per al

primer trimestre de 2008 cap a una reducció de l'activitat més acusada. El sector de la construcció continua amb contraccions lligades en part a l'aplicació d'una normativa que entra en vigor enguany (relacionada amb la reducció d'emissions contaminants).

Quant al mercat laboral presenta unes perspectives desfavorables per al primer trimestre del 2008, es preveu certa moderació de la creació d'ocupació. La taxa d'atur es manté el desembre en el 3,8 %.

El perill de deflació s'allunya a mesura que passen els mesos. L'índex de preus de consum augmenta i arriba al seu màxim anual el desembre, amb un 0,7 %, com a conseqüència de l'alça dels preus del petroli i els seus derivats i, en menor mesura, dels aliments.

Xina

L'economia xinesa avança el 2007 més del que es preveia i arriba a un creixement de l'11,4 %, és la taxa més elevada dels darrers tretze anys, impulsada per la inversió i les exportacions. Aquest ritme de creixement permetrà que el 2008 el seu Producte Interior Brut guanyi posicions, col·locant-s'hi com la tercera economia del món per darrere dels Estats Units i el Japó.

Per al conjunt del 2007, el creixement de l'economia xinesa supera la taxa prevista amb un 11,4 %

La política de moderació aplicada pel Govern xinès han tingut l'efecte esperat, donat que s'ha passat del 11,9 % en el segon trimestre al 11,2 % en el quart. Emperò s'anuncia per al 2008 l'aplicació d'una política monetària més restrictiva que va des de l'increment dels tipus d'interès fins a la introducció d'imposts a l'exportació de certes matèries primeres.

Els preus de consum s'incrementen el desembre un 6,5 %. Les pressions a l'alça sobre els preus no deixen de figurar com un dels principals desequilibris econòmics, tot i que la inflació de desembre mostra certa desacceleració respecte dels mesos precedents.

Divises i petroli

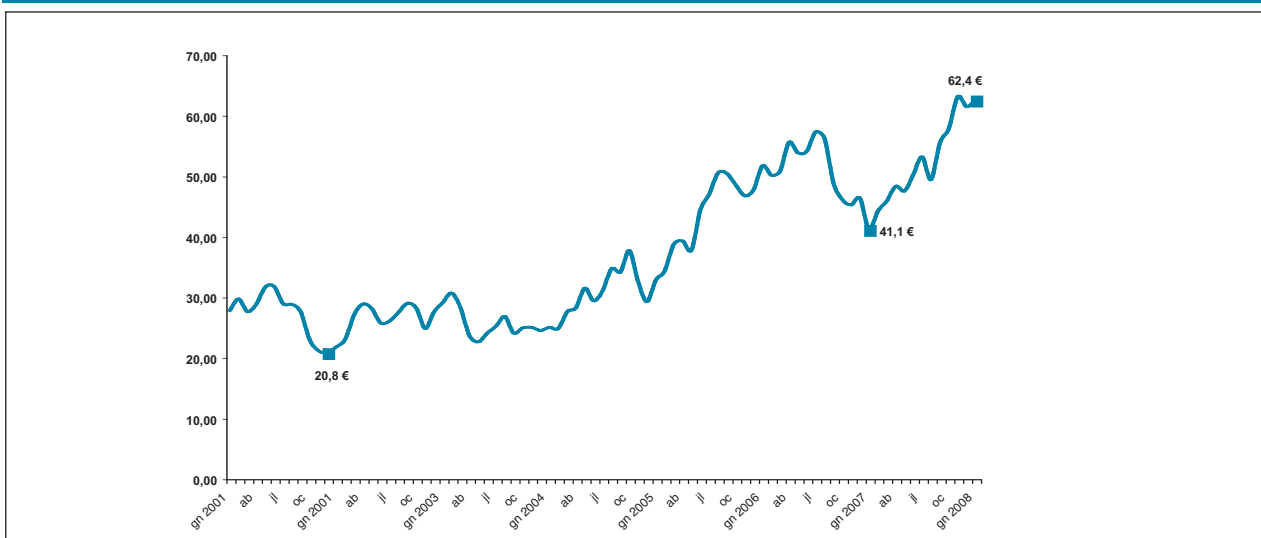
El gener, el preu del Brent superà els 98 dòlars per barril

El preu del petroli acumulà increments nous els darrers mesos del 2007 i els primers del 2008. Així, el Brent, el de referència a Europa, arriba a un màxim nou el gener per sobre dels 98 dòlars el barril. I el West Texas Intermediate (WTI), el de referència als Estats Units, supera la barrera dels 100 dòlars el barril el gener. Tal com reflecteix el gràfic,

l'evolució de la mitjana del Brent, WTI i el Dubai (mesurada en euros) manté el to expansiu a pesar de la suavització per l'apreciació de l'euro davant del dòlar.

L'Organització de Països Productors de Petroli (OPEP), que representen més del 40 % de la producció total i el 75 % de les reserves, mantingueren a l'informe de gener les previsions de demanda dels informes anteriors. El naixement de possibles pressions a la baixa del preu del cru ve lligat amb l'alentiment de les economies més desenvolupades. Tot i així, es preveu una reducció de la demanda dels Estats Units i el Canadà, compensada per un impuls de la demanda xinesa, de la resta de països asiàtics, i d'Amèrica Llatina.

PREU DEL BARRIL DEL PETROLI EN EUROS (mitjana spot de Brent, West Texas i Dubai)

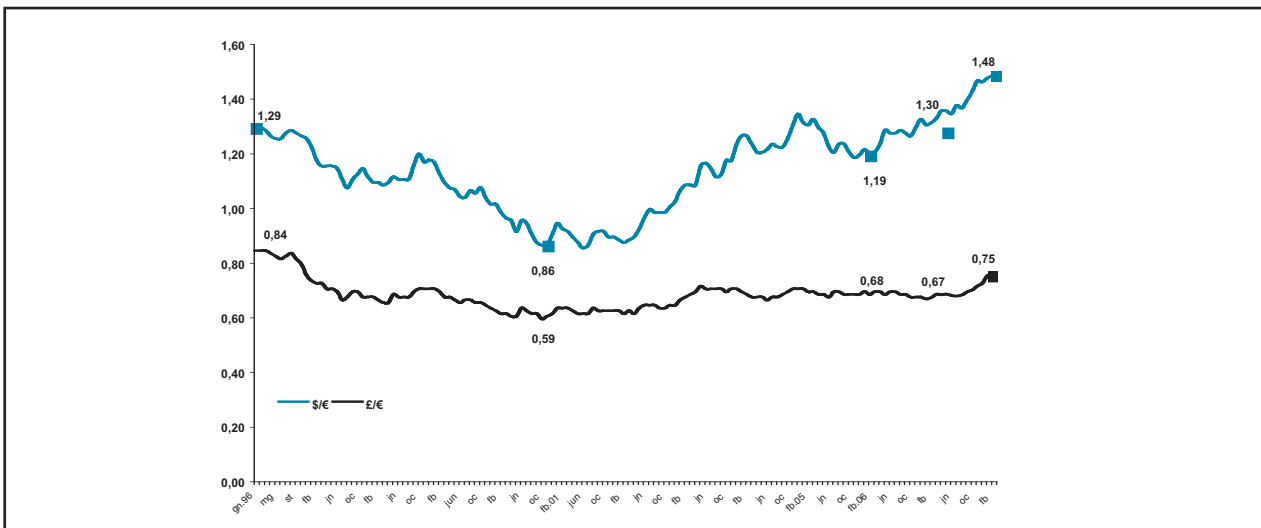

Quant al mercat canviari, la fortalesa de la lliura esterlina davant d'altres divises es manté. Però tot apunta al fet que aquesta fortalesa, donada per l'estabilitat econòmica del Regne Unit, desaparegui gradualment pels ajustos de l'economia britànica el 2008. En aquest context, el tipus de canvi lliura/euro arriba fins al 0,75 £/€ a l'inici del 2008 da-

vant del 0,66 £/€ de gener del 2007.

El dòlar continua amb la depreciació davant de l'euro. Influxit pel debilitament de l'economia dels Estats Units, aquest tipus de canvi arriba als 1,48 dòlar/euro el mes de febrer, marcant de nou màxim històric des del naixement de l'euro.

TIPUS DE CANVI DEL DOLAR EUA I LA LLIURA ESTERLINA EN FRONT DE L'EURO/ECU, MITJANA MENSUAL

Regne Unit

L'economia britànica es veu afectada pels ajusts de la construcció i els desequilibris financers

---

Per al conjunt de 2007, l'economia del Regne Unit avança un 3,1%, dues dècimes per damunt del creixement de 2006. Per trimestres, es modera el creixement del quart trimestre fins el 2,9%, front el 3,3% del trimestre precedent.

Els indicadors de demanda es mostren inesperadament millor del que es preveia. En aquest sentit, l'índex de vendes al detall augmenta fins un 6% el novembre.

Per sectors, la indústria registra notables desacceleracions als indicadors de producció industrial i de comandes de productes de manufactures. A la mateixa línia hi ha el mercat de l'habitatge, amb una caiguda dels preus dels habitatges el gener i del nombre d'hipoteques el desembre. Sense deixar de banda els serveis que, atesa l'elevada importància de les activitats financeres dins l'economia britànica, els fa molt més sensibles als desequilibris generats per les hipoteques d'alt risc procedents dels Estats Units.

Davant les expectatives econòmiques mundials i els xocs als mercats borsaris, el Banc d'Anglaterra opta per davallar els tipus d'interès fins el 5,25%, la segona davallada en tres mesos. Malgrat l'elevat nivell de preus, la intenció de l'autoritat monetària és evitar un bruscat fredament de l'economia.

Quant als pronòstics per al 2008, segons la Comissió europea es preveu que es moderi el creixement fins el 2,3% pel 2008.

Zona euro

La solidesa del mercat laboral no evita la desacceleració econòmica al quart trimestre

---

L'economia de la Unió monetària manté la solidesa al mercat de treball i a altres àrees. Però no sorprèn la moderació significativa de l'activitat econòmica del quart trimestre, coherent amb un entorn no gaire favorable donada la continuació de l'encariment del petroli, la fortalesa de l'euro, el menor dinamisme dels principals països destinataris de les exportacions i la prolongació de

les tensions financeres. Així, el bon registre del tercer trimestre (2,7%) es canvia a un més moderat el quart (2,3%).

Les vendes al detall, que davallen progressivament fins arribar a un creixement negatiu del -1,5% el desembre, i la confiança dels consumidors, que té també un perfil de descens, denoten un debilitament de la despesa de les llars. Així i tot, la bona evolució de la taxa d'atur pot contrarestar en part aquest minvament de despesa privada. La producció industrial es desaccelera significativament, tant a les manufactures com a les activitats vinculades amb l'energia. Pel que fa al sector exterior, la pèrdua de competitivitat per l'apreciació de l'euro es compensa pels augments d'exportacions destinades a les economies emergents.

L'ocupació mostra una evolució favorable amb una prolongació de la desacceleració de la taxa d'atur. Aquesta manté el desembre la taxa del mes anterior, un 7,2%.

Els darrers mesos de 2007, la inflació s'alça notablement i repunta el gener amb un increment del 3,2%, com a conseqüència dels nous increments dels preus energètics i de les matèries primeres alimentàries. La continuïtat de les pressions a l'alça dels preus du al El Banc Central Europeu a eludir possibles baixades de tipus d'interès i els manté en el 4%.

Per altra banda, les estimacions de la Comissió europea publicades el febrer posicionen el creixement pel 2007 en el 2,7%. El 2008, a més de començar amb l'entrada de dos nous països a la Unió monetària, Xipre i Malta, es perfila amb previsions de creixement per davall de les de 2007 d'acord amb la situació econòmica internacional.

Alemanya

El 2007 Alemanya ha crescut per sobre de les previsions

Els fonaments de l'economia alemanya continuen sòlids. La recuperació econòmica dels darrers dos anys ha afavorit la reestructuració empresarial, que ha anat lligada a una millora del mercat laboral amb creació d'ocupació i fortes reduccions de la taxa d'atur, que davalla fins el 7,8% el desembre, 1,2 punts per davall del mateix mes de l'any anterior; però aquest retraïment està més que compensat per l'augment de les exportacions i el major

consum públic, a la vegada que equilibra els comptes públics

Els preus de consum puguen un 2,7% interanual el gener, una dècima per davall del mes anterior. Aquesta millora es dona bàsicament per l'entrada en vigor d'una pujada de l'Impost de valor afegit el gener de l'any passat.

Si pel conjunt de 2007, el creixement estimat és del 2,7%, mentre que pel 2008 i d'acord amb l'entorn internacional, la previsió es redueix fins l'1,7%.

França

L'economia francesa destaca d'entre la resta d'economies europees per tenir el 2007 un dels creixements més febles (1,9%); però a l'anàlisi trimestral sobresurt per la menor disminució de creixement al quart trimestre, un 2,1%, front el 2,2% del trimestre anterior.

Malgrat la notable caiguda de les vendes al detall i de la confiança de les llars, el consum no es veu notablement afectat gràcies a la bona evolució del mercat laboral i a la introducció d'incentius fiscals.

La taxa d'atur francesa arriba al seu valor mínim dels darrers 25 anys

---

La xarxa empresarial de l'economia francesa, més competitiva en grans empreses i més fràgil en petites i mitjanes empreses, no afavoreix la creació d'ocupació. Així i tot, la taxa d'atur confirma una vegada més la seva

bona evolució i torna a davallar el desembre per registrar un 7,8% de la població activa. Aquesta és la mínima registrada dels darrers 25 anys.

La inflació s'accelera al llarg del quart trimestre per arribar el desembre al 2,8%, dues dècimes per damunt del mes anterior i més d'un punt per damunt del mateix període de 2006.

Itàlia

Tot apunta a que l'economia italiana presenti el quart trimestre una taxa de creixement inferior a la del tercer trimestre (1,9%), donades les pressions inflacionistes, ajustaments de la despesa pública, i disminució a l'activitat industrial. Així, pel conjunt de l'any, la previsió de creixement es queda també al voltant de l'1,9%.

El consum privat s'alenteix i les vendes al detall minven. La producció industrial presenta també una evolució similar i decau notablement al llarg del quart trimestre, amb una variació del -6,5% el desembre.

Els preus de consum registren una variació del 2,8% el desembre. De la mateixa manera que la resta de països europeus, els preus de consum tenen un comportament clarament alcista al segon semestre de 2007. En aquest període, s'han convocat diverses vagues per protestar davant de les tensions inflacionistes. Primer va ser el simbòlic dia de la "pasta seca" el setembre per l'encariment dels preus dels aliments; després vingué la vaga dels transportistes internacionals i la dels transport col·lectiu, ambdues per demanar compensacions per l'encariment dels carburants.

L'economia nacional manté el to d'alentiment del trimestre anterior i davalla el creixement del quart trimestre fins el 3,5%

Per al conjunt de 2007, l'activitat econòmica té un notable dinamisme i situa el seu creixement en el 3,8%, una dècima per davall de la taxa del 2006. El punt de creixement màxim va arribar al primer trimestre amb un 4,1% i, de llavors ençà, s'ha caracteritzat per un alentiment suau que s'explica per un to menys expansiu de la demanda nacional que s'ha vist compensada en part per una aportació més positiva del sector exterior.

Les perspectives pel 2008, i d'acord amb l'entorn internacional, apunten cap a una taxa de creixement inferior a les de l'any anterior.

Pel que fa al quart trimestre de 2007, el Producte Interior Brut generat per l'economia registra un creixement interanual del 3,5%, front el 4,0% del mateix període de 2006, segons l'estimació de la comptabilitat estatal trimestral. La

desacceleració s'ha donat al llarg de tot el 2007 però de forma més intensiva al quart trimestre per la continuïtat de l'encariment dels productes energètics i dels aliments, les tensions al sistema financer internacional, i les dades negatives de l'atur i afiliació.

La demanda nacional modera el seu creixement com a resposta d'un refredament del consum i de la inversió. Per una banda, la despesa de les llars continua amb l'alentiment del trimestre anterior, tot i que empitjora la confiança dels consumidors. Per una altra banda, la inversió residencial mostra un minvament més acusat, lligat a la correcció del sector de la construcció; i la inversió en béns d'equipament avança a bon ritme, encara que es desaccelera.

La demanda externa millora la seva aportació al creixement del PIB. L'apreciació de l'euro suposa una pèrdua de competitivitat de les exportacions, no obstant això, aquestes mantenen el dinamisme per la bona evolució de les economies emergents. Les importacions presenten un to menys expansiu per la moderació de la demanda interna.

L'estimació de creixement pel 2007 es del 3,8% i la previsió pel 2008 és del 3,1%

PREVISIONS MACROECONÒMIQUES

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari.
Taxes de variació interanuals (en %)

	2007	2008
Despesa en consum final	3,8	3,4
Consum final de les llars ¹	3,2	2,8
Consum final de les AP	5,3	5,2
Formació bruta del capital fix	6,0	3,1
Béns d'equipament	11,8	7,6
Altres productes	3,1	2,7
Construcció	4,2	1,1
Demanda nacional	4,3	3,3
Exportació de béns i serveis	5,7	5,4
Importació de béns i serveis	7,2	5,5
PIB a preus de mercat	3,8	3,1
Ocupació ²	3,0	2,2
Productivitat per ocupat	0,8	0,9

AP. Administració Pública

1. Inclou les ISFLSL

2. Llocs de feina equivalents a temps complet

Font: *Ministeri d'Economia i Hisenda, desembre 2007. Escenari macroeconòmic 2007-2008*

Pel costat de l'oferta, el sector de la construcció manté l'ajust iniciat en trimestres anteriors, fet que s'observa a la moderació en l'evolució del preu mitjà de l'habitatge, que s'incrementa un 4,8%, front el 9,1% del mateix trimestre de 2006; a la desacceleració del consum de ciment; als indicadors avançats de la construcció, com són els projectes visats i nombre d'hipoteques constituïdes.

Del començament de l'any ençà, l'activitat industrial desaccelera el seu ritme de creixement, damunt del 4% a tots els trimestres. El quart trimestre té un comportament similar al trimestre anterior però amb una lleu desacceleració. Als serveis de mercat s'observa una menor intensitat al seu creixement, tot i que les activitats lligades al turisme es mostren dinàmiques. En aquest context, l'índex de xifra de negocis de serveis mostra una clara tendència a la baixa els darrers mesos de 2007, encara que manté notables taxes de creixement (el desembre 4,2%); en canvi, l'índex d'ocupació del sector serveis mostra un perfil més estable. Pel que fa als serveis turístics, la despesa total dels turistes estrangers avança també al quart trimestre i la despesa anual arriba a un 3,5% interanual. Respecte als serveis de no mercat, palesen certa desacceleració.

És d'esperar que si l'activitat econòmica es modera, també ho farà el mercat laboral. Així doncs, la creació d'ocupació perd part de la seva fortalesa. Per sectors de producció, el menor dinamisme de la creació d'ocupació té lloc a la construcció, i de forma més lleugera al sector manufacturer. Els ocupats del sector serveis, i més concretament els serveis de mercat, en línia amb el que s'ha comentat abans sobre l'activitat del sector, mostren una notable fortalesa. El nombre d'aturats registrats avança el gener un 8,6% respecte el gener de 2007. El nombre d'actius s'incrementa el quart trimestre en un 2,7%, assolint els 22 milions de persones, i situa l'estimació de la taxa d'atur en el 10,6%.

El gener, la inflació augmentà fins el 4,3% per l'evolució dels preus energètics i dels aliments.

La taxa de variació interanual de l'IPC del gener se situa en el 4,3%, una dècima per damunt de la registrada el desembre. Per grups, destaquen per ser els més inflacionistes: *habitatge*, *oci i cultura*, i *aliments i begudes no alcohòliques*. I destaquen per ser els grups que major repercussió positiva tenen sobre l'índex general: l'*habitatge* (aporta un 0,18 punts al creixement de l'índex general), *aliments i begudes no alcohòliques* (aporta un 0,1 punts), i *hotels, cafeteries i restaurants* (aporta un 0,08 punts).

La taxa de variació interanual de la inflació subjacent (sense aliments no elaborats ni productes energètics) es redueix dues dècimes fins arribar al 3,1%. S'augmenta així el diferencial amb l'índex general a 1,2 punts percentuals. Per grups especials, els *productes energètics* augmenten un 13,4% el gener (pels continus encariments del petroli), i els *aliments no elaborats* un 9,8%, en què destaquem la llet (28,9%) i el pa (13,0%).

El gener la inflació harmonitzada arriba al 4,4%, una dècima més que el desembre. Això fa que el diferencial del conjunt nacional amb la Zona Euro s'aproximi als dos punts, i a 2,2 punts amb el Regne Unit.

Les perspectives apunten a un manteniment de les taxes d'inflació dels darrers mesos, i que la seva reducció vingui de forma gradual al llarg del 2008, en consonància amb possibles correccions dels preus energètics, sempre i quan no es produeixin noves pertorbacions.

3. EVOLUCIÓ DE L'ECONOMIA ESPANYOLA

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari.

Taxes de variació interanual, Volum encadenat referència 2000 (en %)

Trimestre	2005				2006				2007			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Agrari i pesquer	-11,0	-9,0	-4,1	-10,1	-0,1	2,3	-2,4	10,1	6,8	2,8	2,8	2,9
Indústria i energia	1,2	1,0	0,8	3,4	1,7	2,4	3,9	2,4	3,5	3,5	2,0	1,9
Construcció	5,5	5,5	5,7	5,5	5,8	5,3	5,1	3,9	4,5	4,2	3,8	2,8
Serveis	4,2	4,8	4,0	3,4	4,0	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,1
PIB a preus de mercat	3,6	3,7	3,4	3,7	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,0	3,8	3,5

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

a: avanç   e: estimació   p: previsió

II. ILLES BALEARS

Les Illes Balears registren un creixement d'un 3,0 % al quart trimestre del 2007, amb la qual cosa es manté el nivell assolit al llarg de l'any. Per al conjunt de l'any, l'increment se situa també en un 3,0 %, quatre dècimes per sobre del de la Zona Euro.

Per sectors, els **serveis** es mantenen gràcies al perllongament de les estades, l'increment en els ingressos hotelers, la major activitat als aeroports i ports i la bona evolució de totes les activitats —excepte la d'intermediació immobiliària, en què és palesa la moderació de la demanda. La **construcció** al quart trimestre començà a alentir-se, després d'una dècada expansiva. Finalment, la branca de la **indústria** i l'**energia** manté el perfil suau,

amb un sector energètic dinàmic i una indústria marcada pels canvis estructurals que implica la multilocalització, de manera paral·lela al que s'esdevé a la resta de l'Europa occidental.

A l'anàlisi per illes, hi destaca la intensificació del creixement de les **Pitiüses** al llarg del 2007, que assoleixen un ritme no enregistrat des del 2001. Es registra un increment de les estades a hotels i apartaments, una major aflluència turística i un major dinamisme en el mercat de treball. En canvi, **Menorca** manté un perfil moderat, amb una temporada turística atònica i el manteniment en les xifres d'arribats. **Mallorca** conserva l'activitat dels trimestres anteriors, amb un creixement per sobre d'un 3 % durant tot l'any.

EVOLUCIÓ I PERSPECTIVES DE L'ECONOMIA BALEAR

Taxes de variació del PIB a preus constants (en %)

	Anual				Trimestral							
	2005	2006	2007	2008	2006 (e)				2007 (a)			
	(e)	(e)	(a)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zona €	1,5	2,8	2,6	2,2	3,1	2,2	2,5	3,1	3,2	2,5	2,7	2,3
Espanya	3,6	3,9	3,8	3,1	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,0	3,8	3,5
Balears	2,4	2,8	3,0	2,8	2,5	2,7	2,9	3,0	3,0	3,0	3,1	3,0
Agropesquer	2,1	3,5	2,0	3,0								
Indústria	1,2	1,7	1,5	1,6	1,5	1,8	1,8	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5
Construcció	2,5	3,7	3,8	2,7	3,3	3,7	3,9	4,0	3,9	4,0	3,8	3,5
Serveis	2,5	2,8	3,1	2,9	2,5	2,7	2,9	2,9	3,0	3,0	3,2	3,1
Mallorca	2,6	3,1	3,2		2,8	3,0	3,2	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1
Menorca	1,9	1,5	1,4		1,3	1,4	1,6	1,6	1,6	1,4	1,3	1,3
Pitiüses	1,2	2,1	2,7		1,5	2,0	2,3	2,4	2,3	2,6	2,9	3,1

a: avanç

e: estimació

p: previsió

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació; INE; Comissió Europea

1 Agropesquer

AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

Taxes de variació interanual del PIB a preus constants (en%)

2002	2003	2004	2005(e)	2006(a)	2007(p)
2,1	1,0	5,1	2,1	3,5	2,0

a: avanç e:estimació p:previsió

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

El nombre d'ocupats a l'agricultura i la ramaderia continua accelerant-se, impulsada principalment per les activitats agràries a **Mallorca** i les **Pitiüses**. Mentre, el nombre de treballadors de la pesca minva a tot l'Arxipèlag.

Augmenta l'ocupació a l'agricultura i ramaderia, mentre que minva a la pesca

Agricultura

Les fruites i les gelades de finals d'any no afectaren a les collites de **fruites i hortalisses**, excepte pel que fa als cítrics. Es registraren notables increments en els preus tant de fruites com d'hortalisses, el que permeté que el mercat central de Mallorca registràs un increment del volum de moviment del 15%.

Les pluges del mes d'abril van impedir recol·lectar d'hora la **patata** de Mallorca. Això provocà una minva en les exportacions al mercat britànic i una deriva al mercat danès. Pel que fa al mercat intern, segons les dades de Mercapalma, el preu mitjà de la patata durant el 2007 fou de 0,54 €/kg, un 3,7% superior al del 2006.

Les vendes a l'exterior de **goma de garrofi** superaren els deu milions d'euros. La goma de garrofi s'utilitza fonamentalment com a espessidor a la indústria agroalimentària, a més de colorant per a focs d'artifici.

Les exportacions de **vins i licors** s'han incrementat en un 27% respecte al mateix període de l'any anterior. Alemanya suposa un terç del mercat exterior, duplicant la xifra de vendes de l'any precedent.

El temporal que es produí en els primers dies d'octubre amb ràfegues de vent de més de 100 km/h va tenir conseqüències desfavorables per als **ametlers**. Es calcula

que a Santa Maria, Consell i Binissalem es van perdre uns 2.000 ametlers. Tot plegat, va dificultar que es pogués acabar la collita i que, a més a més, coincidís amb l'arribada de l'ametla americana, la qual cosa n'ha dificultat encara més la comercialització.

La superfície dedicada a l'**agricultura ecològica** ha assolit les 19.213 ha, gairebé un 2% més respecte a l'any anterior. Es generà un valor de comercialització de 4,1 milions d'euros, el que representa un increment de 29% respecte al 2006. Per superfície ocupada segons cultiu, destaquen els cereals i els fruits secs amb un àrea del 35% i 26% respectivament. A més, el cultiu dels cereals, amb un 29%, i la vinya, amb un 23%, són els que han experimentat un major creixement respecte a l'any anterior.

Ramaderia

L'augment dels preus dels cereals ha tingut conseqüències negatives sobre l'activitat ramadera. Per això, la producció de carn a les Illes Balears entre el juliol i desembre de 2007 ha tingut un augment moderat respecte al mateix període de l'any anterior, excepte el sector oví, que mostra un descens del -6,23%. La davallada té el seu origen en la sequera de la tardor de 2006, que provocà una reducció en el número de cubricions. Aquest interval de descens en l'esforç reproductor de les ovelles i les pluges esdevingudes en març i abril de 2007 fan preveure un fort augment en l'oferta a inicis de 2008. Per al conjunt de les balears, el sector porcí ha passat per una mala època nadalenca ja que, segons dades oficials, pel desembre es va produir un descens de l'11% en la producció de carn de porcella, amb un increment dels costos de producció. No es va traslladar aquest augment al preu de venda per la pressió de l'oferta de fora de les Illes.

1. MERCAT CENTRAL DE MALLORCA

Gener - desembre	TonesVar	(%)	Preu Mitjà kg	Var (%)	Moviment, milers d'euros	Var (%)	
Fruita	67.633	2,6	1,18	15,7	↗	79.807	18,7
Hortalisses	76.227	-2,0	1,18	13,5	↗	89.948	11,2
Total	143.859	0,1	1,18	14,3	↗	169.755	14,6

Font: Mercapalma

Pesca

La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el 4rt trimestre de 2007 va ser de 665 tones, amb un valor en primera venda de 4.374.000 Euros. En comparació amb el mateix trimestre de l'any 2006 (721 tones i 4.469.000 euros), aquestes dades suposen unes minves del 7,8% en pes i del 2,1% en valor econòmic. En canvi, i a diferència del quart trimestre de 2006, el preu mitjà del peix s'ha incrementat en un 6,1% (de 6,20 Euro/Kg a 6,58 euro/kg). Les diferències entre el 4rt trimestre de 2007 i el de 2006, tant pel que fa a les captures com al valor econòmic en

primera venda i al preu mitjà del peix, es deuen, bàsicament, al pes que té la llampuga (*Coryphaena hippurus*) en la pesca de la tardor. L'any 2006 va ser una any molt bo de llampuga mentre que el 2007 és un any xerec i les 30 tones més de llampuga del 2006 suposen 30.000 €. També s'ha de tenir en consideració que l'any 2007 ha estat molt dolent del punt de vista de l'estat de la mar (el mes d'octubre, les embarcacions dels ports oberts als vents del NE van estar 21 dies sense eixir a la mar) i això s'ha notat en el volum de captures.

1. OCUPACIÓ A L'AGRICULTURA I LA PESCA

	Des. 2007		Variació (%)
Balears			
Ocupats	8.578	↗	8,4
Agricultura i ramaderia	7.857	↗	9,4
Pesca	721	➡	-1,5
Mallorca			
Afiliats a la SS ¹	6.936	↗	7,4
Agricultura i ramaderia	6.440	↗	8,0
Pesca	496	➡	-0,4
Menorca			
Afiliats a la SS ¹	795	↗	2,4
Agricultura i ramaderia	691	↗	3,8
Pesca	104	↘	-5,5
Pitiüses			
Afiliats a la SS ¹	847	↗	24,7
Agricultura i ramaderia	726	↗	30,8
Pesca	121	↘	-2,4

1. EXPORTACIONS DES DE LES BALEARS

Principals mercaderies agràries exportades. Gener - novembre 2007

Producte	Tones	Var. (%)		Milers d'€	Var. (%)
Patates	21.081	-19	↘	10.586	-35
Regne Unit				6.424	-45
Dinamarca				2.921	25
Goma de garroví	1.119	-11	↘	10.782	-17
Alemanya				3.219	5
Garrofes	403	-91	↘	356	-84
Ametlles	138	-53	↘	549	-65
Vins i licors	316	6	↗	3.413	27
Alemanya				1.257	98

1. CARN SACRIFICADA ALS ESCORXADORS

	Jun-des.	Var.(%)
Porc	2.057	2,0
Porcella	902	0,4
Boví	2.169	1,2
Oví	1.140	-6,2

1. CAPTURES DE PESCA, 2007

	Pes (Kg)	Var.(%)		Valor (Euros)	Var.(%)
Gerret	68.854	19,2%	Gamba vermella	1.133.689	-3,1%
Maire	45.668	28,1%	Escamarlà	224.763	30,5%
Morralla	38.901	10,8%	Moll vermell	217.397	9,5%
Moll vermell	35.922	-1,6%	Lluç	186.313	4,1%
Gamba vermella	32.248	10,5%	Calamar	184.099	-58,8%
Lluç	28.693	-13,2%	Gall de Sant Pere	176.124	46,3%
Pop	28.651	n.d.	Llampuga	166.098	-12,5%
Alatxa	26.669	n.d.	Caproig	138.717	11,2%
Sorell	25.837	-9,9%	Gerret	135.045	-3,9%
Rajada	25.303	n.d.	Rap	130.968	n.d.

2 Indústria i energia

2. CREIXEMENT DEL VAB DE LA INDÚSTRIA I ENERGIA

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual					Trimestral															
2004	2005	2006	2007	2008	2004				2005 (e)				2006 (e)				2007 (a)			
(e)	(e)	(p)	(p)		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
0,7	1,2	1,7	1,5	1,6	1,0	0,9	0,6	0,4	0,7	0,9	1,3	1,7	1,5	1,8	1,8	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5

a: avanç e: estimació p: previsió
Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

La branca de la indústria i l'energia creix moderadament

El sector de la indústria i l'energia registra un creixement d'un 1,5 % al quart trimestre del 2007, amb la qual cosa continua amb les moderades taxes que s'estan enregistrant des del 2002.

L'ocupació en el sector es mostra estable, amb un descens en el nombre de treballadors assalariats i un augment dels treballadors autònoms. Per illes, l'ocupació baixa a **Mallorca**, resta estable a **Menorca** i augmenta a les **Pitiüses**.

Energia

La facturació elèctrica augmenta un 5,2 %

La facturació d'energia elèctrica presenta increments a tot l'arxipèlag. Les temperatures de la tardor de 2007 han estat més normals que les del càlid 2006 —especialment, el mes de novembre; això ha estat un dels factors principals en l'increment de l'activitat energètica. L'increment de l'activitat turística i l'augment poblacional han impulsat també el consum. El nombre d'usuaris de *Gesa-Endesa* s'ha incrementat en un 2 % anual, i ha assolit els 505.000.

Els treballadors ocupats a l'energia sumen 2.500 persones. Els canvis en la classificació oficial de l'empresa d'aigües i clavegueram de Palma (*EMAYA*), no permeten avaluar actualment l'evolució de la tendència de l'ocupació en aquest sector.

Continuen les inversions al sector. El gasoducte que enllaçarà Dènia amb Eivissa i posteriorment amb Mallorca té un pressupost de 490 milions d'euros. *Gesa-Endesa* té previst invertir 1.200 milions d'euros fins al 2011.

Les Illes Balears és la comunitat autònoma amb les llars amb major eficiència energètica, segons l'índex elaborat per *Unión Fenosa*. Tot i així, encara hi ha un potencial d'estalvi d'energia que s'estima en un 8,8 %, que representa 383 gigawatts. Això permetria il·luminar totes les llars de Balears durant un any i evitar l'emissió de 130.000 tones de CO², la mateixa quantitat que absorbirien 139.000 arbres.

Per a la distribució elèctrica Gesa-Endesa adquirirà a l'Àsia una vintena de transformadors molt eficients. Segons la companyia, enguany es farà la prova pilot amb aquests transformadors en el marc del programa "Effitrafo", per la qual cosa les Illes Balears són la primera regió europea a implantar aquesta tecnologia, la més avançada del món en matèria d'eficiència energètica, ja que aquests transformadors consumeixen un 80 % menys que els convencionals, dels quals n'hi han devers 10.500 a les Illes. Estan dissenyats per convertir la tensió de 15.000 a 380-220 volts, que és la que s'utilitza a les llars i a les indústries. L'objectiu és posar-los a zones urbanes, semi-urbanes, rurals, turístiques i industrials, per observar-ne el funcionament a diferents entorns. Aquests transformadors es diferencien dels convencionals pel seu nucli d'acer amorf. Encara que el cost de cada unitat és 1,4 vegades el d'un transformador corrent (dels que se n'instal·len devers 500 unitats a l'any a les Illes), generen un estalvi d'electricitat superior a un 80 % i, per tant, reueixen notablement les emissions de CO².

Indústria

La indústria millora a Menorca i a les Pitiüses, i es manté a Mallorca.

La facturació elèctrica a la indústria continua mostrant una cicle-tendència lleugerament a l'alça. Per illes, Menorca i les Pitiüses presenten una evolució a l'alça, mentre que a Mallorca la facturació elèctrica a la indústria s'estanca.

2. INDICADORS DE LA INDÚSTRIA I L'ENERGIA

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-k} (%)
Facturació energia elèctrica total (MWh)	gen	469.191	↗ 5,2
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	gen	23.640	→ 1,2
Índex de producció industrial	des	104,1	↗ 5,8
Ocupats totals a indústria i energia	des	30.304	→ -0,9
Assalariats	des	24.369	→ -1,5
Autònoms	des	5.935	→ 1,5
Ocupats segons activitats			
Energia elèctrica, gas i aigua	4T07	2.525	n.d.
Agroalimentari	4T07	5.130	→ 0,4
Tèxtil, cuir i calçat	4T07	2.873	↘ -6,4
Metal·lúrgia	4T07	3.690	→ -0,6
Minerals no metal·lics	4T07	3.173	→ -1,8
Fusta i suro	4T07	2.235	↗ 8,8
Paper i edició	4T07	2.815	↗ 3,4
Material de transport	4T07	2.628	↗ 11,7
Mallorca			
Facturació energia elèctrica total (MWh)	gen	361.822	↗ 11,5
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	gen	19.096	→ 0,9
Ocupats segons activitats	4T07	23.755	↘ -2,0
Energia elèctrica, gas i aigua	4T07	2.203	n.d.
Agroalimentari	4T07	3.895	→ 0,8
Tèxtil, cuir i calçat	4T07	1.633	↘ -8,3
Metal·lúrgia	4T07	2.949	↘ -2,9
Minerals no metàl·lics	4T07	2.722	↘ -2,7
Fusta i suro	4T07	1.570	↗ 6,8
Paper i edició	4T07	2.285	↗ 2,6
Material de transport	4T07	2.067	↗ 12,4
Menorca			
Facturació energia elèctrica total (MWh)	gen	41.223	↗ 11,6
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	gen	2.517	↗ 9,0
Ocupats segons activitats	4T07	4.587	→ 1,3
Energia elèctrica, gas i aigua	4T07	258	↗ 9,4
Agroalimentari	4T07	801	→ -1,6
Tèxtil, cuir i calçat	4T07	1.091	→ 0,0
Metal·lúrgia	4T07	417	↗ 17,3
Minerals no metàl·lics	4T07	231	→ -1,4
Material de transport	4T07	324	↗ 3,5
Fusta i suro	4T07	491	↗ 45,0
Paper i edició	4T07	299	→ 0,2
Pitiüses			
Facturació energia elèctrica total (MWh)	gen	66.146	↗ 6,1
Facturació energia elèctrica indústria (MWh)	gen	2.027	↗ 4,2
Ocupats segons activitats	4T07	2.023	↗ 5,7
Agroalimentari	4T07	434	↘ -5,3
Paper i edició	4T07	231	↗ 3,8
Metal·lúrgia	4T07	324	→ -0,9
Minerals no metàl·lics	4T07	220	↗ 2,4
Material de transport	4T07	237	↗ 38,4

(*): Variació interanual.

Font: TTSS, Gesa-Endesa, DG d'Economia, INE, MCYT

S'observa el manteniment en el nombre de treballadors ocupats a la indústria agroalimentària, recolzada en una major demanda tant per la bona temporada turística com per l'increment demogràfic.

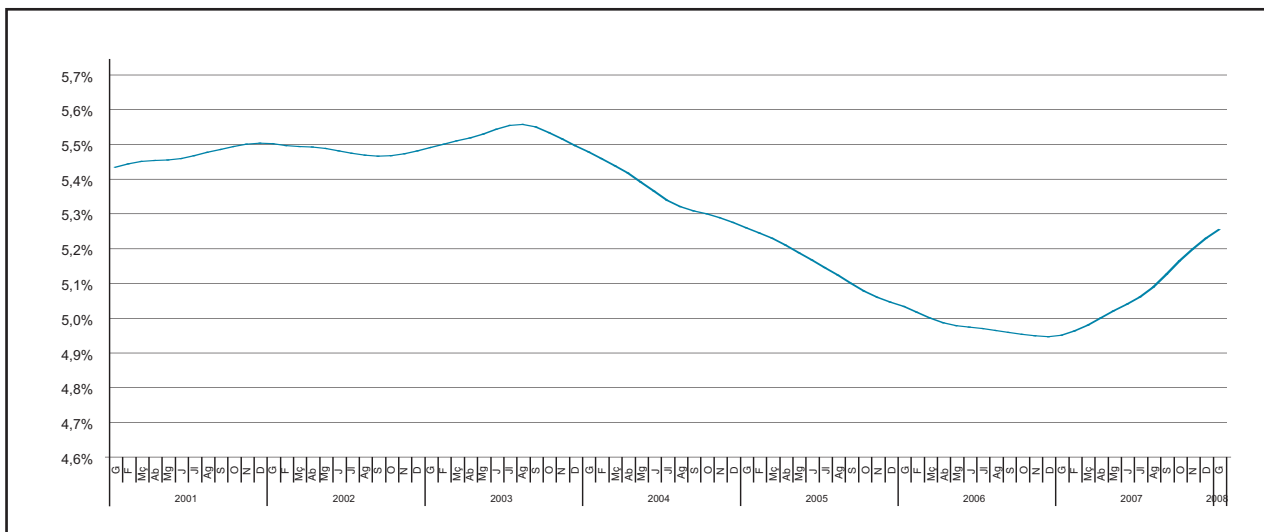
La indústria de tèxtil, cuir i calçat minva a Mallorca i es manté a Menorca. Les empreses de calçat balear es multi-localitzen, i deriven a tercers països el procés productiu intensiu en mà d'obra i reserven per a les Balears el disseny, el màrqueting i altres tasques de major valor afegit.

L'activitat industrial més dependent de la construcció, la de minerals no metàl·lics, que recull l'activitat tant de pedreres com de materials per a la construcció, marca

lleugers descensos a tot l'arxipèlag, en línia amb la moderació de la demanda. Es veuen afectades singularment les teuleres, davant una producció peninsular més competitiva que ha provocat el tancament de 22 forns el 2007.

Per al conjunt de les Illes Balears, totes les activitats industrials registren un comportament estable o a l'alça dels treballadors ocupats tret de les de tèxtil, cuir i calçat.

2. FACTURACIÓ ENERGIA ELÈCTRICA TOTAL. ILLES BALEARS (Variació de la Tendència)

Exportacions

El calçat és el capítol aranzelari que més ven a l'exterior. De gener a novembre de 2007 acumula, per al conjunt de les illes, unes exportacions per valor de 116 milions d'euros, amb una reducció d'un 10 % respecte del 2006. Part de la reducció es degué a la fortalesa de l'euro enfront del dòlar, que féu reduir les vendes als Estats Units en un 30 %.

Minven les exportacions de calçat i bijuteria, i augmenten les d'aixetes i mobles.

D'entre la resta de capítols relacionats amb el cuir, en destaca el notable increment de les exportacions de pell i cuir a la Xina, per un valor de quasi 10 milions d'euros.

Augmenten també les vendes de roba i complements i minven les de pell preparada.

En el subsector de bijuteria i joieria descendeixen considerablement les exportacions a França i als Estats Units. La competència del sud-est asiàtic i la fortalesa de l'euro n'afecten els mercats exteriors. Augmenten, en canvi, les vendes exteriors de campanes i campanetes.

Les exportacions d'aixetes augmenten un 37 % respecte el mateix període de l'any anterior. Cal destacar l'increment de les vendes a Hongria i Àustria, i la minva de les vendes a Alemanya.

Les exportacions de mobles, centrades en l'equipament d'establiments hotelers al Carib, s'han incrementat, especialment a Mèxic.

2. EXPORTACIONS DES DE LES BALEARS. PRINCIPALS BÉNS INDUSTRIALS EXPORTATS

De gener a novembre de 2007

Producte	Milers d'€	Var. (%)
Principals mercats exteriors		
Pell i couro	9.805,7	324,7
Xina	9.277,5	241.781,5
Pell preparada	1.840,4	-10,0
Hong Kong	295,8	215.299,4
Portugal	345,1	-18,0
Roba i complements	3.150,3	40,6
Mèxic	977,1	81,7
Països Baixos	346,9	27,1
Cuba	434,2	344,9
França	257,6	315,2
Calçat	115.676,1	-9,8
Alemanya	17.152,1	20,3
França	16.374,1	13,4
Itàlia	16.370,7	-8,8
Regne Unit	11.105,9	-1,1
Joieria i bijuteria	10.020,3	-37,2
Estats Units	1.650,6	-22,8
França	1.486,3	-76,3
Campanes i campanetes	4.222,1	7,9
Estats Units	780,2	-15,3
Aixetes	18.110,6	37,0
Hongria	3.156,6	33,8
Àustria	1.693,3	19,5
França	1.543,0	-6,1
Alemanya	1.415,6	-12,9
Mobles	15.945,9	16,5
Mèxic	9.294,0	81,8
Aruba	2.643,2	-
República Dominicana	1.792,1	-61,3

Font: Consejo Superior de Cámaras de Comercio, Industria y Navegación de España.

3 Construcció

3. CREIXEMENT DEL VAB DE LA CONSTRUCCIÓ

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual					Trimestral															
2004	2005	2006	2007	2008	2004				2005 (e)				2006 (e)				2007 (a)			
	(e)	(e)	(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1,4	2,5	3,7	3,8	2,7	1,3	1,1	1,4	1,9	2,2	2,4	2,6	2,9	3,3	3,7	3,9	4,0	3,9	4,0	3,8	3,5

a: avanç e: estimació p: previsió
 Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

3. INDICADORS DE LA CONSTRUCCIÓ

Balears	Darrera dada	Cicle Tendència	T ⁱ _{t-k}
(%)		➔	
Assalariats	ds 48.309	↗	0,5
Autònoms	ds 17.697	↘	11,9
Vendes aparents ciment (tones)	jn 76.020	↗	-10,5
Preu habitatge (€/m ²)	4T 2.421		6,7
Mallorca		➔	
Assalariats	4T 38.518	↗	0,0
Autònoms	4T 14.041		11,6
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)		↗	
Palma	2S 2.478	↗	5,2
Manacor	2S 1.646	↗	2,5
Inca	2S 1.852		7,8
Menorca		➔	
Assalariats	4T 4.342	↗	-1,1
Autònoms	4T 1.573		4,9
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)		↗	
Maó	2S 2.144	↗	6,7
Ciutadella	2S 2.132		6,4
Pitiüses		↗	
Assalariats	4T 5.449	↗	3,2
Autònoms	4T 2.083		17,7
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)		↗	
Eivissa – vila	2S 2.331	↗	7,4
Sant Antoni de Portmany	2S 2.121		7,3

Font: MTSS, Oficemen, Ministeri de Foment, Ministeri de l'Habitatge, i Sociedad de Tasación.

En el segon semestre del 2007 es contreu el ritme a què creixia el sector de la construcció en els anys anteriors. El creixement avançat per al darrer trimestre del 2007 queda en un 3,5 %, i segueix així el camí de reducció que ja presentava al trimestre anterior. Així i tot, l'avanç de creixement per al conjunt del 2007 (3,8 %) continua essent superior a l'estimació del període anterior.

La desacceleració del creixement en els preus de l'habitatge iniciada a mitjan 2005 ha continuat el 2007. El preus de l'habitatge lliure s'han incrementat a les Illes Balears en el darrer trimestre del 2007 un 2,1%, i han deixat la taxa anual en un 6,9% —quasi dos punts més que a la resta de l'Estat. Aquests creixements són semblants als increments que es produïren el 2002. L'alentiment s'explica tant pel costat de la demanda com pel de l'oferta. Per una banda, el sistema creditici presenta

manca de liquidesa, i els tipus d'interès han abandonat els mínims en què es trobaven ara fa dos anys, la qual cosa ha encarit i ha dificultat la demanda d'habitatge. Per l'altra, el preu mitjà del metre quadrat en sòl urbà és un dels indicadors avançats del preu de l'habitatge. A les Illes Balears, el preu del sòl baixà, al segon trimestre, un 6,4% respecte el mateix període de l'any anterior. De totes maneres, el reglament que regularà la nova Llei del sòl, que entrà en vigor el passat mes de juliol, és pendent d'elaboració, i podria afectar la seva evolució futura. La llei regula la classificació del sòl, la instrumentació de l'ordenació del territori i els plans d'urbanització sistemàtica.

Els preus de l'habitatge pugen per sobre de la inflació.

3. INDICADORS AVANÇATS DE LA CONSTRUCCIÓ

Balears	Darrera dada	Cicle Tendència	T ^t _{t-k} (%)
Projectes visats del COAIB			
Pressuposts (milers d'€ constants)	ds 107.594	↘	-28,0
Nombre de projectes	ds 839	↘	-10,5
Nombre d'habitatges	ds 810	↘	-28,0
Licitació pública T¹⁵₁₅			
(milers d'€ constants)	nv 35.812	↘	-14,9
Mallorca			
Pressuposts (milers d'€ constants)	ds 80.630	↘	-37,2
Nombre de projectes	ds 664	↘	-10,9
Nombre d'habitatges	ds 645	↘	-25,2
Menorca			
Pressuposts (milers d'€ constants)	ds 4.919	↘	-27,9
Nombre de projectes	ds 102	↘	-5,4
Nombre d'habitatges	ds 41	↘	-23,3
Pitiüses			
Pressuposts (milers d'€ constants)	ds 22.045	↗	4,0
Nombre de projectes	ds 73	↘	-11,8
Nombre d'habitatges	ds 124	↘	-16,8

Dades amb € constants base Gener 2005

Font: COAIB, Ministeri d'Habitatge i Ministeri de Foment

L'efecte acumulat dels increments del preu de l'habitatge en els darrers tres anys suposa un augment de més d'un 30% en el preu del metre quadrat. El ritme de creixement dels preus de compra s'ha mantingut per sobre de la inflació, però no la despesa per lloguer residencial (3,4% el 2007).

El valor total de les transaccions immobiliàries d'habitatges lliures durant el segon trimestre del 2007 és de més de 1.300 milions d'euros i suposa un increment d'un 2,9% respecte del valor corresponent al 2006. Aquest creixement queda molt enrere dels augments que s'havien esdevingut els darrers 3 anys, sempre superiors a un 15% i fins a un màxim d'un 56%. L'import mitjà per hipoteca constituïda a les Balears el mes de novembre és gairebé de 183.000 €, i significa un increment d'un 7,6 %. En realitat, ha pujat tant el capital constituït (9,6%) com el nombre d'hipoteques (1,8%).

El nombre total de treballadors assalariats en el sector de la construcció el mes de desembre es manté per a totes les illes. Sols les Pitiüses registren un lleuger augment en la tendència-cicle d'un 3,2%. En canvi, els

número de treballadors afiliats en el règim d'autònoms continua amb la tendència creixent i presenta el major increment dels darrers anys.

Les expectatives a mitjà termini confirmen el menor dinamisme del sector.

El darrer mes del 2007 presenta uns indicadors avançats que confirmen el retraïment de la construcció. Les vendes de ciment gris i blanc mantenen una davallada de més de deu punts percentuals. Els projectes visats presenten una davallada significativa tant en magnitud dels pressuposts com en nombre de visats. L'efecte és més acusat per a Mallorca i, en canvi, més suau a les Pitiüses. Malgrat que el nombre d'empreses del sector de la construcció que ha presentat concurs de creditors el 2007 és inferior al registrat el 2006, la davallada en la intensitat de l'activitat fa preveure una sortida d'empreses del sector. Els projectes de licitació pública el novembre de 2007 van presentar una baixada subjacent de quasi 15 punts respecte del mateix període de l'any anterior.

4 Serveis

Els serveis presenten una previsió de creixement per al quart trimestre d'un 3,1%, dues dècimes superior a la de 2006. Les bones xifres que s'obtingueren en el tancament de la temporada turística han millorat el conjunt de l'any i han impulsat l'augment en el creixement entre els diferents trimestres.

El número d'afiliats a la Seguretat Social manté la tendència creixent el desembre, i presenta resultats similars als registrats durant tot el segon semestre de 2007. Aquest comportament es reproduceix per al cas concret dels treballadors autònoms, que augmentaren un 2,7%. Tot plegat es tradueix en augments superiors a un 3% en els afiliats del quart trimestre per a les illes de Mallorca i les Pitiüses,

i d'un 1,4% per a Menorca. El total d'hores treballades en el sector de serveis acompanya la recuperació en la recta final de l'any i arriba a taxes mensuals de creixement interanual superiors a un 10% en els darrers tres mesos.

S'han recuperat els nivells de negoci perduts durant l'any

Seguint l'índex de xifra de negoci, es confirma que hi ha hagut una desacceleració que començà el març del 2007, però entre els mesos de novembre i desembre s'han recuperat els nivells d'activitat que hi havia a principi d'any (6,7% al novembre).

4. EVOLUCIÓ DEL SECTOR DELS SERVEIS

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual					Trimestral															
2004	2005	2006	2007	2008	2004				2005				2006				2007			
(e)	(e)	(a)	(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1,7	2,5	2,8	3,1	2,9	1,1	1,5	1,8	2,2	2,3	2,5	2,6	2,5	2,5	2,7	2,9	2,9	3,0	3,0	3,2	3,1

a: avanç e: estimació p: previsió

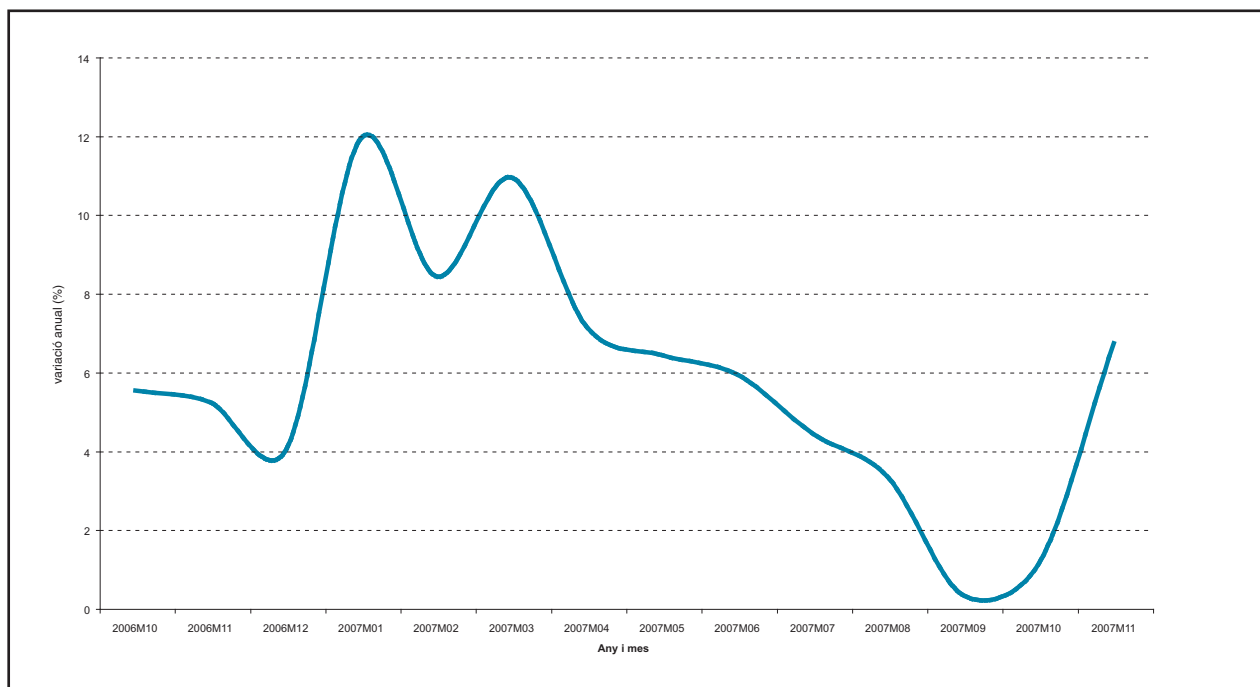
Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació

4. INDICADORS DELS SERVEIS

	Balears	Darrera dada	Cicle Tendència	T _{t-k} (%)
Afiliats Seguretat Social	ds	245.484	↗	3,1
Mallorca	4T	257.605	↗	3,5
Menorca	4T	19.134	↗	2,4
Pitiüses	4T	27.695	↗	3,3
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys)	ge	10.303	↘	-2,1

Fonts: TS, Anfac

4. INDEX XIFRE DE NEGOCI-SERVEIS

4.1. Comerç

La dinàmica comercial ha presentat una gradual inflexió a la baixa a mesura que ha anat avançant l'any, que ha desembocat, el mes de desembre, en una estabilització de la seva activitat. Així ho palesen els principals indicadors que marquen el pols de la sub branca.

Les vendes a la menuda es moderen durant els darrers mesos de l'any

En primer lloc, l'índex de vendes al detall augmenta en

tendència un 1,2% el desembre, la taxa de creixement més moderada de l'any. L'evolució de la campanya de Nadal, que representa gran part del negoci comercial minorista de tot l'exercici, ha determinat aquest resultat.

La confluència de diversos factors han contribuït a contenir la despesa. Així, l'augment del nombre d'aturats s'ha combinat amb l'acceleració de la inflació, el que ha donat lloc a un menor impuls a la capacitat de compra dels individus i, a la vegada, ha deteriorat la confiança dels consumidors. Altres factors, com l'enduriment de les condicions del crèdit de consum o la major càrrega financera de les famílies, a causa d'uns tipus d'interès més alts, també han influït a retenir les decisions de compra de les famílies.

4.INDICADORS DEL COMERÇ

	Darrera dada		Cicle-tendència	
Índex de vendes al detall termes constants.	ds	99,0	➔	1,2
Índex d'ocupació comerç al detall	ds	99,9	➔	1,6
Matriculació de vehicles de càrrega per a distribució	nv	166	➡	-5,0
Mallorca	nv	124	➡	-2,4
Menorca	nv	18	➡	-3,8
Pitiüses nv		24	➡	-7,3
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	4T	79.191	➔	1,4
Mallorca	4T	64.522	➔	1,1
Menorca	4T	6.612	➔	1,5
Pitiüses 4T		8.057	➔	5,6

Font: INE, TGSS, DGT

L'estancament de les vendes comercials durant els darrers mesos de l'any ha estat més acusat als comerços tradicionals i de menors dimensions que no pas a les grans superfícies, segons la Confederació Espanyola de Comerç (CEC). En aquest sentit, el petit comerç presenta un marge de maniobra més reduït, en comparació a les grans superfícies, les quals es poden adaptar millor a les demandes dels consumidors en un context inflacionista i de desacceleració econòmica.

La desacceleració de les vendes minoristes afecta especialment als productes alimentaris i de major qualitat

Així, les grans superfícies tenen la possibilitat d'oferir uns preus més competitius, atenent a les majors dimensions del negoci i al poder de mercat que exerceixen, en molts casos, sobre els seus proveïdors. D'aquesta manera, la desacceleració de les vendes en el comerç minorista durant els darrers mesos de l'any 2007 es palesa especialment als productes alimentaris, que esdevenen una de les partides més inflacionistes, i als productes de major qualitat, que implica una major despesa per part del consumidor.

L'ocupació a la sub branca comercial manté una trajectòria plana, en línia amb l'atonía de l'activitat

Per una altra banda, la mà d'obra a la sub branca comercial dibuixa un perfil pla, en consonància amb l'alentiment de les vendes facturades. Així, l'índex d'ocupació del comerç al detall experimenta un ascens en termes tendencials de l'1,6% el desembre i, en el mateix sentit, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social a l'activitat del comerç i reparació ascendeixen un 1,4% els darrers tres

mesos de l'any 2007. Per illes, l'evolució més dinàmica es palesa a les **Pitiüses**, on els afiliats a la sub branca augmenta en tendència un 5,6%, mentre que a **Mallorca** i a **Menorca** creixen entorn de l'1,0%.

La matriculació de vehicles per a distribució comercial descendeixen el novembre

Finalment, la matriculació de vehicles de càrrega per a la distribució comercial cospa un descens del 5,0% el novembre, que es manifesta més pronunciadament a les **Pitiüses**. Per contra, a **Mallorca** i a **Menorca** la disminució de nous vehicles per a la distribució esdevé més moderada i es xifra en tendència en el 2,4% i el 3,8%, respectivament. Tot apunta que en el mes de desembre la matriculació d'aquest tipus de vehicles s'ha accelerat, per evitar la major imposició arran de l'entrada en vigor en el mes de gener de la reforma de l'impost de matriculació. En la mateixa línia, es preveu una pujada en la matriculació de vehicles comercials d'ús particular ja que amb la reforma no estan exempts d'aquest impost.

4.2. Turisme. Hoteleria

El nombre de pernотacions a les Illes sobrepassa els 62 milions

El nombre de pernотacions en establiments turístics el 2007 sobrepassà els 62,4 milions, xifra que està lleugerament per sota de la registrada l'any 2006. En l'anàlisi per tipus d'establiment, un 82% de les pernотacions es dugueren a terme en establiments hotelers; un 18%, en apartaments, i la resta, en establiments de turisme rural. Per comparació a l'any anterior, els vespres en apartaments turístics són els únics que presenten una variació positiva,

4. ESTABLIMENTS TURÍSTICS BALEARS

	Desembre 07	Var. (%)		Acumulat 2007	Var. (%)
Pernoctacions	576.444	-17,4%	➔	62.403.078	-1,4%
Establiment hotelier	520.507	-18,8%	➔	50.989.081	-2,1%
Apartament turístic	34.082	-6,7%	➔	10.954.436	2,0%
Rural	21.855	7,3%	➔	459.561	-1,2%
Viatgers allotjats	112.582	-14,1%	➔	9.442.086	-3,2%
Establiment hotelier	106.863	-13,5%	➔	8.151.464	-2,5%
Apartament turístic	4.030	-26,5%	➔	1.200.845	-7,8%
Rural	1.389	-18,8%	➔	89.777	-1,1%
Estada mitjana(dies)	5,1	-4,7%	➔	6,6	1,9%
Establiment hotelier	4,9	-6,1%	➔	6,3	0,5%
Apartament turístic	8,5	26,9%	➔	9,1	10,6%
Rural	12,9	32,2%	➔	5,1	1,0%

Font: INE

mentre que els efectuats en establiments hotelers i rurals es redueixen lleugerament.

El nombre de viatgers és de 9,4 milions, cosa que representa una disminució del 3%. La minva s'ha registrat en tots els tipus d'establiments.

L'estada mitjana s'ha perllongat, cosa que romp la tendència que s'ha anat registrant des del 1985. En els hotels, l'estada mitjana se situa al voltant dels 6,2 dies des de 2005. L'estada mitjana en els apartaments augmenta quasi un dia.

En el gràfic de l'evolució històrica en els establiments hotelers, s'observa com aquest perllongament de l'estada ha provocat una caiguda de les pernoctacions més suau que la dels viatgers.

De cara a l'inici de temporada de 2008, és previsible que la Setmana Santa registri poca activitat, com és habitual quan se celebra al mes de març i els turistes no poden gaudir de temperatures càlides. Un altre factor per tenir en compte és l'evolució econòmica dels països emissors, que sembla que el 2008 comencen un període de correccions; en aquest context, l'actual depreciació de la lliura davant de l'euro provoca un encariment de l'oferta turística i, per tant, podria tenir repercussions sobre el mercat britànic. Per altra banda, els operadors turístics alemanys semblen tranquils; encara que les dades no es confirmaran fins al mes de març amb la fira de turisme alemanya (ITB), tot apunta cap a bones expectatives. Respecte als turistes espanyols, s'espera com a mínim un manteniment de les xifres de 2007.

Un fet que s'ha de destacar, de caire estructural, és el canvi dels hàbits de compra dels turistes, amb un increment de les vendes de vacances per internet. Segons els operadors turístics, arriben a ser del 65% al Regne Unit, afavoreixen la reducció de l'estada mitjana i van en detriment dels tradicionals paquets turístics.

Quant al marc institucional, s'inicia gradualment el traspàs de les competències relacionades amb la promoció turística que corresponien al Govern balear i que passen als consells insulars.

Els apartaments de les Pitiüses marquen la millora més accentuada. Mallorca es manté i Menorca continua a la baixa.

A **Mallorca**, el nombre de pernoctacions el 2007 en establiments hotelers i apartaments turístics s'aproxima als 47 milions, cosa que implica una lleugera reducció respecte al 2006. El mínimament es produeix en els establiments hotelers, que tenen un gran pes a l'illa, ja que les pernoctacions en apartaments augmenten. De manera contrària, el nombre de viatgers decau més acusadament en els apartaments, bàsicament pels de nacionalitat espanyola, que en els establiments hotelers. Quant a l'estada mitjana, augmenta en els apartaments alhora que en els establiments hotelers es manté pràcticament estable.

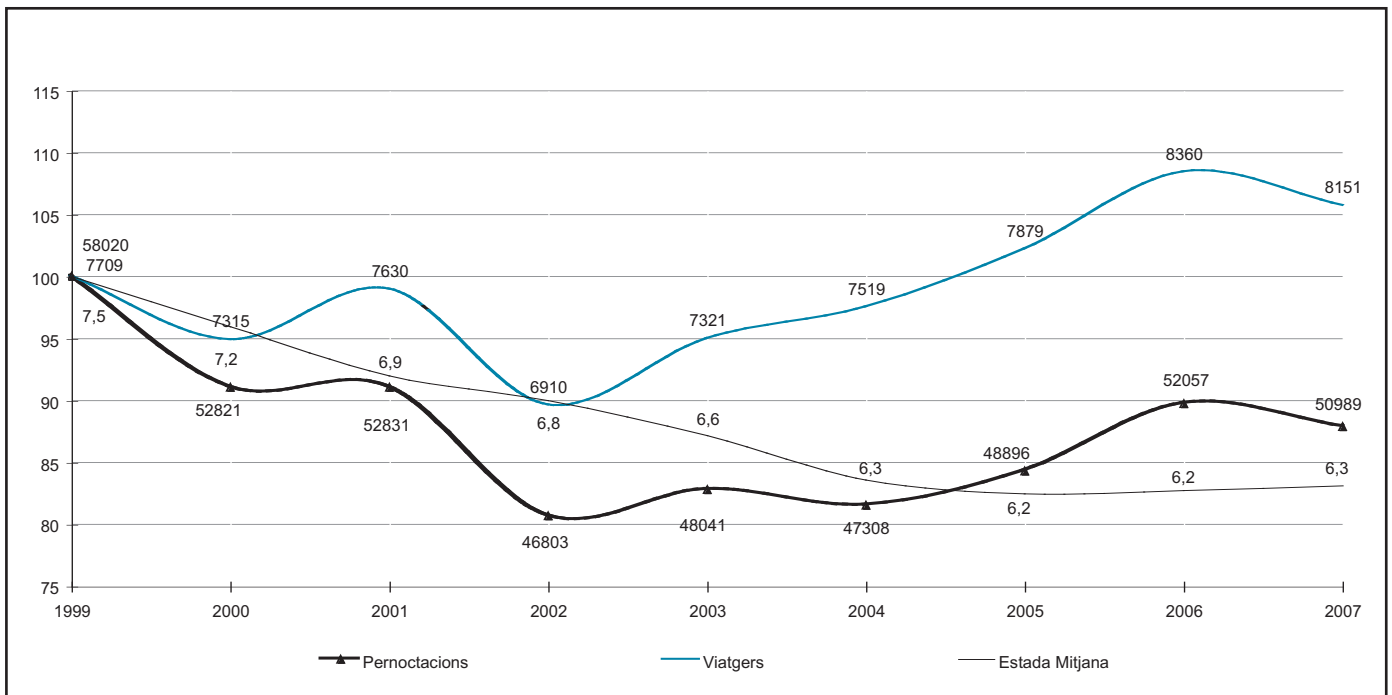
Un dels projectes en matèria turística que tindrà repercussió a l'illa és el de la reforma de la Platja de Palma. El projecte es troba en la fase inicial i, de moment, únicament s'han fet públiques les directrius del projecte guanyador del concurs, que es fonamenta en la creació de noves àrees d'oci, la millora de les connexions amb la ciutat de Palma i l'aeroport i la protecció de l'aiguamoll de ses Fontanelles. A **Menorca** es manté la caiguda en el nombre de viatgers que es comentà en el butlletí anterior. Malgrat l'allargament de l'estada mitjana, el nombre total de vespres cau un 5,5%, contracció que es registra tant en hotels com en apartaments.

4. HOTELS I APARTAMENTS MALLORCA

Hotels i Apartaments Mallorca				
		Acumulat gen-des 07	Var. (%)	(%) sobre total
Pernoctacions	➔	46.958.239	-1,7	100
Hotels	➔	40.022.521	-2,2	85,2
Apartaments	➔	6.935.718	1,6	14,8
Viatgers allotjats	➔	7.069.550	-3,3	100
Hotels	➔	6.324.553	-2,5	89,5
Apartaments	➔	744.997	-9,6	10,5
Estada mitjana (dies)	➔	6,6	1,5	
Hotels	➔	6,3	0,0	
Apartaments	➔	9,3	12,0	
Hotels i Apartaments Menorca				
		Acumulat gen-des 07	Var. (%)	(%) sobre total
Pernoctacions	➔	5.214.510	-5,5	100
Hotels	➔	3.407.920	-4,1	65,4
Apartaments*	➔	1.806.590	-7,9	34,6
Viatgers allotjats	➔	733.231	-11,1	100
Hotels	➔	531.750	-10,1	72,5
Apartaments*	➔	201.481	-13,7	27,5
Estada mitjana (dies)	➔	7,1	7,6	
Hotels	➔	6,4	8,5	
Apartaments*	➔	9,0	8,4	
Nota: *. Dades de maig a octubre				
Hotels i Apartaments Pitiüses				
		Acumulat gen-des 07	Var. (%)	(%) sobre total
Pernoctacions	➔	9.757.343	2,7	100
Hotels	➔	7.558.683	0,0	77,5
Apartaments*	➔	2.198.660	13,5	22,5
Viatgers allotjats	➔	1.545.756	1,7	100
Hotels	➔	1.295.169	1,2	83,8
Apartaments*	➔	250.587	4,3	16,2
Estada mitjana (dies)	➔	6,3	0,0	
Hotels	➔	5,8	-3,3	
Apartaments*	➔	8,8	8,6	

Nota: *. Dades de febrer a desembre
Font: INE

4. PERNOCTACIONS, VIATGERS I ESTADA MITJANA HOTELS. GEN-DES

A les illes **Pitiüses**, a diferència del que succeeix a Mallorca i a Menorca, augmenta el nombre de viatgers allotjats en establiments hotelers i apartaments, gràcies principalment a l'increment del turisme nacional. L'estada mitjana augmenta només en apartaments. En conseqüència, les pernoctacions en establiments hotelers realitzades el 2007 no varien gaire respecte de les de 2006, i les realitzades en els apartaments presenten un important augment (13,5%).

Pel que fa a l'oferta de turisme rural i agroturisme a les Pitiüses, destaca l'augment d'oferta que hi ha hagut els darrers anys. Actualment es compta amb 17 establiments, amb 286 llits, i per a enguany s'estan tramitant tretze noves sol·licituds per a Eivissa i dues per a Formentera.

• Preus i ingressos hotelers

Al llarg de 2007, l'evolució dels ingressos hotelers es mostra clarament en augment. Els preus hotelers han mantingut un comportament a l'alça, tot i que el nombre de pernoctacions sigui lleugerament inferior al de 2006. Aquest fet esdevé encara més intensiu als mesos d'estiu, que incrementen els ingressos un 8,6%.

Les dades presentades a la darrera Fira Internacional de Turisme a Madrid reflecteixen unes perspectives positives per a la temporada turística de 2008, que s'espera que, com a mínim, iguali les xifres de 2007. Així, segons les declaracions del president de la Federació Hotelera a Mallorca, els hotelers no tenen la necessitat de davallar preus i, de fet, els preus acordats per a enguany s'incrementen entre un tres i un quatre per cent. No obstant

això, els rendiments hotelers poden quedar perjudicats per un possible augment dels costos de producció.

Pel que fa als preus de l'oferta complementària, concretament *restaurants, cafès i bars*, s'observa que tenen un diferencial important respecte als preus de consum dels nostres principals mercats turístics emissors, la Zona euro i el Regne Unit. En el gràfic queda constància d'aquesta diferència, que se situa a 2,8 punts respecte de la zona euro, i a 2,4 de l'índex de preus britànic.

• Comparació amb destinacions competidores

Les Illes Balears continuen sent una de les destinacions internacionals de sol i platja més freqüentades d'Europa. Les Illes Balears es mantenen com una de les principals destinacions europees per al turisme d'oci. Considerant només el flux internacional, els quasi 10 milions de visitants a l'arxipèlag el situen al nivell de Portugal i només un 15% per sota de Turquia —en tots dos casos, destinacions amb una extensió i una població molt més grans.

La majoria de destinacions observades, incloent les **Pitiüses**, mostren una evolució positiva el 2007. Només **Menorca** registra un descens significatiu en les visites d'estrangers. **Mallorca**, Canàries i Xipre es mantenen.

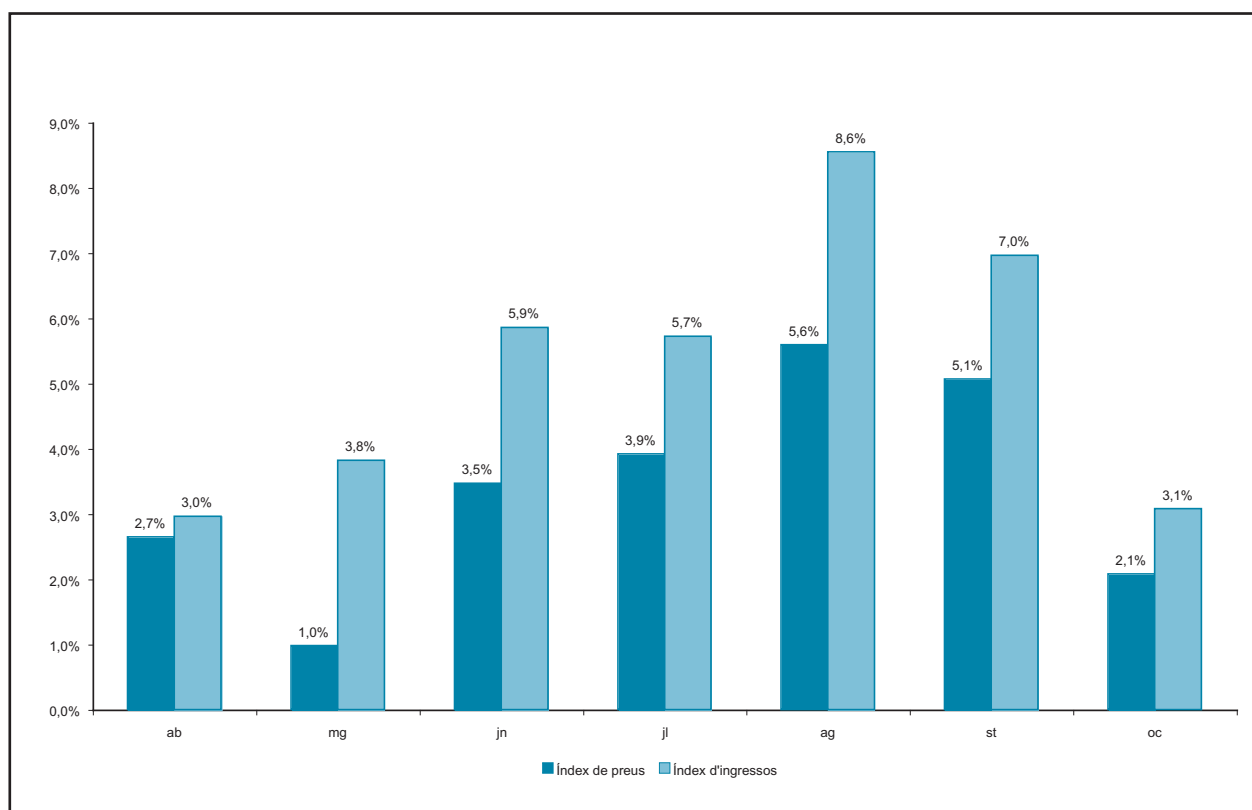
El conjunt de les destinacions espanyoles de turisme de costa presenten un creixement molt per sota de la resta, tant per comparació a zones emergents com Croàcia i Turquia, com a àrees madures com Malta i Portugal.

4. TURISTES ESTRANGERS, COMPARACIÓ AMB ALTRES DESTINACIONS

	De gener a ...	Total (milers)		Var. (%)
Illes Balears	des.	9.830	➔	0,8
Mallorca	des.	7.773	➔	0,5
Menorca	des.	682	➔	-6,4
Pitiüses des.	1.375	4,5	➔	
Canàries	des.	9.460	Can ➔	-1,6
Andalusia	des.	8.614	And ➔	3,3
Comunitat Valenciana	des.	5.599	Val ➔	2,7
Portugal	set.	9.895	P ➔	10,1
Malta ¹	des.	1.244	M ➔	10,6
Xipre	des.	2.416	CY ➔	0,6
Croàcia	nov.	2.715	HR ➔	6,0
Turquia ²	des.	11.412	TR ➔	12,3

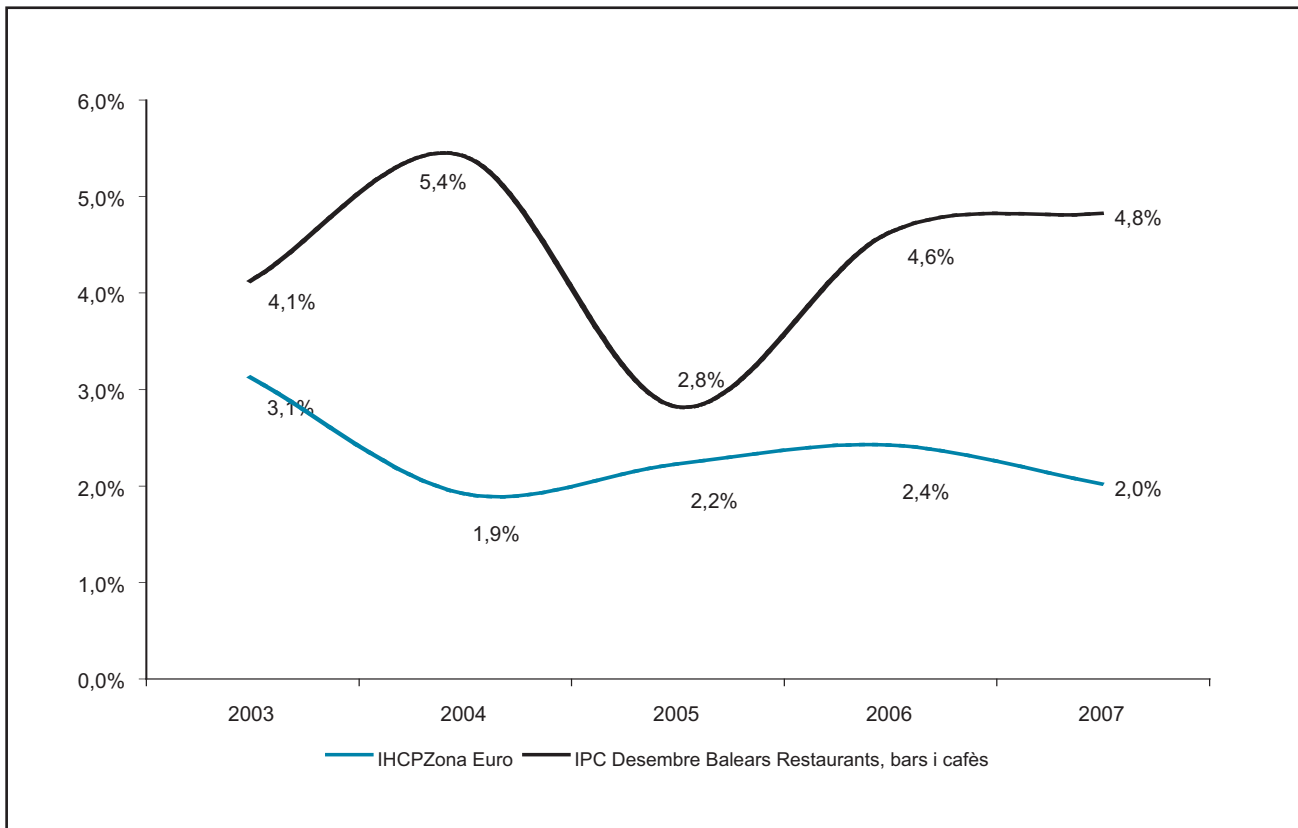
1. Per a Malta, turistes partits. 2. Per a Turquia, turistes d'Europa-OCDE.

4. VARIACIÓ INTERANUAL DELS PREUS I INGRESSOS HOTELERS

4. IPC BALEARS RESTAURANTS, CAFÈS I BARS BALEARS. IHCP ZONA EURO (DESEMBRE)

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Ocupació

L'ocupació a l'activitat de *transport i comunicacions* tancà el 2007 amb un creixement subjacent a les Balears del 4,2%, amb una suavització al llarg de l'any. **Mallorca** i les **Pitiüses** mostraren evolució positiva, mentre que l'ocupació minvà a **Menorca**.

Transport aeri de passatge i agències de viatge

Els aeròdroms de les Balears rebieren el 2007 15,4 milions de passatgers, el que significa un increment tendencial del 4,2%. El tres principals mercats en el transport de passatgers – Espanya, Alemanya i el Regne Unit – mantingueren tendències favorables. En el gràfic de la tendència de les arribades segons l'origen del vol s'observa una suau desacceleració en el trànsit domèstic, una recuperació en el mercat alemany del començament de 2007 ençà, i una millora més accelerada en el mercat britànic que començà a inicis de 2006 i que ara sembla estabilitzar-se amb taxes tendencials al voltant del 6%.

El 2007 s'inicià un procés de concentració tant d'operadors turístics com d'aerolínies

Diverses aerolínies i agències de viatge es concentren el 2007. Gran part de les empreses involucrades mantenen a Palma la seu operativa per a la península i Canàries. En primer lloc, els operadors *Thomas Cook*, propietat del conglomerat alemany *KarstadtQuelle*, i *My-Travel* es fusionaren per crear la segona major agència de viatges del món, amb forta presència al Regne Unit, Alemanya, Irlanda, Escandinàvia, Benelux, França i Canadà. Després, l'operador alemany *TUI* anuncià la seva fusió amb el britànic *First Choice* per conformar un nou líder mundial, *TUI Travel*, i que compta com accionistes a *Riu*, el grup eivissenc *Matutes* i la *Caja de Ahorros del Mediterráneo, CAM*, entre d'altres. Entre tots dos nous grans operadors controlaran aproximadament un terç de les vendes de paquets turístics de les Balears. Després de la fusió, TUI ha traslladat a Palma la central mundial d'*Online Destination Services*, majorista en internet de serveis turístics.

4. OCUPATS A L'ACTIVITAT DE TRANSPORT I COMUNICACIONS

	a 31 des. 2007		Cicle-tendència T ^{t-k} (%)
Balears	28.495	↗	4,2
Mallorca	24.782	↗	4,6
Menorca	1.341	↘	-3,6
Pitiüses	2.372	↗	2,9

4. TRANSPORT AERI DE PASSATGE. ARRIBAT SEGONS ORIGEN DEL VOL.

	Total acumulat Gener-desembre		Cicle Tendència T ^{t-k} (%)
Balears			
Total	15.355.482	↗	4,2
Espanya	5.041.653	E ↗	3,6
Alemanya	4.217.717	D ↗	4,7
Regne Unit	3.551.183	UK ↗	5,6
Itàlia	462.051	I ↘	-4,8
Suïssa	309.087	CH ↗	2,3
França	227.775	F ➔	1,3
Holanda	194.382	NL ➔	0,5
Mallorca			
Total	11.592.121	↗	5,2
Alemanya	3.848.954	D ↗	5,4
Espanya	3.303.703	E ↗	3,9
Regne Unit	2.417.060	UK ↗	6,3
Suïssa	281.466	CH ↗	3,7
Holanda	160.488	NL ➔	0,4
Itàlia	147.540	I ➔	1,0
Menorca			
Total	1.386.829	➔	-0,2
Espanya	700.080	E ➔	1,3
Regne Unit	487.770	UK ↘	-3,0
Alemanya	74.021	D ↘	-16,7
Itàlia	62.986	I ↗	33,6
Pitiüses			
Total	2.376.532	↗	2,8
Espanya	1.037.870	E ➔	1,6
Regne Unit	646.353	UK ➔	-0,1
Alemanya	294.783	D ↗	12,4
Itàlia	251.125	I ↗	11,8
França	38.214	F ↗	19,9

Quant a les companyies aèries, *AirBerlin* passà a controlar tres dels seus principals competidors al mercat alemany - primer adquirí *dba* i *LTU*, i després arribà a un acord per compartir codi amb *Condor*, propietat de *Thomas Cook*. *AirBerlin* té un dels principals *hubs* a l'aeroport de Palma, on gestiona un quart del passatge. Per la seva banda, el grup *SAS* ha anunciat la venda de *Spanair*, una de les tres principals companyies aèries espanyoles i matriu de *AeBal Aerolíneas de Baleares*, per a mitjans del 2008. Una aliança entre *Iberia* i *Gestair* ha mostrat el seu interès, tot i que hauria de menester autorització per part del Tribunal de la Competència.

Les concentracions són conseqüència de canvis profunds en el mercat, com són la creixent implantació de les aerolínies de baix preu, la pèrdua de quota de mercat dels paquets turístics a favor del viatger per lliure, i la preponderància creixent d'Internet com a canal de vendes.

L'altra gran companyia aèria amb seu a Balears, *Air Europa*, incrementà la facturació un 16% el 2007. L'hanger de manteniment a l'aeroport de Mallorca s'ampliarà de 5.000 a 7.000 metres quadrats de superfície, obres que s'iniciaran la tardor d'enguany. També te previst crear una filial de baix preu, *Universal Airlines*, així com l'adquisició, entre el 2013 i el 2014, de vuit Boeing-787 per a vols de gran llargària.

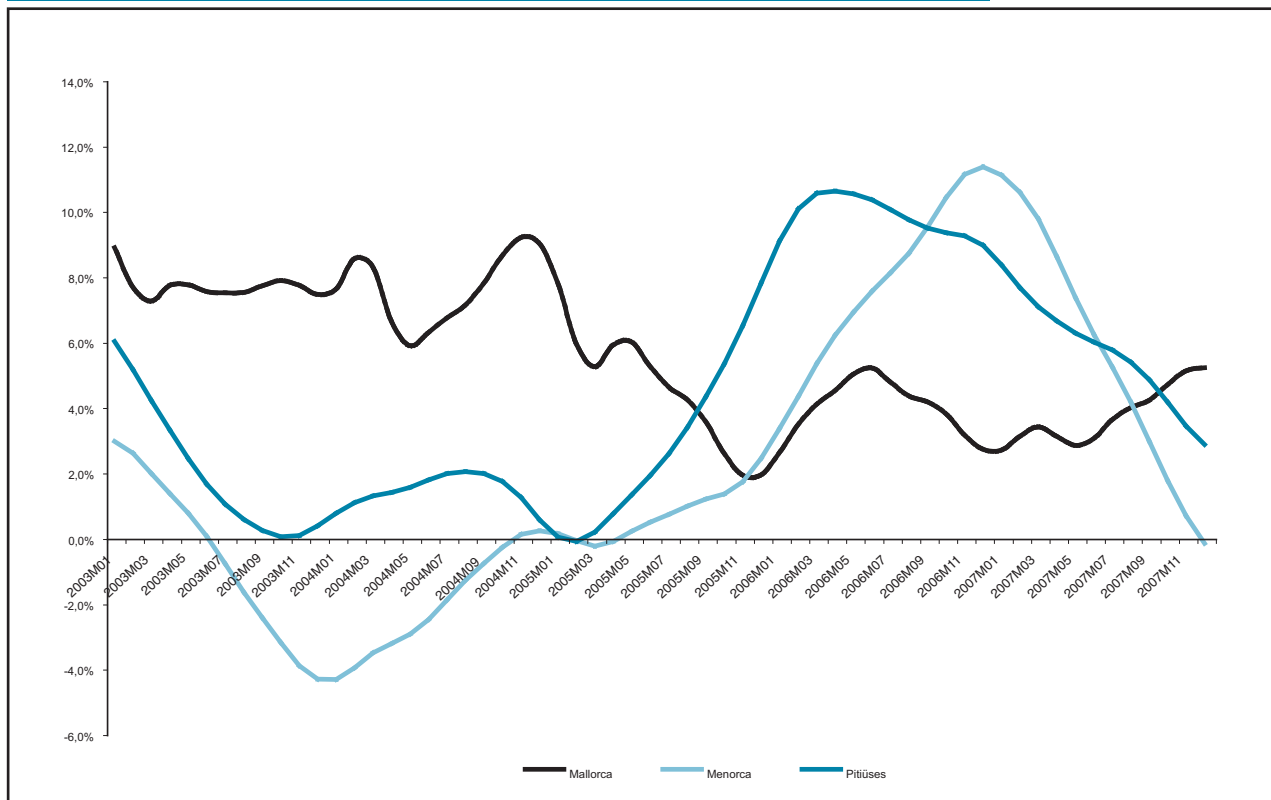
Viajes Barceló i *American Express* creen una societat conjunta dirigida al mercat dels viatges d'empresa que té per objectiu assolir una quota del 10% del mercat espanyol i una facturació del voltant de 300 milions d'euros.

Augmenta el transport aeri a Mallorca i Eivissa, mentre a Menorca roman estable

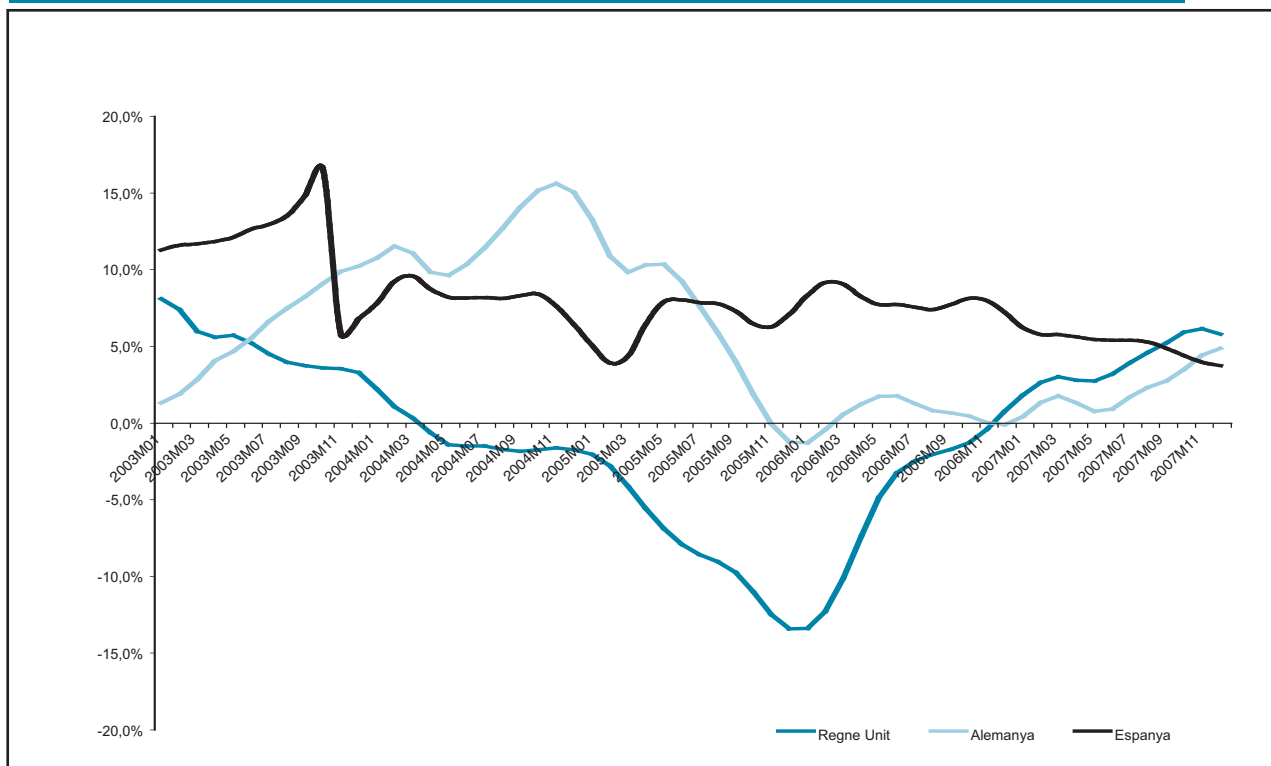
A l'aeroport de **Mallorca** arribaren 11,6 milions de passatgers, amb un augment subjacent del 5,2%, el que continua l'augment iniciat l'abril de 2007. El major impuls fou donat pel passatge d'Alemanya i del Regne Unit, amb taxes tendencials superiors al 5%. Els aeroports amb els que va tenir major tràfic de passatge foren els de Barcelona i Madrid (1,8 milions cadascun), Düsseldorf (un milió), Manchester (750.000) i Londres-Gatwick (700.000).

Menorca, per la seva banda, es mantingué. Des d'inicis de 2007 s'observa una desacceleració en el passatge arribat, tal i com es veu al gràfic. El lleuger increment en el trànsit domèstic serví per compensar la reducció en els arribats del Regne Unit. Les connexions més denses foren les de Madrid i Barcelona.

4. PASSATGERS ARRIBATS PER VIA AÈRIA, CICLE-TENDÈNCIA

4. ARRIBADA DE PASSATGERS SEGONS ORIGEN DE VOL. CICLE-TENDÈNCIA

L'aeròdrom d'**Eivissa** continuà suavitzant el ritme de creixement, com es registra des d'inicis de 2006. Tant el trànsit domèstic com el britànic no marcaren fortes variacions; en canvi, els mercats menors com Alemanya i Itàlia tancaren amb un alça superior al 10%. Els punts principals d'origen i destinació foren Madrid i Barcelona.

· Transport marítim de passatge

El 2007 arribaren en línia regular marítima a Balears 2,2 milions de passatgers, tot exclouent el tràfic entre les dues Pitiüses. Aquesta xifra suposa el 12,6% de la suma d'arribats per aeroports i ports.

Un de cada quatre visitants d'Eivissa arriba en vaixell de línia

Tres grups de navieres controlen actualment el trànsit marítim entre la Península i les Illes Balears.: *Transmediterrànea*, *Balearia* i *Iscomar*. *Transmediterrànea* té una quota en el trànsit del voltant del 50% en passatge i del 75% en mercaderies. *Acciona*, principal accionista de *Transmediterrànea* amb un 61% del capital, cerca vendre la seva participació. La venda de *Transmediterrànea* haurà de comptar amb el vist i plau del Tribunal de Defensa de

la Competència, tota vegada que la lliure concurrència en el mercat es podria veure afectada negativament. Altres grans accionistes de la naviera líder són la *Caja de Ahorros del Mediterráneo-CAM*, el grup eivissenc *Matutes* i les societats *Aznari Armas*. *Balearia* està també participada pel grup *Matutes*.

L'afluència de passatge regular augmentà a totes les Illes, però particularment a **Eivissa**, registrant un creixement subjacent del 9% - taxa molt superior a l'1,3% que marquen les arribades per via aèria des de la resta d'Espanya. Aproximadament el 55% dels visitants espanyols arribaren a Eivissa en avió, i el restant 45% en vaixell.

El nombre de creueristes amb partida o escala a **Mallorca** augmenta un 11%, esdevenint el tercer port d'Europa en volum de passatge.

· Transport de mercaderies

Tots els ports de les Balears registren una desacceleració en el tonatge de mercaderia traficada, motivada en part per la desacceleració de la branca de la construcció. Es manté el signe positiu a **Mallorca** i **Eivissa**, mentre que decreix a **Menorca** i **Formentera**.

El pes dels béns transportats en avió minva un cinquè a **Mallorca** i un 7% a **Menorca**.

4. TRANSPORT MARÍTIM DE PASSATGE. DESEMBARCATS

	Acumulat Gener-desembre	Cicle Tendència	T _{t-k} (%)
Balears			
Línia regular, excepte de Formentera a Eivissa	3.382.675	↗	5,7
Creuers turístics	1.220.097	↗	n.d.
Mallorca			
Línia regular	1.211.087	↗	5,3
Creuers turístics	1.048.482	↗	10,9
Menorca			
Línia regular	173.742	↗	5,0
Creuers turístics	91.242	↗	7,5
Pitiüses			
Línia regular Eivissa, excepte procedent de Formentera	821.140	↗	9,0
Línia regular, Formentera	1.176.706	↗	3,0
Creuers turístics	80.373	↗	50,6

4. TRANSPORT DE MERCADERIES. TONES EMBARCADES I DESEMBARCADES

	Acumulat Gener-Desembre	Cicle-tendència	Tt-k (%)
Balears			
Marítim	14.373.077	→	1,6
Aeri	24.845	↘	-15,2
Mallorca			
Marítim	10.769.169	↗	2,8
Aeri	21.935	↘	-20,4
Menorca			
Marítim	1.303.878	↘	-4,4
Aeri	3.619	↘	-7,0
Pitiüses			
Marítim, Eivissa	2.077.451	↗	4,6
Marítim, Formentera	222.579	↘	-9,3
Aeri	4.291	→	0,9

4.4 Intermediació financera

El subsector de serveis financers de les Balears segueix una trajectòria sòlida, que es manifesta tant en l'alta rendibilitat del negoci – exhibint augments de beneficis notables al llarg de 2007- com en l'expansió de la seva xarxa d'oficines – atenent als creixements, per damunt del 3%, del nombre d'establiments financers durant els tres primers trimestres de l'any 2007.

Les entitats financeres han tancat l'any amb augments notables de beneficis i expandint la seva xarxa d'oficines

El negoci hipotecari es desinfla

No obstant això, el mercat immobiliari, que s'ha erigit com el principal impulsor de l'intens creixement del subsector d'intermediació financera en la darrera dècada, mostra certs símptomes de debilitament. Així ho manifesta el descens de l'afiliació a la sub branca immobiliària, així com també la senda desaccelerada que traça la formalització de préstecs per comprar un habitatge. D'aquesta manera, en el mes de novembre, el nombre d'hipoteques constituïdes descendeix en tendència un 5,2% mentre que el seu import experimenta un creixement del 3,5%.

El perfil cada vegada més moderat de l'import de les hipoteques constituïdes s'ha fet notar en el volum de crèdits concedits al sector privat que, tot i créixer a un ritme d'entorn el 20% interanual en el tercer trimestre, alenteix el ritme d'avanç.

La captació de dipòsits s'ha convertit en el principal cavall de batalla per a bancs i caixes

De fet, la pèrdua de vigorositat del negoci hipotecari està obligant a bancs i caixes a reorientar gradualment les seves estratègies de mercat cap a la captació de dipòsits, per diversos motius. En primer lloc, per compensar l'alentiment dels ingressos derivats dels préstecs hipotecaris, en un escenari amb tipus d'interès relativament alts. En segon, per equilibrar balanços i augmentar la seva liquidesa - ja que en els darrers anys la velocitat de creixement en crèdits havia superat amb escreix els augments de volum en recursos - i, d'aquesta manera, poder fer front a l'augment de la morositat. Finalment, un tercer motiu, fa referència a la major dificultat per part de les entitats financeres per convertir els préstecs hipotecaris en títols financers (cèdul·les hipotecàries), arran de la crisi de les *subprime* iniciada als Estats Units. Així, entre juliol i setembre, el volum de dipòsits intensifica el creixement, atès que l'augment tendencial que experimenta és ja superior als dos dígits.

Els impagats s'acceleren a finals d'any, tot i que encara es mantenen en cotes històricament baixes

En aquest sentit, el nombre i l'import d'impagats en cartera creixen, durant el darrer mes de l'any anterior, a una taxa tendencial del 24,2% i del 69,8%, respectivament. L'enduriment en les condicions que bancs i caixes imposen als clients per obtenir un crèdit, l'augment de l'atur o l'ascens de les càrregues financeres de les famílies estan al darrera del creixement de la morositat. Cal assenyalar, però, que el nombre d'efectes impagats es manté en cotes històricament baixes en comparació amb les xifres de les passada dècada, en la que es palesava un volum d'impagats de més del doble dels que hi ha actualment.

4. INDICADORS D'INTERMEDIACIÓ FINANCERA

	Darrera dada		Cicle Tendència	T _{t-k} (%)
Nombre d'oficines d'entitats financeres	3T07	1.234	↗	3,6
Nombre d'hipoteques constituïdes	nov	4.553	↘	-5,2
Import noves hipoteques (milions d'€)	nov	832,3	↗	3,5
Nombre d'efectes impagats	des	4.822	↗	24,2
Import d'efectes impagats (milions d'€)	des	18,1	↗	69,8
Dipòsits (milions d'€)	3T07	17.531,7	↗	10,7
Crèdits (milions d'€)	3T07	39.110,6	↗	19,6
Afiliats a la SS activitat intermediació financera	4T07	9.119	→	-1,7
Mallorca	4T07	8.445	↘	-2,4
Menorca	4T07	156	↗	10,0
Pitiüses	4T07	518	↗	5,5

Font: BE, INE, TGSS

L'ocupació al subsector financer descendeix, però menys acusadament que a principis d'any

Finalment, quant als afiliats a la categoria d'intermediació financera, aquests han patit al llarg de 2007 un descens que ha estat tant menys acusat a mesura que ha anat avançant l'any. D'aquesta manera, el quart trimestre es tancà amb un decreixement tendencial de l'1,7%, mentre que a començament d'any descendien a una taxa del 3,0%. La minva d'afiliats a la intermediació financera s'explica per la notable disminució de treballadors del segment d'assegurances i plans de pensions, atès que el col·lectiu més nombrós, corresponent als ocupats als bancs i les caixes d'estalvi, ha registrat augments continuats al llarg de 2007. Per illes, a Menorca i a les Pitiüses els afiliats a la sub branca creixen un 10% i un 5,5% tendencial, respectivament, mentre que a Mallorca disminueixen un 2,4%.

4.5. Serveis empresarials i activitat immobiliària

Els serveis empresarials mostren una frenada en el ritme de creixement, que és especialment forta a Menorca. Per a

totes les illes, el tercer trimestre del 2007 coincideix amb el mínim observat en tot l'any i el quart trimestre suposa l'inici d'una recuperació. Si bé els afiliats a aquesta activitat han tancat l'any amb taxes de creixement properes a un 5%, el creixement total de l'any ha estat quasi dos punts inferior respecte al 2006.

L'activitat immobiliària segueix el camí de l'alentiment.

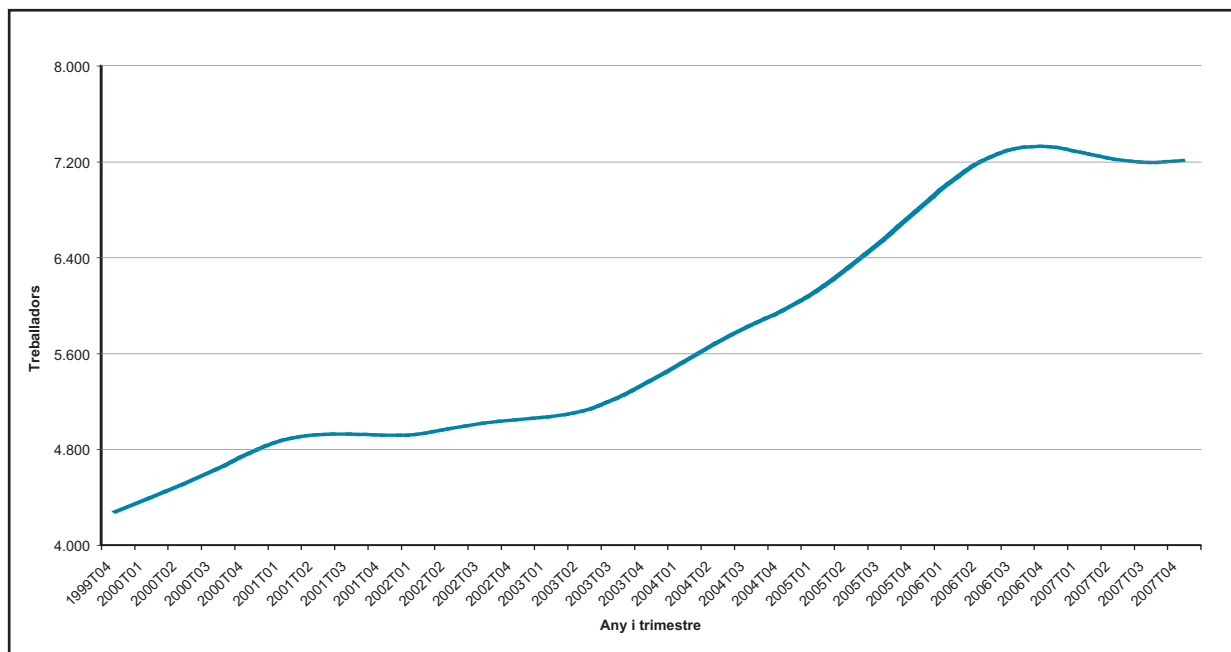
Les agències immobiliàries han sofert directament les conseqüències del retraïment de l'activitat en el sector de la construcció i l'habitatge. L'alça dels tipus d'interès i la falta de liquidesa han reduït el número de transaccions en un 4% (una reducció d'un 5,3% en l'habitatge de segona mà) i han augmentat el temps mitjà de comercialització de l'habitatge. Aquestes dificultats s'han traslladat a les oficines immobiliàries, que s'han vist obligades a reduir personal o bé a tancar. **Mallorca** és l'única illa que manté els afiliats en les activitats immobiliàries, però la xifra queda molt lluny de l'increment d'un 10% enregistrat al mateix període de l'any anterior, i del 16,2 % del 2005. **Menorca** i les **Pitiüses** mantenen la tendència negativa iniciada al segon trimestre del 2007.

4. INDICADORS DELS SERVEIS EMPRESARIALS I IMMOBILIARIS

		Darrera dada	Cicle Tendència	T _{t-k} (%)
Afiliats Serveis Empresarials	4T	39.228	↗	4,2
Mallorca	4T	34.603	↗	4,5
Menorca	4T	1.806	➡	-1,7
Pitiüses	4T	2.819	↗	3,7
Afiliats Activitats Immobiliàries	4T	6.827	➡	-1,6
Mallorca	4T	5.589	➡	0,6
Menorca	4T	471	↘	-11,3
Pitiüses	4T	767	↘	-8,0

Fonts: Seguretat Social

4. AFILIATS SS ACTIVITATS INMOBILIÀRIES ILLES BALEARS

4. OCUPATS ALTRES SERVEIS

Balears		Darrera dada	Cicle Tendència	T ^t _{t-k} (%)
Activitats sanitàries i veterinàries	4T	30.694	↗	16,7
Activitats socials	4T	23.333	↗	1,9
Administració Pública	4T	20.538	↗	3,8
Educació	4T	16.317	↗	4,5
Serveis de la llar	4T	9.330	↘	- 6,6
Mallorca				
Activitats sanitàries i veterinàries	4T	26.209	↗	18,8
Activitats socials	4T	19.743	↗	2,6
Administració Pública	4T	17.061	➡	- 1,2
Educació	4T	14.902	↗	4,5
Serveis de la llar	4T	7.644	↘	-6,4
Menorca				
Activitats sanitàries i veterinàries	4T	1.962	↗	4,1
Activitats socials	4T	1.424	➡	1,4
Administració Pública	4T	1.978	↗	13,0
Educació	4T	646	↗	2,8
Serveis de la llar	4T	435	↘	-15,8
Pitiüses				
Activitats sanitàries i veterinàries	4T	2.523	↗	18,0
Activitats socials	4T	2.166	↗	2,8
Administració Pública	4T	1.499	↗	5,8
Educació	4T	769	➡	1,4
Serveis de la llar	4T	1.251	↘	-8,4

Font: Seguretat Social

4.6. Altres serveis

El número d'afiliats a l'activitat dels **serveis sanitaris i veterinaris** ha augmentat en el 2007 en més de 4500 persones, el que significa un creixement de la tendència del 16,7%. Aquest creixement ha vingut motivat per la inauguració de l'Hospital de Inca i de l'Hospital de Formentera a principis del 2007, el quals van incorporant progressivament noves consultes.

Les activitats sanitàries i veterinàries experimenten el major dinamisme

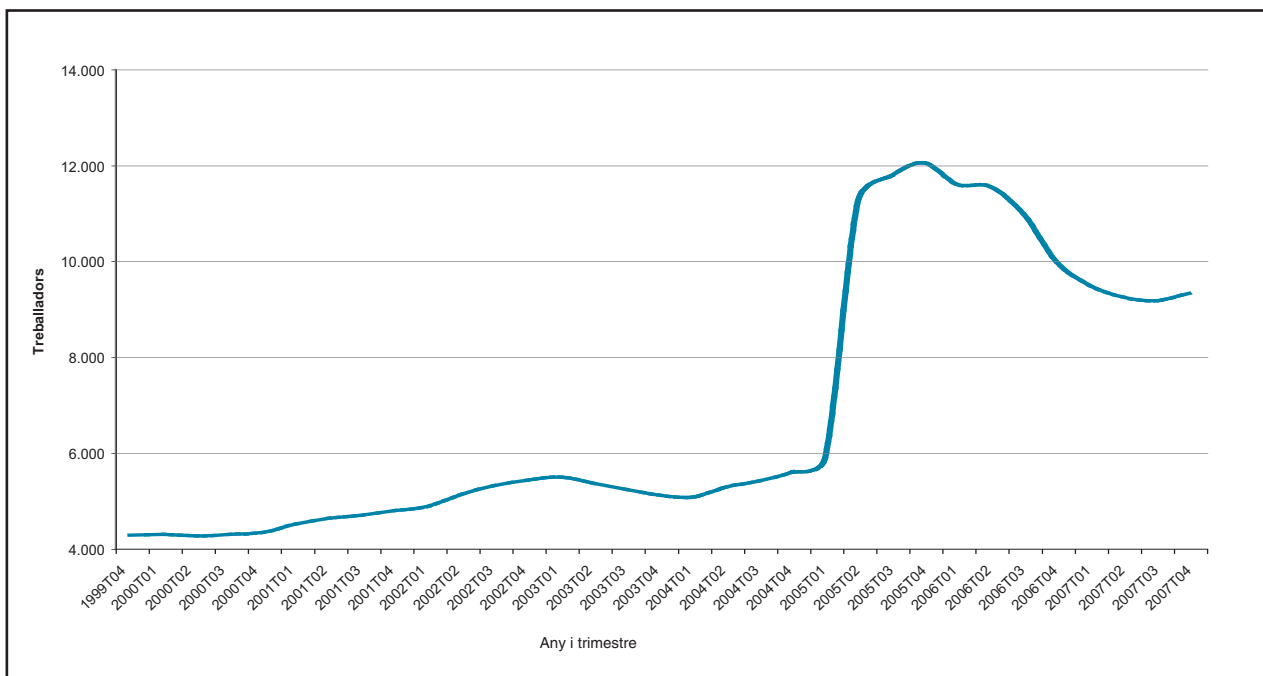
El sector de l'**educació** va pujar bruscament amb més de 4500 afiliats en el quart trimestre del 2006. Aquest augment està concentrat gairebé en la seva totalitat a l'augment registrat a l'illa de Mallorca en el mateix sector. El període coincideix amb l'inici del curs escolar i amb la

inauguració de nous centres (7 nous centres de primària i un institut d'ensenyament secundari) i amb l'ampliació d'altres. Aquesta forta pujada es tradueix en un augment de la *cicle-tendència* de 4,5 punts.

Els sectors de l'**Administració Pública** i de les **activitats socials** mantenen el nivell de creixement semblant a les taxes generals del sector serveis, si bé l'evolució en ambdós casos presenta una desacceleració.

L'afiliació en el **règim de la llar** ve marcada pel procés de regularització de la immigració que hi hagué entre el 7 de febrer i el 7 de maig de 2005. En el conjunt dels dos trimestres que comprenen el període, el número de treballadors del règim de la llar augmentà en més de 7300 persones. El període de reajustament posterior presenta períodes on la davallada significa la reducció de quasi el 10%. La tendència en manté a la baixa (-6,6%) però sembla que les davallades cada vegada menys acusades facilitaràn l'estabilització de l'activitat.

4. TENDÈNCIA TREBALLADORS SEGURETAT SOCIAL - RÈGIM ESPECIAL EMPLEATS DE LA LLAR

5 Mercat laboral

5.1 Ocupació

El indicadors del mercat laboral de les Balears estableixen el creixement, després del deteriorament que experimentaren a mitjans de l'any anterior. D'aquesta manera, el nombre d'ocupats presenta a principis d'any un ritme d'augment sostingut, mentre que el total d'aturats registra, des del novembre de 2007, creixements lleugerament més moderats.

El ritme d'avanç del nombre d'ocupats es manté per damunt del 2,5%

El nombre d'ocupats registrats a la Seguretat Social se situa durant el mes de gener en les 411.100 persones, el que representa un augment en tendència del 2,8%, en línia amb les taxes de creixement registrades durant els darrers mesos de l'any anterior. D'aquesta manera, el ritme d'avanç dels ocupats recorre una senda estable entre el 2,5% i 3%, que esdevé menys intensa que els registres dels tres darrers anys (del 4,5% de 2005-2007), però que dibuixa un perfil significativament més accelerat que els tres anys immediatament anteriors (de l'1,2% de 2002-2004).

El sector serveis encapçala la creació d'ocupació

Sectorialment, l'evolució dels afiliats en els darrers mesos de l'any manté trajectòries ben diferenciades. Així, la indústria segueix presentant l'evolució més negativa, perdent alguns ocupats, en línia amb el que ha vingut ocorrent durant tots els mesos de l'any 2007. Mentrestant, el nombre d'afiliats a la construcció experimenta una desacceleració notable en relació amb els creixements de principi de 2007, tot i que continua augmentant a taxes per damunt del 2%. Finalment, el ritme de creació d'ocupació al serveis manté el major dinamisme, experimentant unes taxes de creixement que es resisteixen a desaccelerar-se, per damunt del 3%.

Per illes, el major augment s'observa a les **Pitiüses** que, en el mes de desembre, presenta un creixement de l'afiliació tendencial del 3,6%, mentre que, per contra, la taxa més moderada se situa a **Menorca**, amb augments per sota del 2%. A **Mallorca**, per la seva part, es manté un ritme de creixement del voltant del 3%.

Major augment dels ocupats estrangers, però també dels aturats

Cal tenir en compte que el ritme de creació d'ocupació continua creixent en més intensitat per part del col·lectiu estranger, que ha tancat l'any amb un ascens de l'afiliació del 9,4%, tot assolint les 67.100 persones. No obstant això, el

creixement esdevé ben diferent segons la seva procedència. Així, mentre que els treballadors afiliats estrangers comunitaris augmenten un molt notable 33,8%, els afiliats no comunitaris, especialment afectats per la finalització de les obres d'infraestructures licitades la passada legislatura, copen un descens el mes de desembre, que s'ha xifrat en el 3,2%.

Es modera lleument l'increment del nombre d'aturats

Per altra banda, el nombre d'aturats registrats creixen un 7,9% el mes de gener –un 9,8% en termes tendencials–, el que ratifica la trajectòria en els darrers mesos cap a la lleugera desacceleració. L'augment s'explica essencialment per la desacceleració de l'activitat que palesa la construcció i els serveis afins a aquest sector. Així, el nombre d'aturats a la construcció experimenta un creixement tendencial per damunt del 30%, mentre que el del sector terciari se situa en taxes pròximes al 5%. Per illes, **Mallorca** lidera l'ascens del nombre d'aturats registrats, amb un augment tendencial del 10,7%, mentre que a **Menorca** i a les **Pitiüses** els aturats ascendeixen a una taxa del 5,0% i 7,2%, respectivament.

Així, a començament d'any, el nombre de contractes registrats experimenta un retrocés, del 8,1% tendencial, que es cospa més acusat pel que fa als contractes indefinits (-17,1%) més que no pas pel que fa als contractes temporals (-5,2%). S'ha de destacar que el nombre de contractes indefinits a les **Pitiüses** registra un ascens en tendència del 4,0%, que contrasta amb les disminucions experimentades a **Mallorca** i a **Menorca**, del 17,9% i 17,6%, respectivament.

La taxa d'atur registrada augmenta quatre dècimes el gener en relació al mateix mes de l'any anterior

Amb tot, la taxa d'atur registrada, calculada a partir del nombre d'aturats registrats i el nombre d'afiliats, se situa en el gener en el 10,9%, 0,4 punts percentuals més que el mateix mes de l'any anterior. Per illes, la taxa d'atur més elevada la registren les **Pitiüses** (15,1%), d'acord amb la seva estructura econòmica, més especialitzada en el sector turístic i, per tant, menys intensiva en mà d'obra durant els mesos d'hivern en comparació amb **Mallorca** i **Menorca**. Finalment, segons els registres del SOIB i la Seguretat Social, el nombre d'actius segueixen augmentant a un ritme sostingut a finals de l'any anterior i començaments de l'actual, amb un ritme d'avanç del voltant el 3,0% interanual. Menys dinàmica és l'evolució segons les dades de l'Enquesta de població activa, que xifra el creixement dels actius en l'1,2% pel darrer trimestre de 2007 i situa la taxa d'activitat en el 74,8%, 1,4 punts percentuals menys que el mateix trimestre de l'any anterior.

5. OCUPACIÓ

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència	
				T _{t-k} (%)
Població activa ¹	gen	461.619	↗	3,0
Ocupats (afiliats a la SS) ²	gen	411.101	↗	2,8
Assalariats	des	311.404	↗	3,0
Autònoms i altres règims especials	des	97.980	↗	2,6
Aturats registrats	gen	50.518	↗	9,8
Taxa d'atur registrat (%) ³	gen	10,9	➡	0,4
Total contractes indefinits	gen	4.567	↘	-17,1
Mallorca				
Població activa ¹	des	379.176	↗	3,1
Ocupats (afiliats a la SS) ²	des	340.820	↗	3,0
Aturats registrats	gen	39.284	↗	10,7
Taxa d'atur registrat (%) ³	gen	10,3	➡	0,5
Total contractes indefinits	gen	3.704	↘	-17,9
Menorca				
Població activa ¹	des	33.856	↗	2,6
Ocupats (afiliats a la SS) ²	des	29.689	➡	1,4
Aturats registrats	gen	4.138	↗	5,0
Taxa d'atur registrat (%) ³	gen	12,3	➡	0,6
Total contractes indefinits	gen	318	↘	-17,6
Pitiüses				
Població activa ¹	des	46.356	↗	4,1
Ocupats (afiliats a la SS) ²	des	38.875	↗	3,6
Aturats registrats	gen	7.096	↗	7,2
Taxa d'atur registrat (%) ³	gen	15,1	➡	0,3
Total contractes indefinits	gen	545	↗	4,0

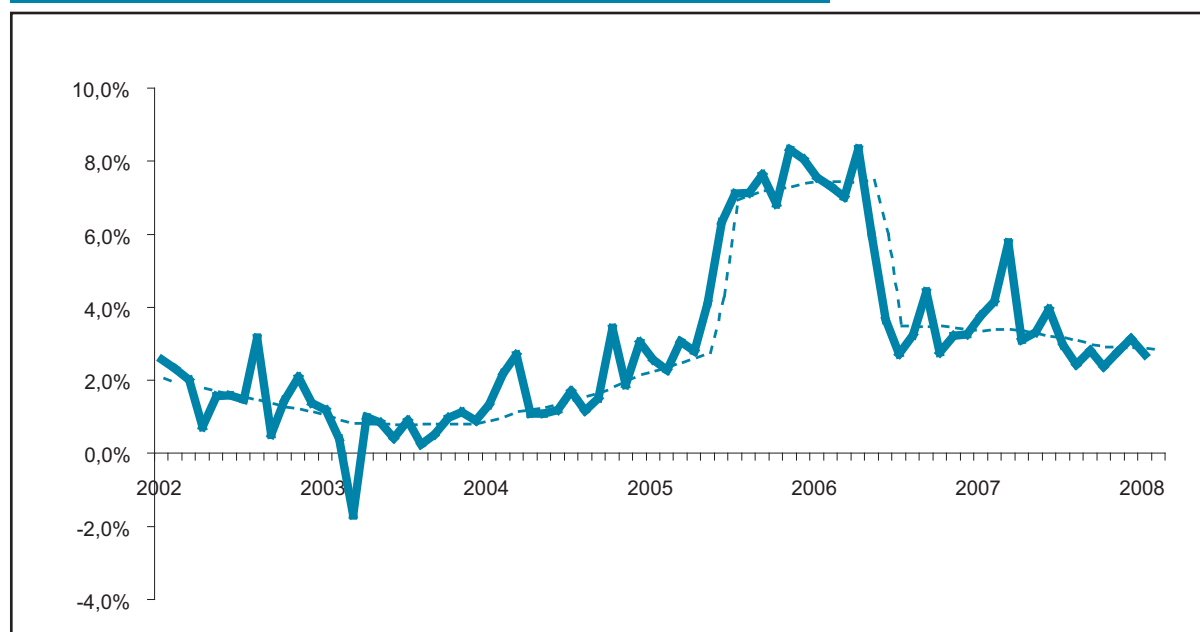
1. Suma dels aturats el mes de gener i dels afiliats estimats per aquest mateix mes

2. Afiliats als règims generals, d'autònoms, especial agrari i de la llar de la Seguretat Social i als règims especials de la mar. No inclou afiliats a MUFACE, ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

3. Càlcul fet a partir dels aturats registrats el mes de gener i el nombre d'afiliats estimats per aquest mateix mes. Variacions en diferències interanuals en percentatge.

Fonts: TTSS, SOIB i INE

5. GRÀFIC 1. CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ A LES BALEARS

5.2 Costs Laborals

En el tercer trimestre, els costos laborals mantenen el ritme d'avanç de la primera meitat de l'any

Els costos laborals en el tercer trimestre continuen mantenint una evolució similar a l'experimentada durant la primera part de 2007. Així, el cost laboral per treballador i mes ascendeix als 2.056,3 €, el que suposa una alça interanual del 4,1%, una dècima més que el semestre anterior, segons les dades provinents de l'Enquesta Trimestral de Costs Laborals.

Per components, el cost salarial per treballador i mes ascendeix un 4,0%, mentre que els altres costos laborals experimenten una dinàmica més accelerada, en augmentar un 4,3%, a causa principalment de les indemnitzacions per acomiadament i finalització del contracte, sobretot aplicades a treballadors del sector de la construcció.

El cost per hora creix en major intensitat al sector secundari

Per altra banda, els costos ajustats per les hores efectives treballades s'alcen a un ritme més alt, fins el 6,2%, a conseqüència del descens del 2% en el nombre d'hores treballades per assalariat. El sector industrial lidera l'augment de cost per hora, en créixer un 8,9%, atès que el sector de la construcció i el de serveis experimenten increments per davall de la mitjana, del 6,1% i 5,9%, respectivament.

La disminució de les hores efectives treballades per assalariat en el tercer trimestre l'encapçala, com ha succeït al llarg de l'any, el sector de la construcció, en mostrar un descens del 5,5%. Mentrestant, la indústria i els serveis registren disminucions més moderades, de l'1,8% i l'1,4%, respectivament.

El guany dels treballadors augmenta més que els preus

Amb tot, el guany per treballador i mes segueix alçant-se per damunt de la inflació. D'aquesta manera, l'ascens del preu dels productes i serveis fins el 2,3% en el tercer trimestre, ha fet que el guany en termes reals per treballador i mes hagi augmentat un 1,8%, front el creixement de l'1,6% durant els dos primers trimestres de l'any.

5.COST I JORNADA LABORAL

	Darrera dada	Var (%)
Tercer trimestre 2007		
Cost laboral per hora efectiva, €	14,8	↗ 6,2
Construcció	13,7	↗ 6,1
Indústria i energia	16,5	↗ 8,9
Serveis	14,8	↗ 5,9
Cost total per assalariat i mes, €	2.056,3	↗ 4,1
Hores efectives per assalariat /mes	138,9	➡ -2,0
Construcció	142,2	↘ -5,5
Indústria i energia	138,5	➡ -1,8
Serveis	138,4	➡ -1,4

Font: INE

6 Preus

La taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum (IPC) de les Balears al gener de 2008 augmenta un 1,3 punts respecte del gener de 2007 i se situa en el 3,8%. Per al conjunt d'Espanya, l'IPC també s'incrementa i es col·loca en un 4,3%, més del doble de l'objectiu d'estabilitat de preus fixat per l'autoritat monetària europea.

Durant l'exercici de 2007, la taxa de variació de l'IPC d'Espanya i de les Balears evolucionà a la baixa fins al mes de setembre, atès que la pujada del petroli se suavitzà a Europa pel tipus de canvi alt que manté l'euro davant el dòlar. No obstant això, a partir del mes d'octubre l'evolució és a l'alça a causa dels preus dels aliments i de l'energia.

L'índex de preus de consum per al gener assolí el 3,8%, amb una tendència a l'alça en l'evolució dels aliments i l'energia.

Per grups, els que destaquen per haver experimentat les pujades interanuals més elevades al gener de 2007 són: *-Aliments i begudes no alcohòliques*, que és el grup amb més pes en l'aportació a l'IPC, incrementa la seva taxa fins al 7,4% des del 2,7% al gener passat. Destaquen els augments en la llet i els seus derivats, el pa i la carn d'avi-ran. *-Transport* passa la seva taxa anual del 0,3% al mes de gener de 2007 a un 7,1% al d'enguany. Aquest comportament s'explica per l'augment dels preus dels carburants i

dels lubricants.

-Comunicacions passa d'un -0,6% al gener de 2007 a l'1% al gener de 2008.

-Ensenyament se situa en un 5,7%, 2,9 punts percentuals més que al gener de l'any passat.

-Habitatge augmenta la seva taxa anual d'un 3,3% a un 4,1%. Aquest increment s'explica perquè el gas i l'electricitat han pujat els preus regulats.

Els grups que han disminuït en el període de temps esmentat són:

-Parament de la llar, que se situa en un 0,3%, quan al gener de 2007 ho feia en un 3,7%.

-Begudes alcohòliques i tabac, amb una taxa interanual del 3% al mes de gener de 2008, si bé al gener de l'anterior exercici era del 7,6%.

-Hotels, cafès i restaurants tenen una taxa de variació interanual d'un 4,8% al mes de gener d'enguany, mentre que al gener passat era d'un 5,1%. Té una aportació important a l'IPC del 0,51.

-Lleure i cultura passa d'un -0,4 a un -2,2 al gener 2008.

Destaca les variació negativa de *medicina* (-2,8%), per l'abaratiment dels medicaments.

Aliments i begudes no alcohòliques incrementen la seva taxa fins al 7,4% des del 2,7% al gener passat.

6. INFLACIÓ

Taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum. Gener 2008

	Taxa	Aportació a l'IPC
Índex general	3,8	
Aliment, beguda no alcohòlica	7,4	1,46
Beguda alcohòlica i tabac	3,0	0,09
Vestit i calcer	1,1	0,09
Habitatge	4,1	0,46
Parament de la llar	0,3	0,02
Medicina	-2,8	-0,08
Transport	7,1	1,16
Comunicació	1,0	0,04
Lleure i cultura	-2,2	-0,14
Ensenyament	5,7	0,10
Hotels, cafès i restaurants	4,8	0,51
Altres	1,8	0,17
Inflació subjacent	2,6	

Font: INE

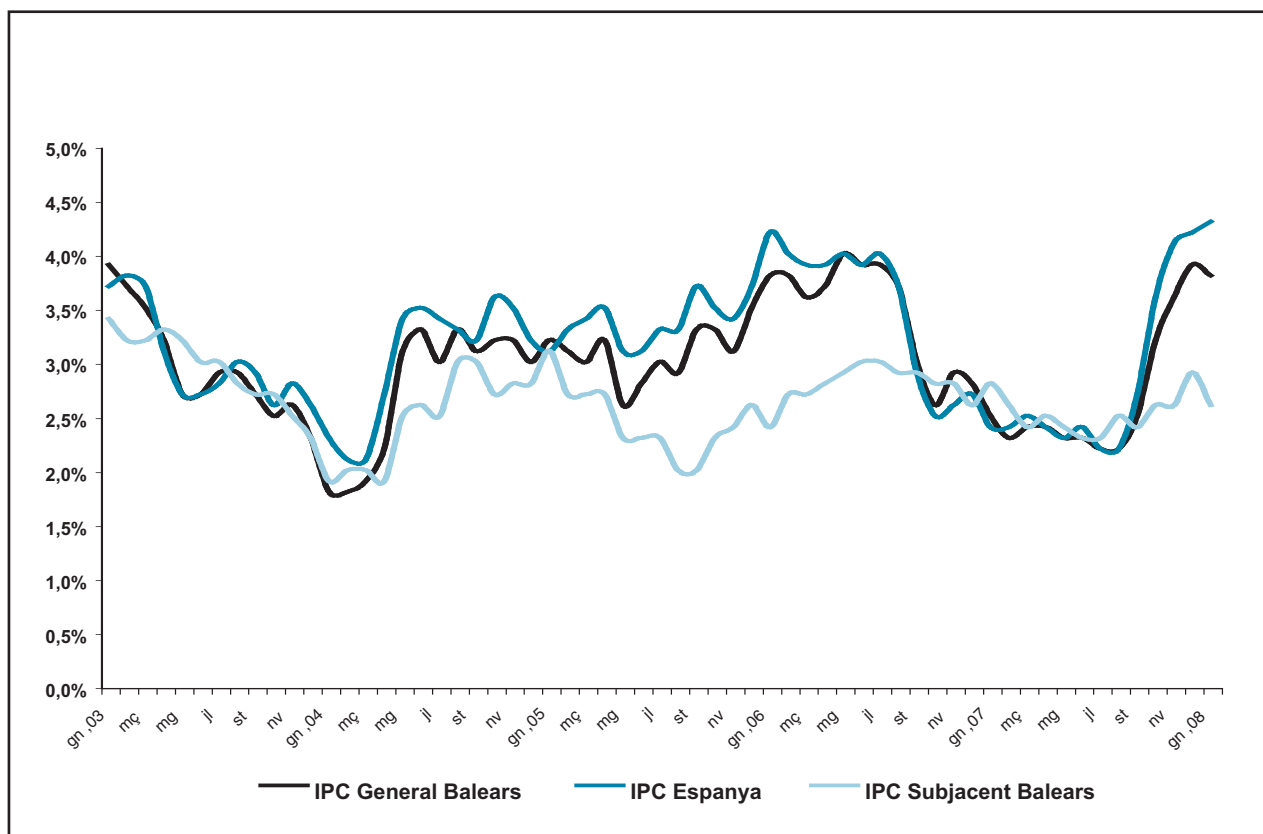
A les Balears la taxa d'inflació subjacent (que exclou els *aliments no elaborats i productes energètics*) se situa en el 2,6% de variació interanual, 1,2 punts percentuals per sota de l'índex general, atès que la pujada principal de l'IPC s'ha donat en els grups que s'exclouen en el càlcul de la inflació subjacent, principalment el petroli i els aliments frescs. En el conjunt d'Espanya, la taxa d'inflació subjacent és més elevada: el 3,1%. Cal destacar que al mes de desembre de 2007, a les Illes, la taxa d'inflació subjacent era tres dècimes més alta: el 2,9%.

L'índex harmonitzat de preus de consum (IHPC) de la Unió Europea és del 3,2%, de manera que Espanya, amb un 4,4%, i les Illes Balears, amb un 3,8%, estan per damunt de la inflació de la zona euro.

En relació amb l'IPC general per comunitats autònomes, les Illes Balears apareixen com una de les que mostren una inflació més baixa; només estan per davall Ceuta i Melilla, amb un 3,4% i un 3,5%, respectivament.

La taxa d'inflació subjacent a les Balears se situa per sota de l'espanyola.

6. TAXA DE VARIACIÓ INTERANUAL DE L'ÍNDEX DE PREUS DE CONSUM

7.1. Consum

Les vendes del comerç minorista es moderen per Nadal

El consum de les llars es desaccelera i allarga la gradual inflexió a la baixa dels períodes precedents. Així ho manifesten els indicadors disponibles principals. En primer lloc, les vendes minoristes, reflectides a través de l'índex de comerç al detall, acaben l'any amb una taxa de creixement real propera a zero.

El consum de béns duradors es desaccelera

Per la seva part, les matriculacions de vehicles, després d'haver crescut un 6,0% durant el 2007, cauen sobtadament el gener, en registrar-se 3.130 vehicles, el nombre més baix de la darrera dècada. Això no obstant, aquest descens de vendes està afectat per la nova fiscalitat de l'automòbil, així com la desaparició del Pla Prever d'ajudes a la renovació del parc automobilístic.

La nova fiscalitat en l'impost de matriculació de vehicles entrà en vigor el passat 1 de gener. Els tipus impositius anteriors, que eren del 7% o 12% segons la cilindrada, passen a quatre trams des del 0% fins el 14,7% en funció de l'emissió de diòxid de carboni a l'atmosfera. Això ha provocat l'avançament de les vendes el mes de desembre. En concret a Balears la matriculació de turismes i tot terrenys ha augmentat un 28,6% respecte el desembre del 2006, percentatge que s'ha vist reduït en la mateixa mesura en el mes de gener.

En la mateixa línia, el consum de carburants automoció s'estanca, en copsar un increment nul en tendència, a conseqüència de la moderació en el creixement de les vendes de gasoil i el manteniment dels descensos habituals en les vendes de benzina.

El consum energètic per part de les famílies experimenta una notable acceleració

Per contra, la facturació d'energia elèctrica d'usos domèstics experimenta una molt notable acceleració, en registrar un augment tendencial del 6,3% que compensa, amb es-

creix, els descensos interanuals registrats durant els mesos centrals de l'any. Sens dubte, les baixes temperatures registrades els darrers mesos de l'any 2007 en comparació amb la suau tardor de 2006, expliquen aquest augment del consum energètic per part de les llars.

Amb tot, el consum agregat se sosté en bona part gràcies a l'augment de població. Així, segons les estimacions de població actual realitzades per l'Institut nacional d'estadística, la població de les Illes Balears a 1 de gener de l'any 2008 ha augmentat en més de 30.000 persones, el que suposa un increment interanual del 3,0%.

La inflació drena l'augment de la renda disponible

La desacceleració dels indicadors de consum privat és coherent amb l'evolució dels seus principals determinants. D'aquesta manera, si bé la renda disponible de les llars a les Balears experimenta un creixement sostingut en termes nominals, d'acord amb la fortalesa en la creació d'ocupació i amb l'augment dels costos salarials unitaris, el repunt inflacionista de finals de 2007 i principis de 2008 provoca, en termes reals, un menor impuls de la capacitat adquisitiva de les llars.

Els tipus d'interès en nivells relativament alts i el menor ritme d'avanç de la riquesa, ajuden a contenir la despesa de les llars

---

Així mateix, el manteniment d'uns tipus d'interès relativament alts, incrementa la despesa financera i, alhora, augmenta el cost d'endeutar-se. Addicionalment, les expectatives a la baixa dels consumidors, reflectides a través de l'índex de confiança dels consumidors, així com la disminució del ritme d'avanç de la riquesa, degut tant al deteriorament del mercat borsari com a la desacceleració del preu de l'habitatge, són factors que influeixen de manera decisiva en les decisions de contenció de despesa dels individus.

7.1. INDICADORS DEL CONSUM

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)	
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	gen	231.415	↗	6,3
Consum carburants automoció (quilolitres)	gen	55.416,2	➡	0,0
Matriculació de vehicles	gen	3.130	↘	-2,3
Índex de vendes al detall	des	99,0	➡	1,2
Mallorca				
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	gen	173.240	↗	16,9
Consum carburants automoció (quilolitres)	gen	45.991,6	➡	0,1
Matriculació de vehicles	nov	2.710	➡	-0,8
Menorca				
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	gen	21.635	↗	5,2
Consum carburants automoció (quilolitres)	gen	3.518,2	➡	0,0
Matriculació de vehicles	nov	189	↗	3,4
Pitiüses				
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	gen	36.540	↗	7,9
Consum carburants automoció (quilolitres)	gen	5.986,4	➡	1,3
Matriculació de vehicles	nov	322	➡	-1,3

Fonts: CLH, Gesa-Endesa, INE, IEA i Anfac

7.2 Turisme. Consum dels no residents

El consum dels visitants augmentà tot i l'abreujament de l'estada mitjana, gràcies a l'increment de la despesa diària

El consum total dels residents a l'estranger s'incrementà un 2,2% el 2007. L'escurçament de l'estada mitjana dels visitants es va veure compensada per un increment de la despesa diària. Mentre, s'estima que el consum dels visitants espanyols s'ha mantingut a l'alça mercè a l'evolució favorable en el nombre de visitants i el manteniment del consum de les Illes.

D'altra banda, les compres i les extraccions d'efectius fetes a les Balears amb targetes de pagament emeses a l'estranger s'incrementaren un 11%. Tots els principals països origen del turisme de les Balears mostraren una evolució marcadament positiva, com es pot observar en la taula.

Els principals orígens de les targetes, mesurat per l'import de les operacions, varen ser el Regne Unit, amb un terç

del total, i Alemanya, amb una quarta part. França i Itàlia registraren un 5% cadascuna, i destacaren també el volum de les compres i disposicions fetes amb mitjans d'Holanda, Suïssa, Estats Units i Noruega. El fet que el lloc d'emissió de la targeta estigui més relacionat amb l'origen de les rendes o la disposició dels fons que amb la residència del titular explica que els Estats Units se situïn en volum per sobre d'altres mercats turístics tradicionals de l'arxipèlag.

L'import mitjà de l'operació segons el país de la targeta pot servir d'orientació sobre l'evolució de la despesa diària per origen del visitant. En aquest sentit, l'operació mitjana amb targetes britàniques va ser de 146 euros, un 2,6% per sobre de l'any anterior; mentre que les alemanyes no variaren, i se situaren en els 149 euros.

Cal dir que l'ús de la targeta com a mitjà de pagament és un indicador de la despesa dels no residents, però que està condicionat per diversos factors: els usos i costums de cada país; si el titular viu a la zona euro i, per tant, no té problemes de canvi de moneda, o si viu en un país fora de la zona euro, cosa per la qual li resulta més avantatjós a les Balears l'ús dels diners de plàstic; i d'altres més canviants, com la política comercial dels sistemes de targetes o les comissions carregades.

7.2. CONSUM DELS RESIDENTS A L'ESTRANGER

Gener - desembre Variació (%)

Enquesta despesa turística - EGATUR

Total, milions d'euros	9.044		↗	2,2
Mitjana per persona, euros	922		→	1,7
Mitjana diària	106		↗	11,4
Estada mitjana	9		↘	-8,7
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger				
Total, milions d'euros	1.932,0		↗	11,0
Regne Unit	649,5	UK	↗	9,6
Alemanya	528,5	D	↗	5,3
França	98,7	F	↗	14,2
Itàlia	89,0	I	↗	10,9
EUA	76,5	USA	↗	24,9
Holanda	71,3	NL	↗	16,5
Suïssa	69,7	CH	↗	5,0
Noruega	50,1	N	↗	15,1
Irlanda	37,3	IRL	↗	15,0
Suècia	42,0	S	↗	16,6
Àustria	30,0	A	↗	4,6
Dinamarca	33,5	DK	↗	40,1
Portugal	22,7	P	↗	20,9
Bèlgica	20,8	B	↗	9,4
Resta	112,6	X	↗	27,3

7.3. Inversió

La formació bruta de capital presenta una trajectòria poc definida, d'acord amb les diferents tendències que dibuixen els principals indicadors conjunturals d'aquesta component de demanda.

El volum net de capital es multiplica per quatre durant el desembre

Així, al mes de desembre, el volum net de capital registra un ritme d'avanç notable, en multiplicar per quatre l'existent fa un any. Aquest ascens es deu exclusivament a les ampliacions de capital de les empreses ja existents, atès que el capital subscrit i desemborsat de les societats mercantils creades experimenta una disminució tendencial del 25,1% durant els darrers mesos de l'any. Així mateix, el nombre de societats creades també tendeix a la baixa i, alhora, el nombre de centres de treball inscrits al registre de la seguretat social alenteixen el ritme de creixement, tot i augmentar un 2,9%.

Les vendes de vehicles de càrrega s'alenteixen

Per la seva banda, la matriculació de vehicles de càrrega manté una trajectòria desaccelerada, que es veu especialment llastrada el mes de gener per la reforma de l'impost de matriculació, que grava més als vehicles que més CO₂ emeten a l'atmosfera. En qualsevol cas, l'evolució de les compres d'aquest tipus de vehicles, bàsicament camions, és coherent amb la senda cada vegada menys expansiva traçada pel sector de la construcció. D'aquesta manera, la inversió en construcció continua perllongant la tònica de debilitament, manifestada en l'alentiment del nombre d'afiliats a la Seguretat Social de la branca i en la menor utilització del ciment, principal consum intermedi del sector.

Es refreda la inversió en obra pública i en habitatge

Aquesta pèrdua de to és especialment acusada a la inversió en obra pública, una vegada finalitzats els grans projectes d'infraestructures, però també es palesa en el segment residencial. Així, el nombre d'hipoteques constituïdes i el seu import continuen amb la trajectòria cap a l'alentiment començada a mitjans de 2005, la qual cosa es fa notar al volum de crèdits concedits, que rebaixen el ritme de creixement.

A començament d'any, les perspectives turístiques són bones

En qualsevol cas, l'etapa de desacceleració econòmica s'afronta amb relatiu optimisme per part dels empresaris de les Balears. Així, pel que fa al turisme, principal sector econòmic de les illes, s'espera que el 2008 es pugui mantenir la rendibilitat obtinguda l'any anterior.

La disponibilitat de liquidesa, que es manifesta amb l'ascens del volum de dipòsits, juga un paper clau alhora d'assumir noves inversions, especialment en un marc, com l'actual, en el què el cost d'ús del capital es manté en nivells relativament alts i, alhora, s'endureixen les condicions de finançament a causa de la inestabilitat dels mercats crediticis.

7.3. INDICADORS D'INVERSIÓ

	Darrera dada	Cicle	Tendència	T _{t-k} (%)
Augment net de capital (milers d'€) ¹	des	251.181	↗	8,5
Nr. Centres de treball inscrits a la SS	des	41.462	↗	2,9
Noves hipoteques (milions d'€)	nov	832,3	↗	3,5
Dipòsits (milions d'€)	3T07	17.531,7	↗	10,7
Crèdits (milions d'€)	3T07	39.110,6	↗	19,6
Matriculació de vehicles de càrrega	gen	428	↘	-5,1
Mallorca	nov	488	↘	-3,3
Menorca	nov	55	↘	-2,5
Pitiüses	nov	82	↘	-2,8

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

Font: INE, BE, MTA, DGT i Anfac

III. MEDI AMBIENT

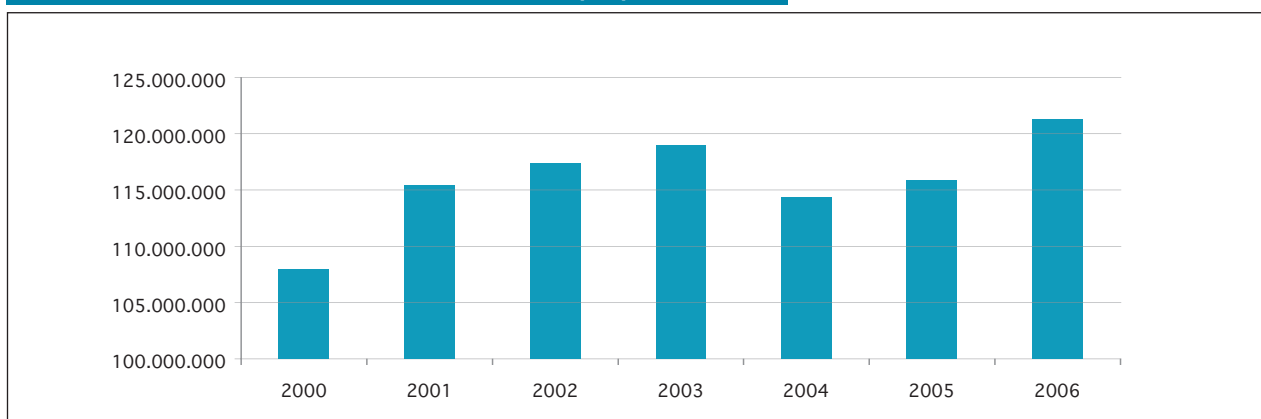
Aigua

El **consum urbà d'aigua** s'incrementà un 12,3% entre el 2000 i el 2006, si bé destaquen també les disminucions del consum produïdes els anys 2004 i 2005 respecte del 2003. Tot i que cal dir que són dades declarades pels gestors de cada municipi i, en alguns casos, dades estimades, i per tant esbiaixades per la dificultat en l'obtenció d'informació homogènia.

La producció total d'**aigua dessalada** a les Illes Balears ha registrat durant el darrer trimestre del 2007 un fort increment a causa de la major producció de les dessaladores de Mallorca. En total, durant aquest trimestre, s'han produït 2,82 Hm³ més d'aigua que durant el mateix període de l'any anterior. Tot i així, la producció total de l'any 2007 no ha sofert variacions destacables respecte del 2006, registrant un augment de la producció de 0,15 Hm³.

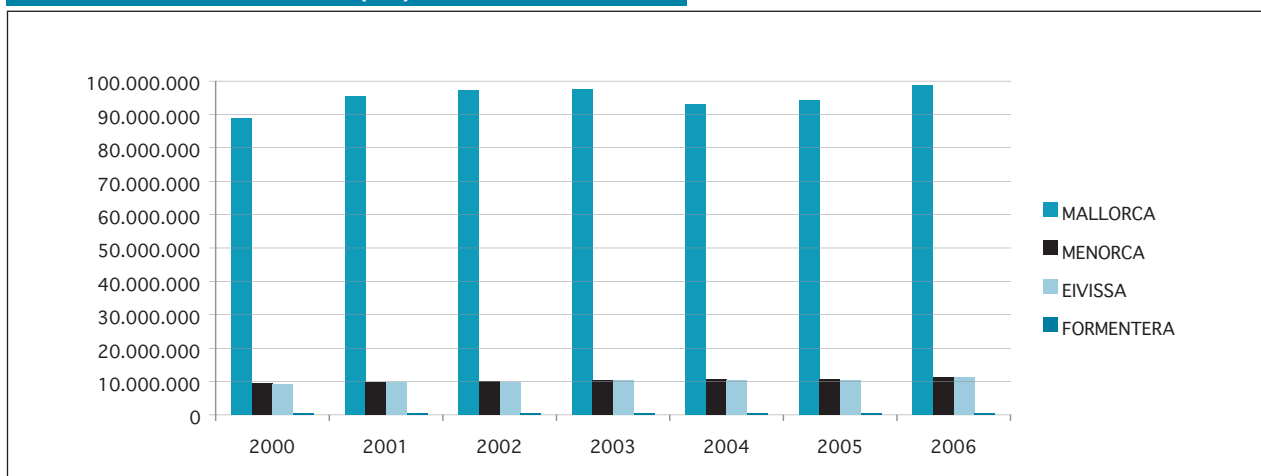
Entre 2000 i el 2006 es produeix un increment del 12 % del consum urbà d'aigua

CONSUM URBÀ D'AIGUA ILLES BALEARS (M³)

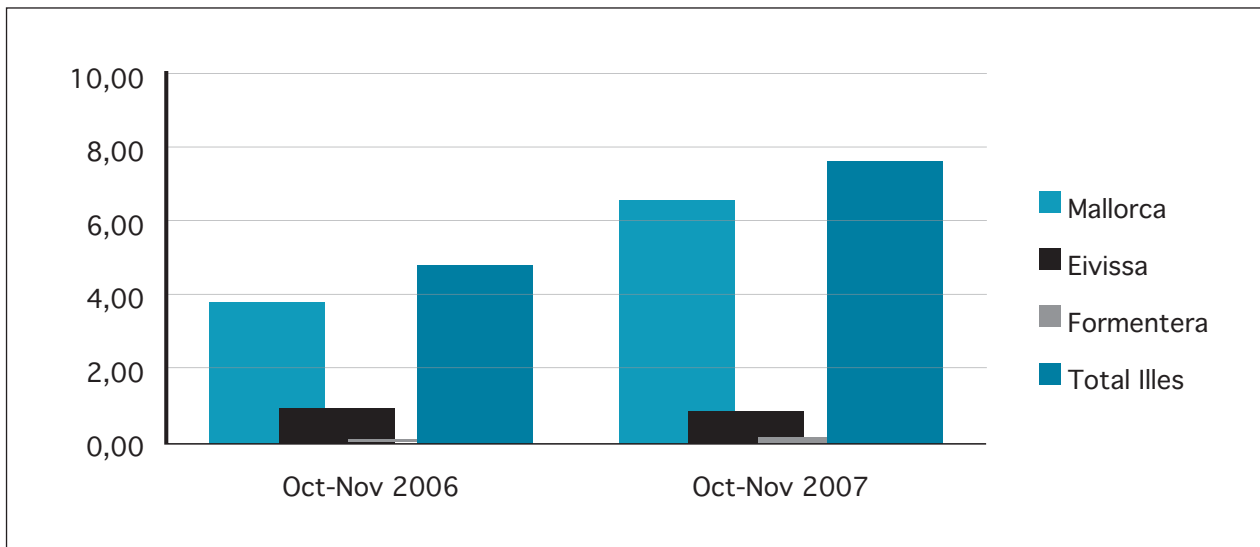
Font: Direcció general de Recursos Hídrics.
Govern de les Illes Balears

CONSUM URBÀ D'AIGUA (M³)

Font: Direcció general de Recursos Hídrics.
Govern de les Illes Balears

PRODUCCIÓ D'AIGUA DESSALADA PER ILLES, OCT-DES 06-07

Font: Direcció general de Recursos Hídrics. Govern de les Illes Balears

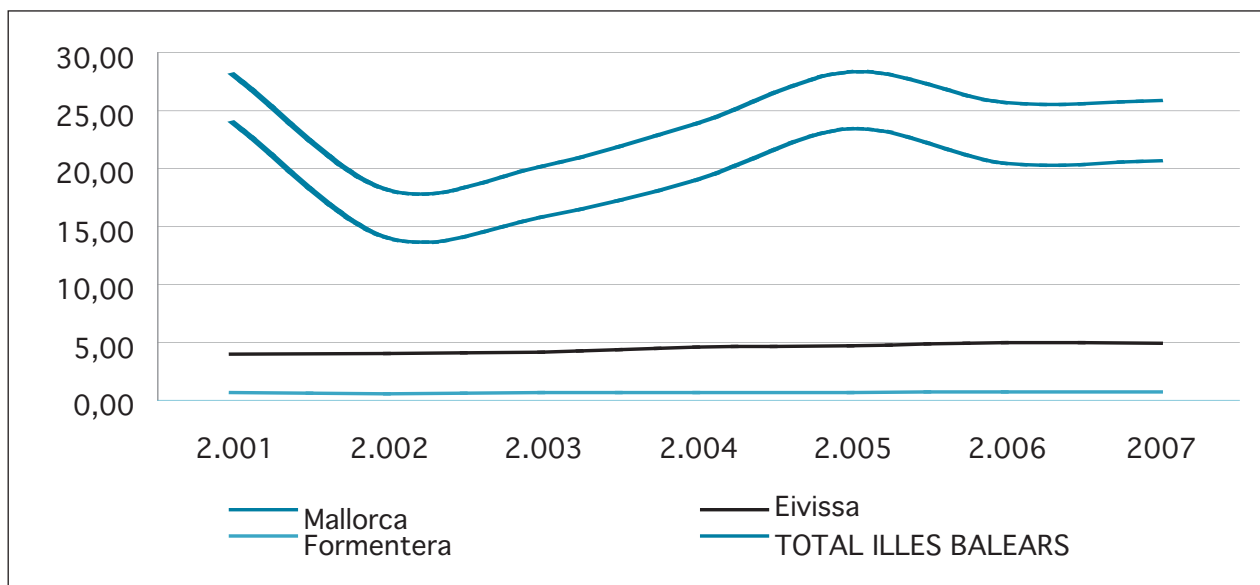
El dessalatge d'aigua ha roman estable el 2007

L'evolució de la producció total repeteix gairebé els mateixos valors que els del 2006, quantitat que està sensiblement per sota de la producció de l'any 2005, en què es va registrar un fort augment, arribant a produir-se més de 28 Hm³ d'aigua desalada. En general, les oscil·lacions més significatives de la producció se regis-

tren a l'estació de la Badia de Palma, mantenint la resta d'instal·lacions una producció prou estable.

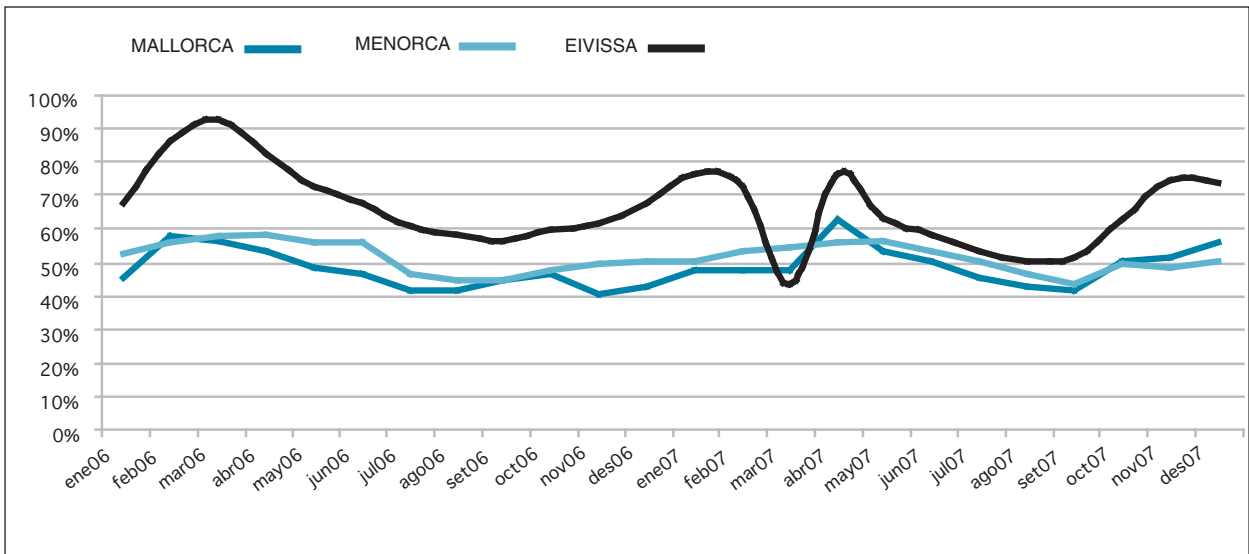
Els **aqüífers** de les Illes Balears mantenen la seva tendència lleugerament positiva. Mentre que les reserves de Menorca es mantenen durant el mes de desembre de 2007 en el 50%, idèntic percentatge que per al mateix període de 2006; Mallorca i Eivissa van experimentar augments fins a situar-se en el 55% i el 73%, respectivament.

PRODUCCIÓ D'AIGUA DESSALADA PER ILLES 2001-07

Font: Direcció general de Recursos Hídrics. Govern de les Illes Balears

RESERVES HÍDRIQUES 06-07

Font: Direcció general de Recursos Hídrics. Govern de les Illes Balears

Els aqüífers mantenen la seva tendència positiva

Si bé el 2007 ha estat un any d'abundants pluges, el que lògicament ha beneficiat a les reserves hídriques de les Balears, no podem oblidar que la inestabilitat és una de les característiques de la pluviometria de les Illes, a la vegada que no acaba de calar en la mentalitat dels consumidors la importància de l'estalvi de l'aigua.

La qualitat de les **aigües del litoral** de les Illes Balears influeix directament en la qualitat de les Illes com destí turístic, a més de ser un element de gran importància per a la salut de la població. La qualitat de les aigües de bany es troba regulada a nivell europeu per la Directiva 2006/7/CE; en aplicació d'aquesta normativa, les aigües del litoral de les Illes Balears es controlen amb una freqüència setmanal durant els cinc mesos i mig de temporada de bany, entre l'1 de maig i el 15 d'octubre.

Els paràmetres que s'analitzen en totes les mostres són: col·lifomes totals, col·lifomes fecals, estreptococs fecals i *Escherichia coli*. A més, per a alguns punts de mostra s'analitza la salinitat, els nitrats, els nitrats i els fosfats.

Gràcies a aquestes anàlisis les aigües de bany de les Illes es qualifiquen en un dels tres rangs establerts per la normativa europea en:

- Aigües 2, excel·lents: aigües aptes per al bany de molt bona qualitat, que compleixen les condicions més exigents.

- Aigües 1, aptes: aigües aptes per al bany de bona qualitat.

- Aigües 0, no aptes: aigües no aptes per al bany.

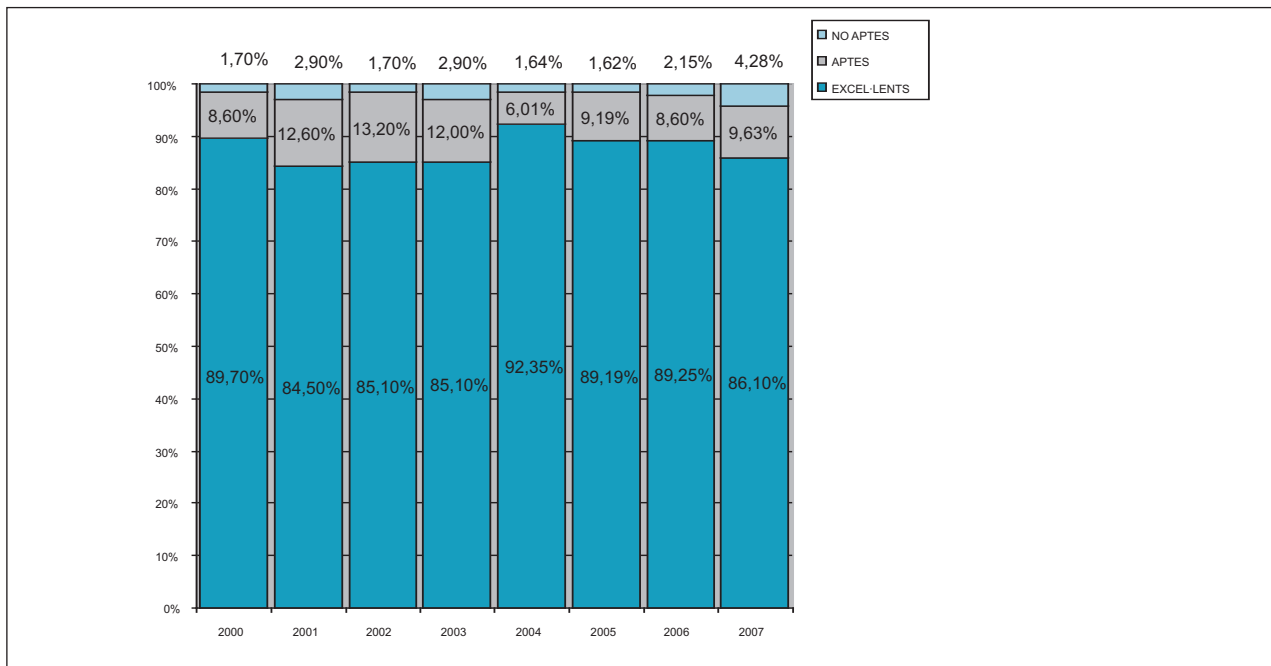
Les aigües del litoral de les Illes Balears presenten en general un nivell de qualitat elevada. Les aigües considerades excel·lents o aptes representen en el període 2000-2006 valors per damunt del 97%. No obstant això, aquests percentatges se situen per sota de la dada anual per al conjunt d'Espanya en el mateix període.

Les aigües del litoral presenten un nivell de qualitat elevada

Crida l'atenció que si bé el percentatge d'aigües qualificades d'excel·lents a Espanya ha anat incrementant-se des de l'any 2000 fins a 2006, a la vegada que es reduïen els percentatges d'aigües aptes i no aptes fins a arribar aquestes últimes a representar únicament el 0,7% en 2006, segons dades de l'Observatori de la Sostenibilitat a Espanya; els percentatges representatius de la qualitat de les aigües de les Balears oscil·len any rere any sense una tendència clara.

Respecte del litoral Balear podem afirmar que en les últimes quatre temporades els percentatges d'aigües qualificades com aptes per al bany s'han anat reduint a favor de les aigües excel·lents. No obstant això, és significatiu l'increment del percentatge d'aigües no aptes per al bany en 2,1 punts en 2007 respecte de l'any 2006, situant-se en un 4,4%, valor màxim del període considerat.

GRÀFIC EVOLUCIO DE LA QUALIFICACIO DE LES AIGUES DE BANY 00-07

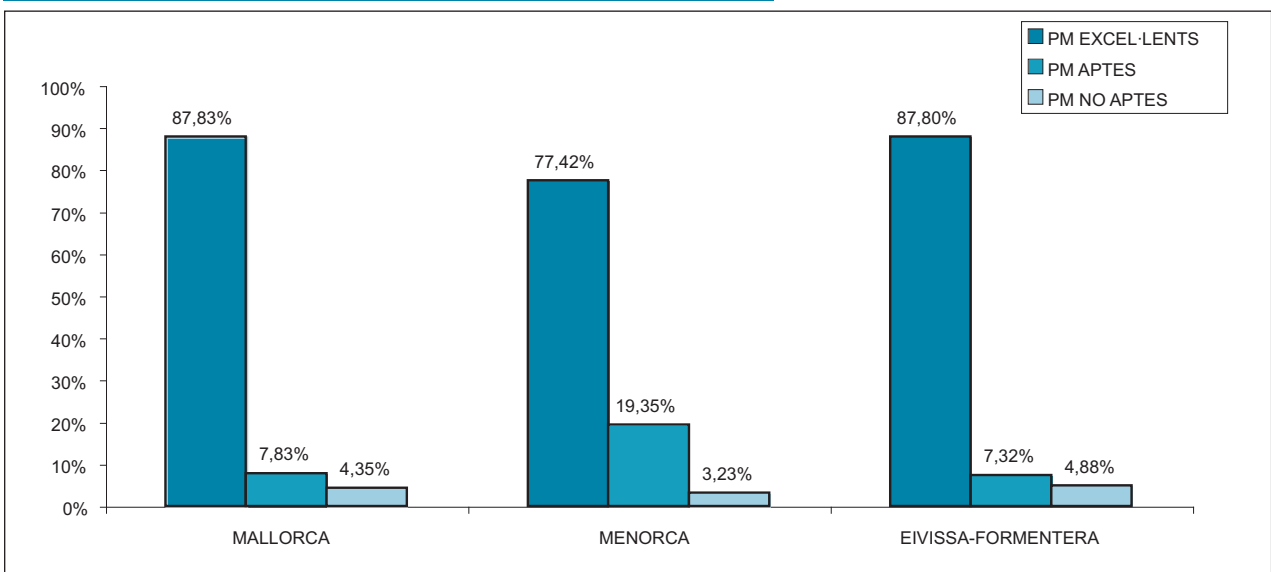

Font: Direcció general de Salut Pública i Participació. Govern de les Illes Balears

Per illes, Menorca s'observa una major estabilitat en els percentatges de les aigües de bona i molt bona qualitat en 2007 respecte de l'any anterior, situant-se entorn del

96,7%. Mentre que a Mallorca i a les Pitiüses s'observa un descens de la qualitat de les aigües de bany respecte del 2006, en 2,6 i 2,4 punts respectivament.

GRÀFIC QUALIFICACIONS PER ILLES DURANT L'ANY 2007

Font: Direcció general de Salut Pública i Participació. Govern de les Illes Balears

Aire

Un dels impactes ambientals més greus és l'empitjorament de la qualitat de l'aire urbà a causa de la concentració de contaminants i de gasos que contribueixen a l'escalfament global, especialment el CO₂. Des d'aquest punt de vista resulta especialment remarcable el fet que durant l'any 2005 la quantitat de Gasos d'Efecte Hivernal (GEH) emesos per les activitats de transport urbà representà el 8,3% del total de les emissions de les Illes Balears.

És cert que Palma està lluny de presentar els problemes de qualitat de l'aire urbà que presenten altres ciutats espanyoles, en especial les que concentren una forta activitat industrial i un important volum de trànsit de vehicles. Això no obstant, convé parar esment en l'evolució de la presència dels principals contaminants a l'aire del principal nucli urbà de l'Arxipèlag.

Els gràfics que s'inclouen en el present apartat mostren l'evolució, durant el darrer trimestre del 2007, dels valors mitjans diaris registrats a l'estació del carrer Foners de Palma dels contaminants considerats més nocius per a la salut de les persones: partícules en suspensió (PM₁₀); diòxid de sofre (SO₂); diòxid de nitrògen (NO₂); monòxid de carboni (CO); ozó (O₃); i, finalment, benzè (Bz). Els valors límit i els objectius pel que fa a la qualitat de l'aire estan regulats i fixats per la legislació espanyola i europea. Val a dir, en relació als complicats estàndards de qualitat de l'aire determinats normativament, que el simple fet de sobrepassar, en un dia concret, un dels valors límit establerts per a algun dels contaminants no s'ha d'interpretar necessàriament com una minva significativa de la qualitat general de l'aire. I, a la inversa, que un contaminant no arribi a superar el nombre màxim de vegades el seu valor límit que s'ha establert —en funció del contami-

Font: Direcció general de l'Oficina de Canvi Climàtic. Govern de les Illes Balears

nant que es tracti el nombre de superacions màximes dels valors límit oscil·la entre les 18 hores/any i els 35 dies/any— no s'ha d'interpretar tampoc com un motiu per a la desatenció del problema.

Es pot observar que, en línies generals, la majoria de contaminants no presenten concentracions elevades i, per tant, no sobrepassen els límits ni arriben als llindars d'alerta establerts per la normativa esmentada. Tot i així, convé parlar esment en dos dels contaminants que sí sobrepassen els valors límit amb relativa freqüència: les partícules en suspensió de diàmetre inferior a les 10 µm i el diòxid de nitrògen.

Dos contaminants ultrapassan els valors límit amb relativa freqüència: les partícules en suspensió de diàmetre inferior a les 10 µm i el diòxid de nitrògen

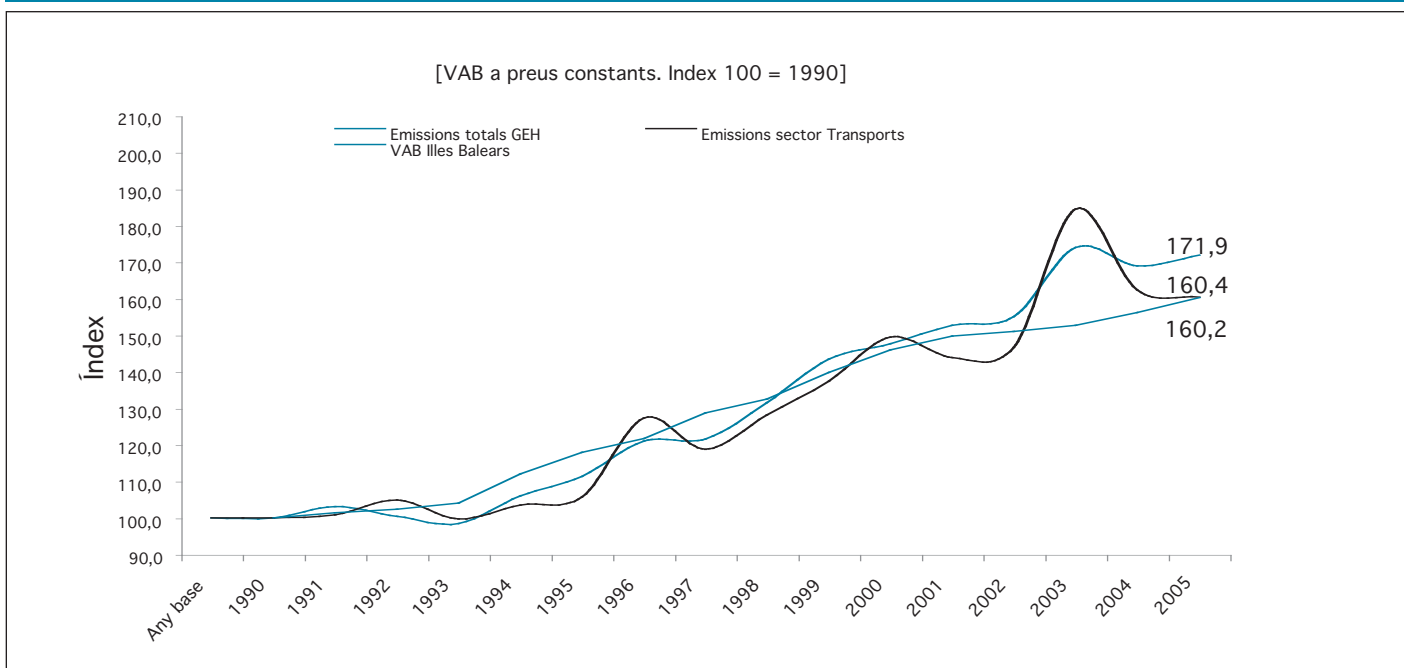
Per al disseny de polítiques de mobilitat sostenible s'han de prendre en consideració també els sobre costos socials i ambientals de les distintes modalitats de transport, i l'emissió de **gasos d'efecte hivernacle (GEH)** procedent de les activitats d'aquest sector mereix una aproximació més detallada.

L'informe anual «Sostenibilidad en España» de l'Observatori de la Sostenibilidad en España, publicat a finals del 2007, recull una estimació de les dades de les emissions de GEH del 2006. D'acord amb aquesta estimació, durant el 2006 s'hauria registrat una reducció —la primera en molts d'anys— del 4,1% de les emissions. És difícil ponderar les causes d'aquesta reducció però s'apunten factors com la disminució del consum d'energia primària, els resultats de les polítiques sectorials empreses els da-

rrers anys, l'augment de la producció hidràulica i, especialment, l'augment del preu del petroli i d'altres combustibles.

A l'espera de la confirmació de les dades estimades per a l'any 2006 i de conèixer les emissions de les Illes d'aquest mateix any, en conjunt, les dades de les Illes mostren una evolució encara més negativa que la del país. Els índex reproduïts en el gràfic següent mostren que el creixement del VAB de les Illes i el creixement de les emissions totals han anat paral·lels, encara que fins a l'any 1998 l'índex de les emissions se situava per sota el del VAB. A partir d'aquest any, especialment els tres darrers anys dels quals es disposen dades d'emissions, l'índex d'emissions se situa molt per sobre del del VAB.

EVOLUCIO A LES BALEARS DE LES EMISSIONS TOTALS DE GEH, DEL VAB I DE LES EMISSIONS DEL SECTOR DEL TRANSPORT 1990-2005

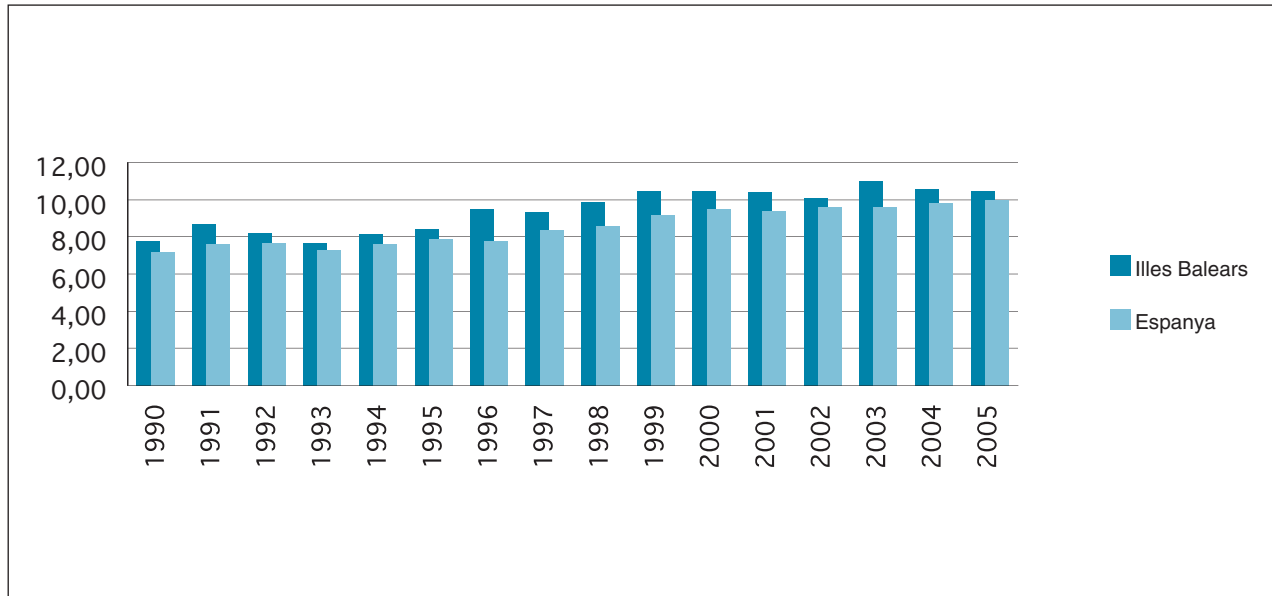
Font: *Inventario Nacional de Emisiones de Gases de Efecto Invernadero. Ministerio de Medi Ambient. INE. Direcció general d'Economia, Govern de les Illes Balears*

L'indicador que relaciona les tones de GEH emeses amb el nombre d'habitants permet apreciar la diferència en la producció de GEH entre les Illes Balears i l'estat espanyol. El 1999, cada habitant de les Illes Balears produïa ja més de 10 tones de GEH i des d'aleshores no s'ha reduït aquesta quantitat, arribant inclús a les 11 tones per habi-

tant a l'any 2003. En el conjunt de l'estat espanyol, en canvi, només a l'any 2005 s'ha arribat a la quantitat de 10 tones i en els anys anteriors l'emissió de GEH per habitant era inferior. Les dades pendents de confirmar de les emissions del 2006 situarien l'indicador espanyol una altra vegada per sota de les 10 tones per habitant.

EMISSIONS DE GEH PER HABITANT

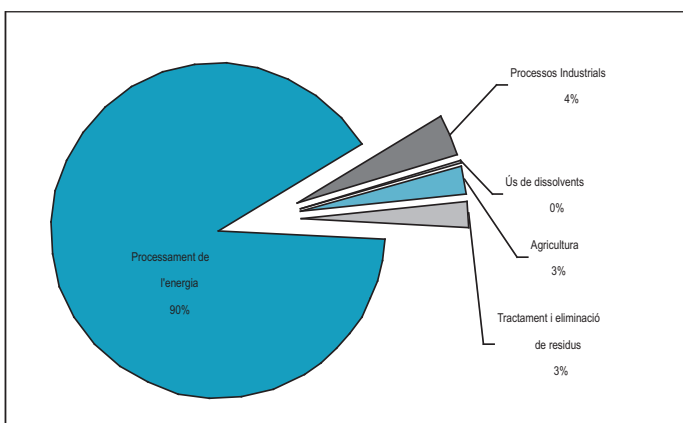

Font: *Inventario Nacional de Emisiones de Gases de Efecto Invernadero. Ministerio de Medi Ambient.*

Amb les dades del Inventario Nacional de Emisiones de Gases de Efecto Invernadero relatives a l'any 2005, les emissions provocades pel conjunt d'activitats de processament de l'energia equivalen al 78,8% del total de les emissions espanyoles —dins aquesta categoria el sector dels transports, per exemple, és el responsable de gai-

rebé el 24% de les emissions—, mentre que a les Illes Balears les activitats de processament de l'energia són les responsables de més del 90% del total de gasos emesos. Dins aquesta categoria, el sector del transport emet el 30,7% dels gasos d'efecte hivernacle.

EMISSIONS DE GEH A BALEARS DEL DIF SECTORS ACT. ANY 05

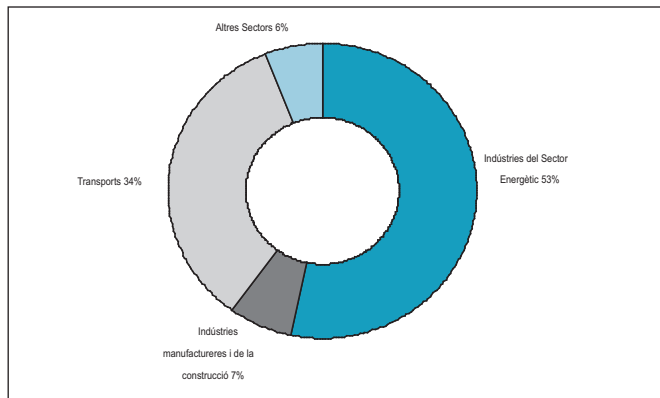
El sector del transport emet el 31% dels gasos d'efecte hivernacle

Font: *Inventario Nacional de Emisiones de Gases de Efecto Invernadero. Ministerio de Medi Ambient*

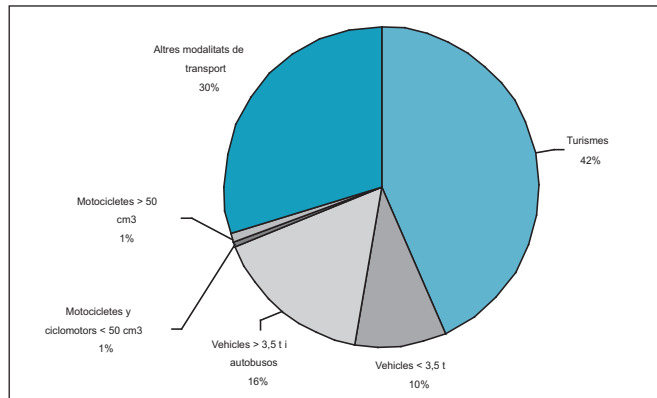
D'ençà del 1990, any considerat base, les emissions provocades pels transports han augmentat de forma continuada —amb tres forts increments registrats el 1996, 2000 i 2003— fins a situar-se en més del 60% per sobre de les emissions del sector de l'any 1990. El percentatge de les emissions dels transports respecte de les emissions totals s'ha situat invariablement al llarg d'aquests anys entre el 31 i el 35%, registrant el valor percentual més baix

precisament durant l'any 2005. A la vegada, dins la categoria d'activitats dels transports, el transport per carretera representa més del 70% de les emissions, la qual cosa equival a un 21,6% de les emissions de tots els sectors. La resta de modalitats de transport —activitats marítimes i tràfic aeri— són les responsables del 9,2% del total d'emissions de les Illes Balears.

EMISSIONS DE GEH A LES ILLES BALEARS DEL GRUP "PROCESSAMENT DE L'ENERGIA" A L'ANY 2005

DISTRIBUCIÓ DE LES EMISSIONS DE GEH DEL SECTOR DEL TRANSPORT, PER TIPUS DE VEHICLE (2005)

Font: Inventario Nacional de Emisiones de Gases de Efecto Invernadero. Ministerio de Medi Ambient

Tansport col·lectiu

Finalment, a més de les emissions de GEH —que, com hem vist, constitueixen una de les variables ambientals crítiques de la situació actual dels transports—, per a la integració de les polítiques del sector en una estratègia general de desenvolupament sostenible és necessari parar esment en altres factors negatius associats a les activitats del transport: la congestió del tràfic a les infraestructures, especialment en els accessos a Palma; l'emissió de productes contaminants atmosfèrics; el renou; els accidents; la intrusió visual de les pròpies infraestructures; etc.

Per tal de potenciar un transport més sostenible segons pretén la Unió Europea, es fa necessari l'anàlisi previ sobre la distribució modal del **transport col·lectiu**, el qual reflecteix la distribució dels viatgers segons el mitjà de transport utilitzat diferenciant entre els desplaçaments interurbans, integrats per les línies del Transport de les Illes Balears (TIB), les línies interurbanes de l'EMT i la connexió del tren de Sóller amb Palma; i els desplaçaments urbans, que es corresponen amb el servei de l' Empresa Municipal de Transport de l'Ajuntament de Palma (EMT).

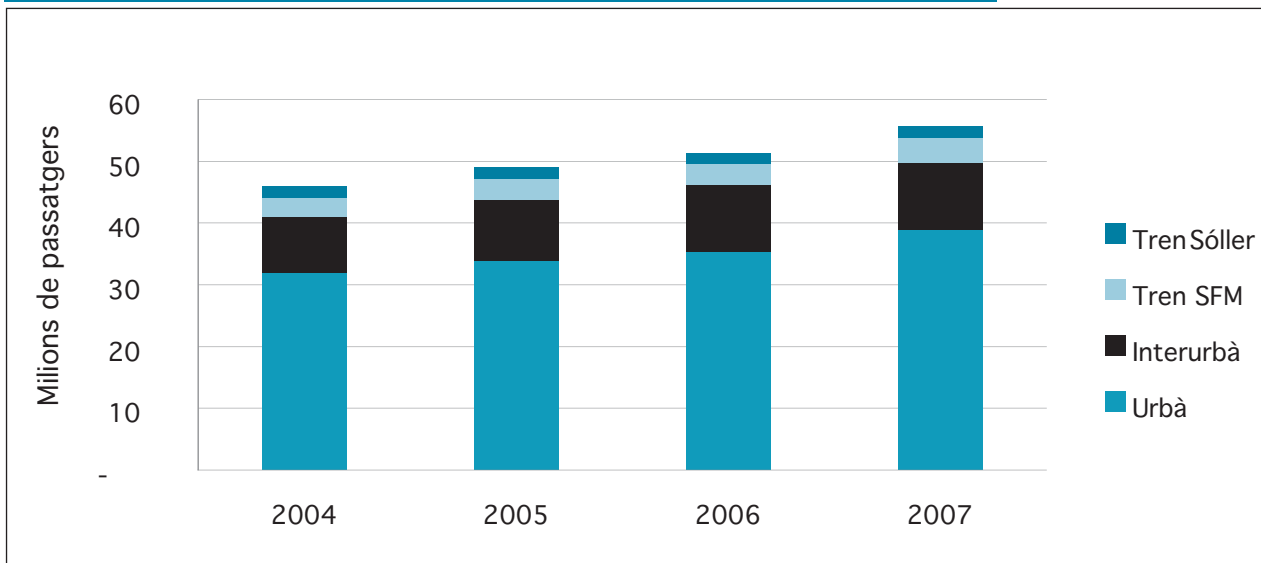
En aquest context, la utilització del ferrocarril i de l'autobús en el conjunt del territori espanyol ha anat disminuint lentament en els darrers anys. En canvi, a les Illes Balears, aquesta evolució no ha estat la mateixa ja que entre el 2004 i el 2007 s'observa una tendència creixent del trans-

port col·lectiu, el qual ha tingut un creixement anual mitjà del 6%.

Entre el 2004 i el 2007 s'observa una tendència creixent del transport col·lectiu, amb un creixement anual mitjà del 6%.

En el cas de Mallorca, aquesta distribució posa de manifest com l'autobús ha estat, al llarg del període 2004-2007, el mitjà més utilitzat, absorbint el 90% dels viatgers, dels quals el 75% han fet ús del transport urbà. Tot i això, el tren presenta un creixement sostingut durant tot el període ja que el nombre d'usuaris s'ha anat incrementant cada any, superant des del 2005 els 5 milions de passatgers, fet que suposa un 11% del volum del transport públic, mantenint-se aquesta participació al llarg dels anys 2004-2007. Cal comentar que en el 2004 els mitjans de comunicació es feren ressò de que en l'any anterior els SFM superaren els 3 milions de passatgers, fet que es pot explicar per la inauguració del nou ramal Inca-Manacor en la primavera del 2003.

DISTRIBUCIO MODAL DEL TRANSPORT COL·LECTIU A MALLORCA 2004-07

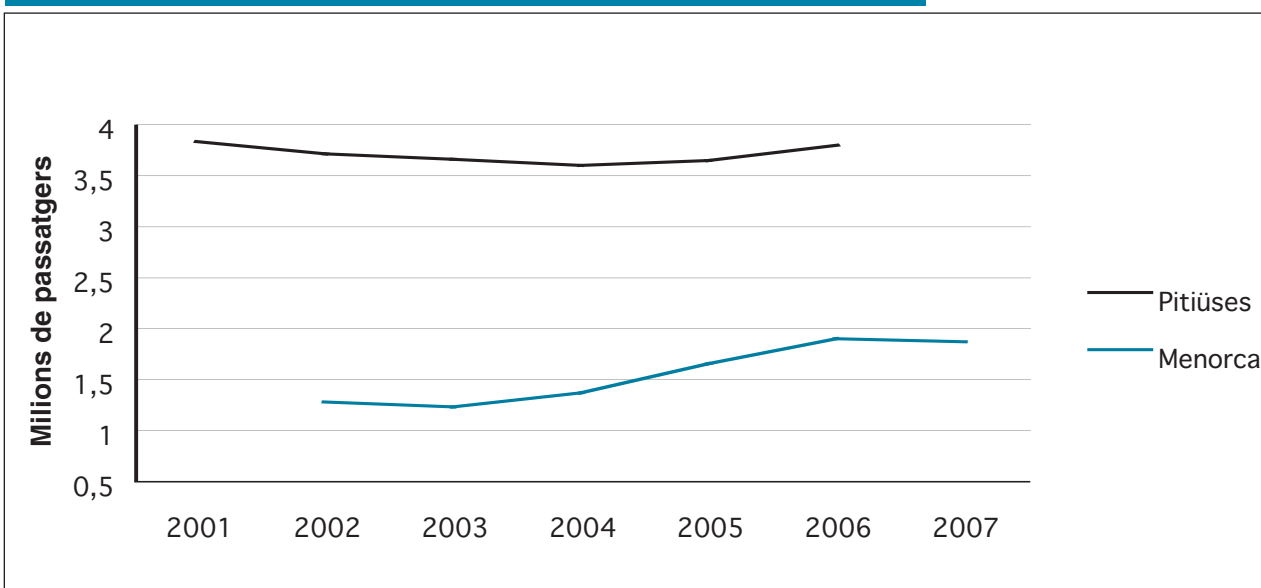

Font: Tren de Sóller; Serveis Ferroviaris de Mallorca; Consorci del Transport de Mallorca; Empresa Municipal de Transports

L'increment de la demanda del transport col·lectiu, més concretament, de l'autobús com a mitjà de transport també es dona en la resta de l'Arxipèlag, sobretot en el cas de Menorca, on durant els darrers anys s'ha duplicat el nombre de viatgers que es registraren al llarg del 2002. A Eivissa aquesta evolució ha estat més discreta, tot i que el

volum d'usuaris és molt superior al de Menorca. S'ha de tenir en compte que la demanda es concentra, sobretot, durant el segon i tercer trimestre de l'any coincidint amb la temporada turística, mentre que durant la resta de l'any presenta uns registres més suaus.

EVOLUCIO USUARIS D'AUTOBUS A MENORCA I EIVISSA 2001-2007

Font: Departament de Mobilitat del Consell Insular de Menorca; Departament de Política de Mobilitat i Activitats del Consell Insular d'Eivissa

IV. MONOGRAFIA

APROXIMACIÓ A LA BALANÇA FISCAL DE LES ILLES BALEARS. METODOLOGIA I RESULTATS

*Maria Marquès Caldentey; Catalina Barceló Maimó; Manuel José Carmona Robert
Direcció General de Pressuposts i Finançament. CAIB.*

1. Introducció

D'uns quants anys ençà, es publiquen els resultats de les estimacions que diferents autors, generalment acadèmics, fan sobre les balances fiscals territorialitzades. En un model descentralitzat com el de l'Estat espanyol aquest concepte aplega la diferència entre el que l'Administració de l'Estat inverteix o gasta, directa o indirectament, a cada comunitat autònoma i el que aquella administració recapta a cada regió a través del sistema tributari. Si bé inicialment es publicaven els resultats només per a alguna comunitat autònoma, ja fa uns anys que les estimacions es fan, de forma homogènia, per al conjunt de les autonomies. Això permet una comparació entre els resultats de cada comunitat autònoma.

El concepte de balança fiscal aplega la diferència entre els fluxos fiscals de l'Administració de l'Estat i les Comunitats Autònomes.

La principal característica dels estudis és la gran dispersió de resultats per un mateix territori, fet que indueix a molta confusió. Tot i que la majoria estimen balances fiscals pròpiament dites (encara que amb metodologies sensiblement diferents), n'existeixen d'altres que utilitzen conceptes distints, com puguin ésser balances territorials o balances de les famílies.

La gran dispersió de resultats per un mateix territori ha requerit d'un acord metodològic en el si de de l'IEF

Això no lleva que des de fa molts d'anys hi hagi una demanda no només dels polítics sinó també de la societat civil a diferents comunitats autònomes per tal de fer públics els resultats d'aquestes estimacions. Demanda que s'ha reflectit en diversos mandats que des del Parlament espanyol s'han fet al Govern Central i que mai no s'han satisfet. De fet, fins 1996 l'Administració Central proporcionava les dades per a poder fer les estimacions pertinents, sense que hi hagués un acord en la metodologia a utilitzar. Però amb posterioritat a aquesta data el flux

d'informació es va paralitzar. Tot i això, de fa un parell d'anys ençà, s'ha constituït un grup de treball en el marc de l'Institut d'Estudis Fiscals que ha permès que els acadèmics es posin d'acord en les dues metodologies que podrien ser utilitzades. El problema actual resideix en què al Ministeri d'Economia i Hisenda hi ha una reticència forta a fer les estimacions amb caràcter oficial. Això no farà sinó perpetuar la manca d'homogeneïtat en les estimacions i, per tant, la publicació de les balances continuarà derivant en un ús interessat dels seus resultats.

L'acord metodològic al que s'ha arribat en el marc d'un organisme oficial té implícit un reconeixement de la necessitat d'estimar els fluxos fiscals entre regions, la qual cosa permet desarticlar algunes de les crítiques tradicionals a les balances fiscals. En particular, una de les més esteses es refereix al fet que les balances fiscals no tenen sentit perquè els territoris no paguen impostos i que els saldos fiscals territorials només són el resultat de la suma de balances "personals" dels ciutadans d'un territori.

Aquest argument és fal·laç atès que l'actual model de descentralització ha portat al fet que les regions siguin responsables de la provisió de la major part de la despesa pública, però gaudeixen d'autonomia escassa a l'hora de determinar el seus nivells d'ingressos. Així, és important tenir en compte que les relacions ja no són només Govern central - ciutadans sinó que el que importa és la tríada Govern central - Govern autonòmic - ciutadans i que l'Estat fa el gruix de la provisió de serveis no als ciutadans directament sinó a través dels Governos Autonòmics. És cert que part del dèficit fiscal ve marcat per la balança fiscal entre ciutadà -Administració central perquè part dels impostos sobre les persones i un volum important de transferències als ciutadans no estan en mans de les regions sinó de l'administració central (subsídies de desocupació, pensions, etc.). Però aquest només és un dels components de la balança fiscal.

Aquestes consideracions són reflectides clarament en el desenvolupament normatiu que caracteritza el procés de descentralització. En aquest sentit, cal tenir en compte que en l'actual Estatut d'Autonomia de les Illes Balears hi apareix, en l'apartat de finançament autonòmic, referenciat clarament el desenvolupament del REB i el compromís de l'Administració de l'Estat de destinar un percentatge de les seves inversions a les Illes Balears. Aquests dos elements podrien tenir un efecte substancial sobre els saldos de les balances fiscals i com es veu no tenen a veure amb el concepte de "balances personals".

Però l'aspecte més destacable de l'Estatut és la referència al concepte de solidaritat entre les diferents regions, concepte que per altra banda s'ha de desenvolupar. El lligam entre la necessitat de conèixer les balances fiscals i el principi de solidaritat és clar: com establir de forma més o menys objectiva quin ha de ser el nivell de solidaritat de les Illes Balears envers la resta de territoris de l'Estat si es desconeix quina és la seva contribució actual? La publicació de les balances fiscals no resol aquest problema, però sí que ens podria aportar informació interessant si es disposés d'informació homògena per a totes les comunitats autònomes. El Ministeri d'Economia fuig, però, d'aquesta relació i no accepta que els resultats de les balances fiscals puguin servir d'instrument per a modificar l'actual model de finançament.

Cal no confondre, però, el saldo de la balança fiscal amb el saldo del model de finançament (el que es pot interpretar com l'aportació al Fons de Suficiència), si bé el segon, clarament negatiu per a les Illes Balears, és un dels components principals del saldo negatiu de la balança fiscal a les Balears. En aquest sentit, cal esmentar que una millora en el model de finançament no tindria per què eliminar el saldo negatiu de la balança fiscal, però sí que contribuiria a la seva disminució.

Cal no confondre, però, el saldo de la balança fiscal amb el saldo del model de finançament.

Algú podria plantejar que les Illes Balears volen ser menys solidàries. Això no és així i ho saben aquells qui, sense conèixer els resultats de les balances fiscals, veuen com l'actual model de finançament autonòmic discrimina clarament entre els diferents territoris sense que la major solidaritat (en termes relatius), provingui d'aquelles regions amb més renda per càpita. Això comporta que difícilment es pugui acceptar que es compleixin els principis de suficiència i autonomia financera propis de qualsevol estructura descentralitzada i que així es reculli a la Constitució, a la LOFCA i als diferents acords multilaterals sobre finançament autonòmic.

Les balances fiscals són necessàries per a garantir la transparència en la gestió dels recursos públics, el principi de corresponsabilitat fiscal, els d'autonomia i suficiència financera.

Però, tot i aquestes dificultats metodològiques i estadístiques, el que difícilment es pot posar en dubte és la necessitat de tenir algun tipus de referent sobre aquests fluxos. Les estimacions seran millors o pitjors, més o menys pròximes a la realitat (una realitat que gairebé sempre és percebuda de forma diferent pels agents), però són del tot ne-

cessàries per a garantir la transparència en la gestió dels recursos públics. A més, en un entorn multijurisdiccional, la transparència, conèixer l'origen i la destinació dels recursos fiscals, és molt necessària pel tal de garantir el principi de corresponsabilitat fiscal i els d'autonomia i suficiència financera.

En aquestes pàgines presentarem un aplec de les qüestions metodològiques principals que apareixen als diferents estudis així com els seus resultats, posant de manifest clarament què estima cadascú i quins són els resultats per a les Illes Balears. A tall d'exemple, un dels estudis (López-Casasnovas i Pons (2005) juntament amb la Fundació Josep Irla (2008)) posa de manifest que el saldo negatiu de la balança fiscal de les Balears amb la resta de l'Estat s'ha multiplicat per 1,5 en el període 1997-2005, en termes constants.

2. Elaboració d'una balança fiscal

En un model descentralitzat, els fluxos fiscals de qualsevol regió es representen esquemàticament com a dues corrents de signe invers: per una banda, existirà una sortida de recursos derivada de l'acció recaptadora de l'Estat, Organismes de les Administracions Públiques Centrals i Administracions de Seguretat Social; i, per l'altra, els ciutadans d'aquesta regió gaudiran de la despesa d'aquests organismes per diverses vies, ja sigui de manera directa (mitjançant transferències monetàries) o indirectament (a través de la provisió de béns i serveis i infraestructures públiques). D'aquesta manera, el saldo dels fluxos fiscals a una regió –o el que és el mateix, el saldo de la balança fiscal regional– s'obté com a diferència entre la despesa que l'Administració Central i la Seguretat Social fa a aquesta regió i el volum dels ingressos detrets d'aquesta per a finançar el conjunt d'aquesta despesa pública feta.

Davant la senzillesa aparent d'aquests càlculs, cal tenir en compte un seguit de fets diferencials (com poden ser l'existència dels règims forals basc i navarrès, i les especificitats de la imposició indirecta a les Canàries i Ceuta i Melilla) i de consideracions metodològiques, que explicaran la gran divergència de resultats que existeix entre els nombrosos estudis fets fins a aquests moments, i que es detallen tot seguit.

Cal tenir en compte un seguit de consideracions metodològiques a l'hora d'elaborar les balances fiscals ...

2.1. Àmbit institucional de l'estudi.

Un dels motius que pot provocar divergències en els resultats dels fluxos fiscals interregionals és la delimitació de l'àmbit institucional que es pren com a referència. Els estudis més recents pareixen coincidir en la inclusió en

el càlcul de les balances fiscals, el conjunt de les administracions públiques centrals i de la seguretat social definides conforme a la comptabilitat estatal (Estat, Organismes Autònoms i Administració de la Seguretat Social), i queda generalment exclòs el sector públic empresarial. Tot i això, aquesta delimitació ha estat font de divergències doctrinals importants.

... l'àmbit institucional, format per l'administració pública central i la seguretat social...

2.2. Ingressos i despeses a tenir en compte.

Abans de constatar la problemàtica que comporta la imputació regional dels ingressos i les despeses públiques a l'hora de confeccionar una balança fiscal, cal explicitar quins són els conceptes tant d'ingrés com de despesa, que es prenen en consideració al moment d'elaborar-la, així com quines operacions són les que quedarien excloses i per què. Cal assenyalar que la selecció de l'àmbit d'operacions ha estat sempre un factor de discrepància entre els estudiosos de la matèria.

A. Operacions que es prenen en consideració.

En principi, es prenen en consideració les operacions d'ingrés i de despesa que poden considerar-se pròpies de les administracions públiques centrals i de la Seguretat Social. És a dir, pel costat dels ingressos destaquen els tributs estatals (imposts i taxes), cotitzacions socials i transferències corrents o de capital entre administracions públiques; i pel costat de les despeses, les que van adreçades a proveir serveis no destinats a la venda i a la redistribució de la renda i la riquesa.

Per altra banda, i encara que no estigui lligada ni a la despesa ni als ingressos, una font important de discrepància metodològica la trobem en el tractament que ha de rebre el dèficit públic de les administracions públiques centrals i de la Seguretat Social. Es presenten dues alternatives: ajustar el dèficit públic per la via dels ingressos o de les despeses i treballar amb un pressupost equilibrat, o no ajustar-lo, amb la qual cosa hi haurà molta més despesa (que serà assignada territorialment) que no ingressos.

B. Operacions que resten excloses.

Hi ha una tendència bastant comú en els diferents estudis analitzats a què resten excloses totes aquelles operacions que tenen caràcter o una base clarament financera. Principalment, les següents:

1. Els ingressos i despeses que integren el compte financer. És a dir, les operacions originades per la variació d'actius i passius financers, en les que es modifica la posició financera, deutora o creditora, dels agents públics considerats.

2. Els ingressos patrimonials, que en termes de Compta-

bililitat Nacional es corresponen amb els conceptes d'interessos efectius, i dividendes i altres rendes.

3. Les despeses derivades del pagament d'interessos que el sector públic abona corresponents als préstecs que rep pels diferents tipus de deute públic.

C. Operacions objecte d'ajustament: els fluxos originats pel pressupost de la Unió Europea.

Els fluxos fiscals corresponents a la UE, com que es tracta d'una administració supraestatal, haurien de quedar exclosos a l'hora de determinar els ingressos i despeses que componen les balances fiscals, tot i que no hi ha consens entre els diferents estudis.

Si al pressupost de l'Administració Pública Central s'inclouen els impostos que serveixen per a finançar el pressupost comunitari, així com les despeses que "transiten" a través del pressupost de l'Administració Pública Central, els resultats que s'obtenen quant a saldo fiscal de les comunitats autònomes varien. En general, les Comunitats que tenen un saldo fiscal negatiu l'empitjoren, mentre que les que tenen un saldo positiu aquest es veu augmentat

... i les operacions que les hi són pròpies, excepte operacions financeres, ingressos patrimonials, pagaments d'interessos i fluxos amb la Unió Europea.

2.3. Imputació territorial d'ingressos i despeses públics

Sense perjudici del que es dirà més endavant, el càlcul de les balances fiscals es recolza en la teoria de la incidència territorial del sector públic. La seva finalitat és la d'analitzar els efectes econòmics generats pels ingressos i les despeses de les administracions públiques centrals sobre els ciutadans residents en un determinat territori.

El càlcul de les balances fiscals es recolza en la teoria de la incidència territorial del sector públic.

A. Distribució territorial de la càrrega impositiva.

Conèixer la recaptació territorial dels impostos del Sector Públic Central, mitjançant la informació aportada per les Delegacions Territorials de l'Agència Tributària, és relativament senzill. Així i tot, és un error reduir l'estimació de la distribució territorial de la càrrega impositiva a una qüestió basada simplement en les dades de recaptació territorial, ja que els impostos recaptats en un territori no són necessàriament suportats pels residents en aquest territori (exportació fiscal).

Conèixer la distribució territorial de la càrrega impositiva, passa per resoldre la qüestió de sobre qui recau aquesta càrrega una vegada ha tingut lloc la cadena

de translació dels impostos a través de l'activitat econòmica. Així, en primer lloc s'estableix una hipòtesi d'incidència impositiva per tal de distribuir aquesta càrrega entre els diversos territoris en base a uns indicadors estadístics.

Font: Castells i altres (2000)

Les hipòtesis d'incidència més habituals (segons l'opinió dels experts) quant als impostos indirectes sobre el consum (imposts sobre el valor afegit, impostos especials i lligats a la importació) és que es traslladen per mitjà dels preus als consumidors finals i, per tant, seran aquests consumidors els que acabaran suportant la càrrega impositiva.

Pel que fa als impostos directes sobre la renda i el patrimoni, es suposa que no existeix translació de la càrrega, fet pel que el subjecte passiu legal seria qui suportaria bàsicament aquests impostos. Igual supòsit s'estableix en el cas de les cotitzacions dels treballadors a la Seguretat Social. Encara que, s'ha de tenir present, sobretot a les Illes Balears, la mobilitat dels treballadors com un factor que pot distorsionar aquest càlcul, ja que hi ha no residents que treballen de forma estacional a la regió i que fan els pagaments dels impostos directes (IRPF i Impost de patrimoni) a la seva regió d'origen.

Tradicionalment, l'Impost de Societats és el que ha plantejat majors dificultats en aquest sentit. Es considera que la càrrega d'aquest impost es pot traslladar bé cap als factors productius (capital i treball) en forma de menors retribucions factorials, o bé cap als consumidors en forma de majors preus. Una hipòtesi intermèdia seria la que tingués en compte la translació a consumidors, treballadors i accionistes. A més a més, i des d'una altra perspectiva, ens podem trobar amb entitats que tinguin una part o la totalitat de la seva activitat a una Comunitat Autònoma, però que els seu domicili social radiqui a l'àmbit d'altres Delegacions d'Hisenda (efecte seu).

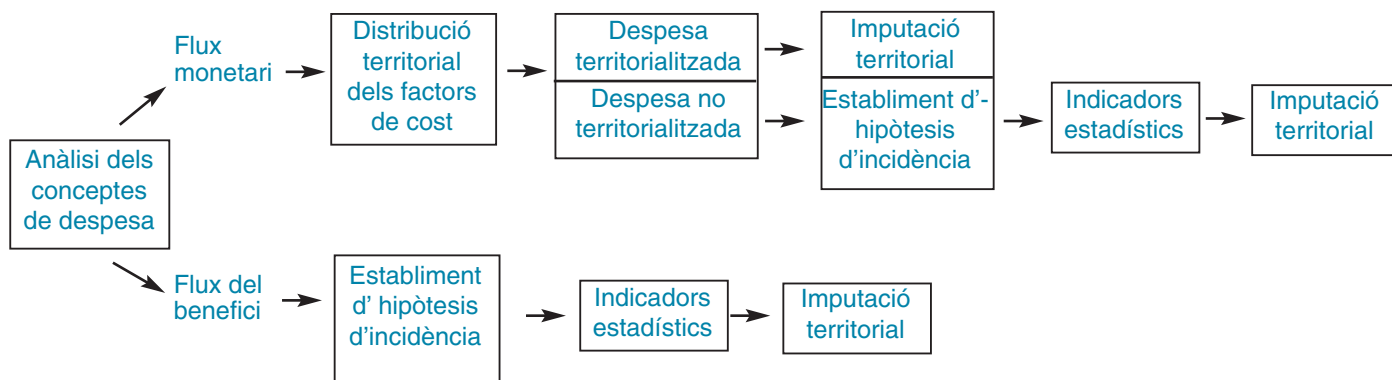
Quant a les cotitzacions dels ocupadors a la Seguretat Social, la solució a adoptar pot ésser la plantejada al punt anterior, atès que presenten la mateixa problemàtica que l'Impost de Societats.

S'han d'establir hipòtesis d'incidència per a distribuir territorialment la càrrega impositiva.

B. Distribució territorial de la despesa pública

La distribució territorial de la despesa pública presenta una complexitat més gran. Així, les anàlisis de caràcter territorial que es fan de la despesa pública, es poden enfocar o bé prenent com a referència la localització geogràfica del centre de despesa, és a dir, el territori on es materialitza (és el que s'anomena "enfocament del flux monetari"); o bé prenent com a referència el lloc de residència dels individus que es beneficien del servei prestat independentment del lloc on es produeix el servei públic o on es materialitza la inversió (és el que s'anomena "enfocament del flux del benefici"). Atesa la "no neutralitat" d'aquesta qüestió, alguns especialistes més eclèctics s'inclinen per utilitzar un enfocament de caràcter mixt.

La distribució de la despesa es pot fer en base a l'enfocament del flux monetari o l'enfocament del flux benefici.

Font: Castells i altres (2000)

La imputació territorial de la despesa pública seguint l'enfocament del flux monetari es pot ajustar bastant bé sempre i quan es disposi d'informació sobre totes les partides de despesa, la qual cosa implica l'accés a la informació procedent del SICOP (Sistema d'Informació de Comptabilitat de l'Estat), el SICOSS (Sistema Integrat de Comptabilitat de la Seguretat Social) i de les liquidacions, memòries i informes de l'Estat, Organismes de les administracions públiques centrals i administracions de Seguretat Social. Aquest és un punt extremadament rellevant ja que constitueix condicionant essencial per a la realització o no d'aquests estudis amb unes certes garanties de rigor científic i metodològic.

En aquest sentit, i com s'ha assenyalat a la introducció es va disposar d'informació per a totes les comunitats autònomes fins l'any 1996. De llavors ençà, les dificultats per a obtenir-la han estat, més bé, nombroses. És per això que podem parlar de dèficit o superàvit de balança fiscal "real" fins l'any 1996; més enllà d'aquesta data parlarem únicament en termes d'estimacions o d'aproximacions al dèficit o superàvit fiscal.

L'enfocament del flux monetari pren com a referència el territori on es materialitza la despesa.

Tal com s'ha apuntat anteriorment, l'enfocament del flux del benefici implica assignar la despesa pública feta a la regió on resideix el beneficiari de la mateixa independentment del lloc on es produeix el servei públic o a on es fa la inversió. Així, els problemes són dos: per una banda identificar els beneficiaris i per l'altra valorar la dimensió d'aquestes externalitats interterritorials.

L'enfocament del flux del benefici pren com a referència el lloc de residència dels individus que es beneficien del bé o servei prestat.

B.1. El cas particular dels béns i serveis amb externalitats interterritorials

La provisió de determinats béns i serveis públics poden presentar externalitats interterritorials. És el cas de matèries com defensa, afers exteriors, justícia, interior, ordre públic, administració general, ...

La provisió de determinats béns i serveis públics poden generar externalitats interterritorials.

A l'hora d'elaborar la Balança Fiscal, la doctrina catalana s'ha decantant durant molt de temps per no computar

les despeses d'aquests tipus de béns, tot i que els darrers estudis publicats s'inclinen a favor de la seva incorporació (Castells i altres (2000) i, Barberán i Uriel (2007)), distribuint aquest tipus de despesa entre les distintes comunitats autònomes fent ús d'indicadors estadístics adequats per a dur a terme la seva imputació territorial. L'indicador estadístic més utilitzat ha estat el de la població de dret de cada regió, partint de que la provisió d'aquests béns beneficia a tots els ciutadans. El que en tot cas es podria discutir és si aquests beneficis es distribueixen o no de forma igualitària entre la població. En relació a aquest aspecte no existeix acord en la literatura econòmica sobre la fixació d'indicadors alternatius d'aplicació general.

Hom ha de reparar que aquest tema és una aplicació pràctica de l'enfocament del flux de benefici que, almenys i, des d'aquesta perspectiva, té al seu favor la major possibilitat de quantificar aquest tipus de despesa pública.

Hi ha un seguit de béns i serveis que per motius històrics i polítics es proveeixen de forma centralitzada a Madrid, com poden ser: el Teatre Reial i alguns museus de Madrid, el CES, etc. El principi del benefici apunta al fet que els ciutadans de totes les regions poden gaudir-ne, tot i que la seva repercussió a la pràctica és discutible.

En definitiva, tret de la qüestió dels béns públics amb externalitats (que tampoc són alienes a les dificultats de fons), el perill inherent a qualsevol imputació territorial de la despesa pública per la via d'indicadors indirectes dins l'enfocament del flux del benefici com puguin ésser variables físiques, demogràfiques o econòmiques, és el de que es pugui acabar distribuint aquest tipus de despesa seguint el criteri subjectiu de l'analista, que serà el qui finalment "decidirà" com s'ha d'assignar des d'un punt de vista teòric la despesa pública, però que no reflectirà com es distribueix realment.

B.2. El cas particular de la imputació temporal de les infraestructures

Per altra banda, cal tenir present, a part de totes aquestes consideracions metodològiques, altres dificultats d'interpretació dels resultats de les balances fiscals. Per exemple, el fet de considerar un any o un període determinat per dur a terme la comparació dels fluxos entre comunitats autònomes pot provocar que el resultat de les regions on s'estiguin executant infraestructures costoses es vegin afectats de manera important. Davant això, alguns especialistes suggereixen la utilització de la quota anual de consum de l'estoc total de capital fix en ús segons la seva vida útil.

Els fluxos interterritorials variaran segons el període de referència de l'estudi

3. Revisió bibliogràfica

Les primeres investigacions sobre la incidència territorial de l'activitat financera de les administracions públiques centrals daten dels anys seixanta i neixen de l'interès tradicional dels estudiosos catalans per conèixer l'essència de les relacions econòmiques de Catalunya amb la resta d'Espanya mitjançant l'estimació de balances fiscals en combinació amb les balances comercials i de capitals.

Els primers estudis coneguts sorgeixen els anys 60 a Catalunya.

Als anys vuitanta i noranta hi ha una allau d'estudis important de balances fiscals regionals dins el marc de la discussió política sobre els efectes redistributius regionals de l'Estat de les autonomies i el seu sistema de finançament. En aquests anys, Catalunya continua sent el nucli geogràfic fonamental on es fan aquests tipus d'estudis. O al menys és en aquest indret on es dona més projecció als treballs elaborats sobre balança fiscal i els seus resultats.

A les dècades dels 80 i 90 es lliguen els conceptes de balança fiscal i sistema de finançament.

Si bé és just reconèixer que Catalunya ha estat una regió capdavantera a l'hora d'atendre la necessitat de quantificar el dèficit o superàvit fiscal d'una comunitat autònoma envers l'Estat, també s'ha de dir que a altres indrets estatals aquest és un tema que interessa especialment. Almenys és així en el cas concret de les Illes Balears.

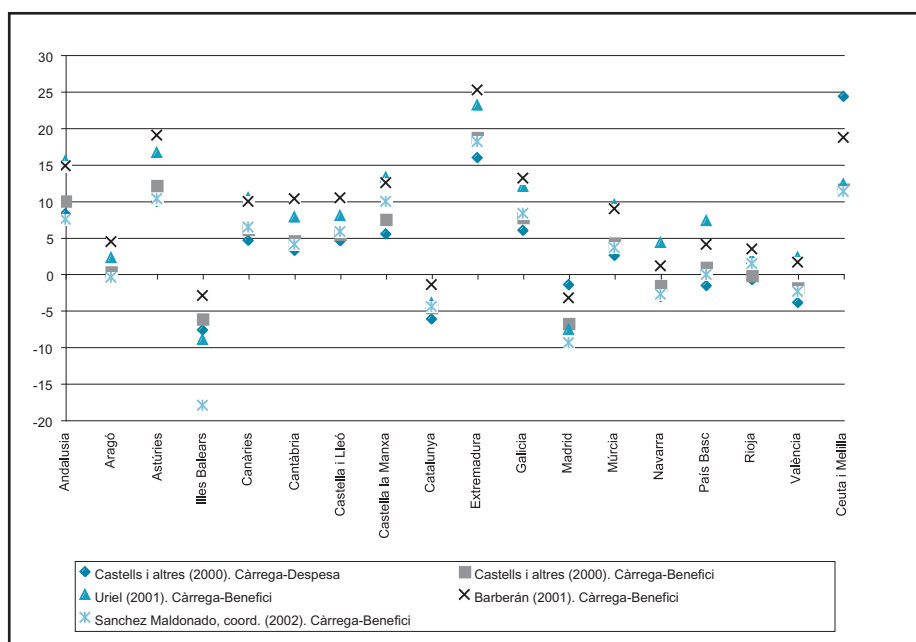
Fins fa relativament poc, els estudis publicats es referien generalment a regions concretes i s'aplicaven un gran ventall de metodologies per a estimar els fluxos fiscals, la qual cosa difícilment feia comparables els resultats obtinguts. Aquest problema es va resoldre (o almenys es va intentar resoldre) a partir de la publicació d'alguns estudis que es van convertir en referents a partir de llavors. Al marge d'altres consideracions, aquests estudis permeten fixar la posició relativa de cada comunitat en termes de dèficit o superàvit fiscal. Amb tota seguretat trobam altres estudis dignes de menció. Cal fer referència a l'estudi de Montserrat Coldeforns (1991), estudi elaborat sota la direcció de Guillem López-Casasnovas.

En aquest sentit, cal destacar que la majoria d'estudis publicats a partir del 2000 tenen la peculiaritat que si els comparem amb els treballs d'etapes anteriors es pot observar que s'ha reduït la divergència en quan als enfocaments seguits per fixar els criteris d'imputació territorial, amb un predomini de la imputació territorial dels ingressos mitjançant l'enfocament de la càrrega i per la part de les despeses l'enfocament del flux de benefici, quan es tracten de béns i serveis públics amb externalitats interterritorials (mantenint l'enfocament del flux monetari quan els beneficis de les despeses són divisibles).

Són molts els estudis publicats i diferents els resultats obtinguts per a un mateix territori.

Tot i aquesta convergència, continua existint un elevat nivell de dispersió entre els diferents estudis quan al saldo de la balança fiscal d'un mateix territori, tal com es pot observar a la gràfica presentada de cinc estudis publicats a partir de 2000 i que fan referència a 1996.

SALDOS FISCALS REGIONALS. 1996. Resultats en termes de PIB (%)

Els darrers estudis publicats han estat, per una part, el de Barberán i Uriel (2007), que en l'àmbit metodològic es caracteritza per l'adopció de l'enfocament "càrrega - benefici" i a l'àmbit temporal compren el període 1991-2005; més recentment, el de la Fundació Josep Irla (2008), que actualitza el treball de López-Casasnovas i Pons (2005) fins a l'any 2005, que en canvi opta per la metodologia de la "càrrega - flux monetari".

La majoria d'estudis estimen balances fiscals pròpiament dites tot i que podem trobar estudis que utilitzen conceptes distints.

A banda d'aquest estudis, podem trobar dos treballs que també duen a terme el càlcul de la distribució territorial d'ingressos i despeses públiques però no poden considerar-se estrictament balances.

En primer lloc, trobem els estudis de balances fiscals de FUNCAS que fan referència al període 1995-2003. És una balança fiscal que es desmarca de les metodologies clàssiques de flux monetari o del benefici. Concretament, es mostren dos conceptes diferenciats de balança fiscal:

Balances fiscals regionals: referides al total dels ingressos i despeses públiques, amb independència del seu origen o destinació institucional. A la diferència entre els ingressos i despeses públiques (estalvi públic), se li descompte la despesa pública en capital, amb la qual cosa obtenim la capacitat o necessitat de finançament, concepte que l'autor assimila al de balança fiscal.

Balances fiscals del sector famílies: compren una part limitada de la balança fiscal general, referida pel costat dels ingressos públics solament als impostos directes pagats per les famílies, a les cotitzacions socials satisfetes i pel costat de les despeses públiques a les prestacions socials i transferències en espècie (despeses públiques en sanitat, ensenyament i altres serveis públics), és a dir, es computen les variables de l'ingrés i la despesa que afecten a les llars.

En segon lloc, De la Fuente (2004) que analitza la distribució regional dels fluxos fiscals generats per l'actuació del sector públic durant el període 1990-1997. Anteriorment, la majoria d'estudis es centraven en els saldos fiscals agregats, és a dir, que combinaven fluxos fiscals que corresponen a criteris diferents, com poden ser els drets que corresponen a una regió per la seva *territorialitat* (finançament autonòmic o inversió en infraestructures) i els fluxos interregionals que responen al sistema de *redistribució personal* (pensions, impostos o prestacions d'atur). Per altra banda, De la Fuente es centra a separar els fluxos que normalment ens arriben de forma agregada per descompondre els saldos programa per programa, tant pel vessant dels ingressos com de les despeses, el que permetrà construir saldos parcials i analitzar separatament l'impacte de cada grup de programes. En definitiva es tracta d'un estudi treballant en termes relatius.

4. Resultats per a les Illes Balears

Pel que fa al cas concret de les Illes Balears, en el Quadre 1 es presenta una síntesi que aglutina els saldos fiscals envers l'Estat en funció dels diferents estudis analitzats, l'any de referència pel càlcul dels fluxos, la metodologia que s'ha fet servir en cada cas i la posició relativa de les Balears, prenent els saldos de més negatiu a més positiu

Tot i la disparitat que es pot observar en els resultats, cal destacar que tots ells presenten un saldo de signe negatiu i encara que no puguem agafar cap d'aquests resultats com a exacte, ens indiquen que les Illes Balears són una comunitat eminentment contributiva del sistema.

Tot i la dispersió dels resultats, les Illes Balears sempre presenten una situació deficitària de la balança fiscal.

Alguns dels factors que expliquen aquest fet són:

- La bona situació econòmica que s'ha viscut tradicionalment a les Illes (rompuda en els darrers anys) ha comportat que aquesta sigui una de les comunitats autònomes que més recursos posa a disposició dels mecanismes d'anivellament i solidaritat interregionals,

- El menor nivell de provisió pública de serveis per part de l'Administració Pública Central que ha derivat en una baixa valoració del cost efectiu dels traspassos competencials, el que comporta una insuficiència permanent de recursos per proveir els serveis afectats juntament amb baixos nivells d'inversions en infraestructures públiques. Això sense que, per la banda de la despesa pública, es tingui en compte el seu major cost de provisió dels serveis públics.

- Als dos factors anteriors s'ha d'afegir el fet de que el sistema de finançament vigent no incorpora l'actualització automàtica de les variacions de població ni de les variacions de la riquesa relativa la qual cosa no assegura l'eficiència dinàmica del sistema i empitjora el dèficit fiscal de les Illes Balears.

És important destacar que en tots els estudis presentats les illes es situen dins les quatre comunitats més solidàries en valors absoluts, tot i la seva petita dimensió. En canvi, si ens fixem en les dades per càpita i en termes de PIB Balears passa a ser una de les tres comunitats autònomes més contributives en termes de balança fiscal juntament amb Madrid i Catalunya.

Pel que fa als cinc primers estudis presentats, segons la homogeneïtzació feta per Barberán (2004), els resultats per a les Balears pel 1996 es mouen entre saldos negatius de poc més de 300 milions d'euros de Barberán (2001) i de més de 1.930 milions de Sánchez Maldonado (2002).

RESULTATS PER A LES ILLES BALEARS D'ALGUNES BALANCES FISCALS ENTRE 1995 I 2005

Estudis	Període de referència	Metodologia	Saldo (milions d'euros)	Rànquing	Saldo/ població(euros)	Rànquing	Saldo PIB(%)	Rànq.
Castells i altres (2000)	1996	Càrrega - Despesa	-827,6	4	-1.104,76	1	-7,7%	1
Castells i altres (2000)	1996	Càrrega - Benefici	-663,27	4	-885,36	2	-6,2%	2
Uriel (2001)	1996		-964,19	3	-1.287,04	1	-9,0%	1
Barberán (2001)	1996		-317,89	3	-424,33	2	-3,0%	2
Sánchez Maldonado (2002)	1996		-1.931,37	3	-2.578,08	1	-18,0%	1
FUNCAS Balance Económico Regional(Alcaide)	1995	Balança fiscal famílies	-47,9	3	-63	3	--	--
	1999		-273,6	3	-325	3	--	--
	2002		-572	3	-77	3	--	--
	2003		-435,6	3	--	--	--	--
Regional(Alcaide)	1995	Balança fiscal regiona	-1.050,50	2	--	--	--	--
	2002		-3.092,80	3	--	--	--	--
	2003		-3.153,10	3	--	--	--	--
De la Fuente (2004)	1990-1997	Càrrega - Benefici	--	--	-1.134,57	2	--	--
Uriel - Barberán (2007)	Mitjana 2001-2005	Càrrega - Benefici Adm. Púb. Central	-1.119,32	4	-1.222	3	-5,25%	3
	Mitjana 2001-2005	Càrrega - Benefici Adm. Púb. Central sense Seg. Social contributiva	-421,53	3	-461	3	-1,98%	3
	Mitjana 2001-2005	Càrrega - Benefici Seg. Social contributiva	-697,79	3	-762	3	-3,27%	3
López-Casasnovas i Pons (2005)	1995	Càrrega - Flux monetari (Euros constants de 2005)	-2.753	3	-3.626	1	-16,0	1
	1996		-2.556	3	-3.309	1	-14,4	1
	1997		-2.512	3	-3.142	1	-13,7	1
	1998		-2.910	3	-3.585	1	-14,9	1
	1999		-3.129	3	-3.756	1	-14,7	1
	2000		-3.069	3	-3.638	1	-13,8	1
	2001		-3.279	3	-3.652	1	-14,4	1
	2002		-3.669	3	-3.936	1	-16,1	1
	2003		-3.323	3	-3.452	1	-14,3	1
Fundació Josep Irla (2008)	2004		-3.841	3	-3.969	1	-16,5	1
	2005		-3.887	3	-3.893	1	-16,9	1

Pel que fa als estudis de FUNCAS podem veure que els saldos per la balança fiscal de les famílies són, en general, més baixos que els de les balances fiscals regionals. El motiu el trobam dins la balança fiscal general ja que només preveu els fluxos de l'administració pública central i la Seguretat Social amb les famílies. Quant als resultats de la balança fiscal regional, destaca que en un període de vuit anys s'ha triplicat el dèficit de la balança fiscal en termes corrents. No obstant, s'ha de matisar que els resultats en termes per càpita de les balances fiscals de les famílies mostren incoherències d'acord amb els resultats previsibles en base a les dades de població padró de cada període.

L'estudi de De la Fuente (2004) va més enllà d'oferir una xifra de saldo fiscal i presenta, entre altres, una desagregació que pot lligar la balança fiscal amb el finançament autonòmic, la subbalança de finançament territorialitzable homogeni, que integra majoritàriament les competències de sanitat i educació. En el cas de les Illes Balears, aquesta presenta el saldo per càpita més negatiu d'entre les comunitats autònomes, amb pro de 280 euros de dèficit per persona.

Dels resultats del darrer estudi d'Uriel i Barberán (2007) podem extraure que gran part del dèficit de la balança fiscal de les nostres Illes, un 62%, és perquè la relació amb la Seguretat Social és altament deficitària. La mobilitat laboral i una economia altament terciaritzada, amb molts de treballadors de temporada, i unes pensions sensiblement més baixes a la de la mitjana de l'Estat fan que el volum de recursos contributius a la Seguretat Social siguin més elevats dels que rebem d'aquesta.

Finalment, els càlculs presentats per l'estudi de López-Casasnovas i Pons (2005) juntament amb la Fundació Josep Irla (2008) mostren un augment del dèficit fiscal de les Balears en més de mil milions d'euros de mitjans dels anys noranta fins al 2005 (en termes constants). Aquesta variació no s'ha produït de forma tan acusada en els resultats per càpita, a causa del fort augment de població que han sofert les Illes Balears els darrers anys. Destaca que en termes de PIB les Illes es situen en la posició relativa més desfavorable en tots els anys analitzats, amb una contribució del voltant del 16%. Així l'estudi posa de manifest que el saldo negatiu de la balança fiscal de Balears amb la resta de l'Estat s'ha multiplicat per 1,5 en el període 1997-2005, en termes constants.

La conclusió final a què s'arriba és que independentment de la metodologia emprada pels diferents autors i per diferents moments del temps, el saldo fiscal de les Balears és negatiu i està per sota de la mitjana estatal tant en termes absoluts com en termes relatius.

En tots els estudis presentats les Illes es situen dins les quatre comunitats més contributives en termes de balança fiscal.

6. BIBLIOGRAFIA

Alcaide, J. i Alcaide, P. (2004): "La financiación del gasto público de las regiones españolas. El cálculo de la balanzas fiscales". Papeles de Economía Española, núm. 99, 2004, pàgs. 94-109.

Alcaide, J. i Alcaide, P. (2004): *Balances económico regional (autonomías y provincias). Años 1995 a 2003*. Madrid. Lexes, SL –Ediciones.

Barberán, R. (2004): "Las balanzas fiscales regionales: inventario de divergencia". Papeles de Economía Española, núm. 99, 2004, pàgs. 40-76.

Castells, A.; Barberán, R.; Bosch, N.; Espasa, M.; Rodrigo, F. Y Ruiz-Huerta, J. (2000): *Las balanzas fiscales de las Comunidades Autónomas (1991-1996)*. Ariel. Barcelona.

De la Fuente, A. (2004): "Sobre las balanzas fiscales de las regiones españolas". Barcelona. Papeles y memorias de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas, núm. 12, 2004, pàgs. 40-76

Fundació Josep Irla (2008): "Estimació de les balances fiscals de les Comunitats Autònomes respecte de l'estat espanyol. 1995-2005". Fundació Josep Irla. Barcelona.

López-Casasnovas, G. i Rosselló, J. (2001): "Balança fiscal, autogovern i democràcia a les illes". Balança fiscal amb Espanya i subsidiarietat entre illes. SUS, Illes Balears. Res Publica Edicions (2003).

López-Casasnovas, G. i Pons, J. (2005). *Anàlisi del fluxos redistributius territorials a l'Estat espanyol*. Fundació Josep Irla. Barcelona.

Monasterio, C. (2004): "Interpretación y sentido de las balanzas fiscales". Papeles de Economía Española, núm. 99, 2004, pàgs. 2-12.

Uriel, E. i Barberán, R. (2007): *Las Balanzas Fiscales de las Comunidades Autónomas con la Administración pública Central, 1991-2005*. Bilbao. Fundación BBVA.

Notes i abreviatures

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

La Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació no es responsabilitza de les opinions expresades en el monogràfic de la secció 5, les quals corresponen a l'autor.

Abreviatures

T_{t-k}^t (%): Variació interanual de la component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

S.Original: dades de la sèrie original

SASeries: dades ajustades d'estacionalitat segons el programa Tramo-Seats.

n. d. No disponible.

BE: Banc d'Espanya

CEur: Comissió Europea.

FMI: Fons Monetari Internacional.

Frontur: Enquesta a les fronteres, Institut d'Estudis Turístics, Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç.

MinFom: Ministeri de Foment.

Agraïments

Institucions i òrgans administratius

- AENA – Aeroport d'Eivissa.
- AENA – Aeroport de Maó.
- AENA – Aeroport de Palma.
- Autoritat Portuària de les Balears (APB), Ministeri de Foment.
- Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions (ANFAC)
- Banc d'Espanya (BE).
- Butlletí estadístic, Ministeri de Foment.
- Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears (COAB).
- Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya.
- Compañía Logística de Hidrocarburos (CLH), Palma.
- Consell d'Eivissa.
- Consorci de Residus Urbans i Energia de Menorca
- Direcció General de Biodiversitat, Conselleria de Medi Ambient
- Direcció General d'Energia, Conselleria de Comerç, Indústria i Energia
- Direcció General de l'Oficina del Canvi climàtic
- Conselleria de Medi Ambient
- Direcció General de Recursos Hídrics, Conselleria de Medi Ambient
- Direcció General de Pesca, Conselleria d'Agricultura i Pesca
- Direcció General d'Aviació Civil, Ministeri de Foment.
- Direcció General de Fons Comunitaris i Finançament Territorial, Ministeri d'Hisenda.
- Direcció General de Trànsit (DGT), Ministeri d'Interior.
- Direcció General d'Habitatge, Arquitectura i Urbanisme,
- Ministeri de Foment
- Direcció Insular de Residus, Consell de Mallorca
- Direcció Provincial de Trànsit (DP Trànsit), Ministeri d'Interior
- Direcció Territorial de Comerç a les Illes Balears, Ministeri d'Economia
- Espais de Natura Balear, Conselleria de Medi Ambient
- EUROSTAT
- Estadístiques, Ministeri de Treball i Afers Socials (MTAS).
- Estadístiques, Ministeri d'Habitatge
- Gesa-Endesa
- CTTIB-Enturib, Conselleria de Turisme
- Institut d'Estudis Turístics (IET), Ministeri d'Economia
- Institut Social de la Marina a les Illes Balears (ISM)
- Ministeri de Treball i Afers Socials
- Institut Nacional d'Estadística (INE), Ministeri d'Economia.
- Institut d'Estudis d'Automoció (IEA)
- Mercats Centrals d'Abastament de Palma de Mallorca, S.A (mercapalma, s.a.)
- Servei Estadístic Nacional de Malta
- Servei Estadístic Nacional del Marroc
- Institut Nacional d'Estadística de Portugal
- Servei Estadístic Nacional de Tunísia
- Servei Estadístic Nacional de Turquia
- Servei Estadístic Nacional de Xipre.
- Subdirecció General d'Estudis, Secretaria General Tècnica, Ministeri de Ciència i Tecnologia (MCYT)
- Agrupación de Fabricantes de Cemento de España (Ofi cemen)
- Asociación de Empresas Constructoras de Ámbito Nacional (Seopan)
- Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), Conselleria de Treball i Formació
- TINSA
- Tresoreria Territorial de la Seguretat Social a les Illes Balears (TTSS), Ministeri de Treball i Afers Socials

Persones

Maria Barceló - Mònica Bellido - Josep Cardona - Germán Chacártegui - Ferran Lluch Dubón - Paula M. Elías - Mónica Fantini - Jordi Giménez - Raül Luna - Catina March - Maria Morey - Catalina Puig - Antoni M. Grau Jofre

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació
Direcció General d'Economia